

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

YEREL TARİH ÖĞRETİMİ: MUDURNU ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

İbrahim DURSUN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ

BOLU, MAYIS-2017

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

İbrahim DURSUN tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Öğretimi: Mudurnu
Örneği” başlıklı çalışma jüri tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler
Öğretmenliği Bilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir. 15/05/2017

Jüri Üyeleri

Akademik Unvan, Adı ve SOYADI

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ

.....
F. Kiliç

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

.....
H. Memişoğlu

Üye : Doç. Dr. Fatma ÜNAL

.....
F. Ünal

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Yerel Tarih Öğretimi: Mudurnu Örneği” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvuru kaynaklardan yapılan alıntılarının adlarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde, dipnotlarda ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

İbrahim DURSUN

15.05.2017

“Aileme”

TEŞEKKÜR

Hayatı paylaştığım, bu çalışmada büyük özverisi ve sabrı olan eşim Ayşen DURSUN'a, yine bu çalışmaya sabır gösteren kızlarım Saliha ve Rabia'ya, bizi bugünlere getiren annem Hüsniye; babam Mehmet DURSUN'a, öğrenim hayatımın başladığı tarihten bugüne kadar üzerimde gerçekten emeği olan öğretmenlerime, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ'a, tezin teorik ve planlamasında çok büyük emeği olan, bilgisini paylaşan Yrd. Doç.Dr. Adnan ALTUN'a ve bana hep moral ve destek veren Okt. Hamdi BİRGÖREN'e, anketlerime görüş beyan eden Mudurnu halkına, Mudurnu Ortaokulu ve Dumlupınar ilkokulu öğretmenlerine, Mudurnu Ortaokulu 8.sınıf öğrencilerine ve katkısı olan herkese şükranlarımı sunarım.

İbrahim DURSUN

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	ii
ETİK İLGİLERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
İTHAF.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
ÖZET	xv
ABSTRACT.....	xvii
ÖNSÖZ	xix

I. BÖLÜM

1.Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.1.1. Problem cümlesi.....	3
1.1.2. Alt problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.3. Sayılıtlar	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Tanımlar	5
1.5.1. Yerel tarih	5
1.5.2. Yerel tarih öğretimi.....	6
1.5.2. Sosyal bilgiler	6

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Alanyazın.....	7
2.1. Yerel Tarih	7
2.1.1. Sözlü tarih	9

2.1.2. Yerel tarih çalışmalarında kaynak	10
2.1.3. Yerel tarih öğretiminde, tarihi mekân, müze, biyografinin önemi	11
2.1.4. Sosyal bilgiler ve yerel tarih öğretimi.....	12
2.1.5. Mudurnu tarihi	13
2.2. İlgili Çalışmalar	19
2.2.1. Yurt içi çalışmalar.....	19
2.2.1.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar	19
2.2.1.2. Tarihi mekânlarla öğretim ile ilgili çalışmalar	25
2.2.1.3. Müze eğitimi ile ilgili çalışmalar.....	28
2.2.1.4. Tarihi çevre ve öğretimi ile ilgili çalışmalar	30
2.2.1.5. Sözlü tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar	31
2.3. Yurt Dışı Çalışmalar	37
2.3.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar.....	37
III. BÖLÜM	
3. Yöntem	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Çalışma Grubu	39
3.2.1. Katılımcı yöre halkına ait bilgiler	40
3.2.2. Katılımcı öğretmenlere ait bilgiler.....	42
3.2.3. Katılımcı öğrencilerin bilgileri	43
3.3. Veri Toplama Aracı	43
3.4. Veri Çözümleme Teknikleri	44
3.5. Çalışmanın Geçerlilik ve Güvenirliliği	44
IV. BÖLÜM	
4. Bulgular ve Yorum	46
4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	46
4.1.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesini istedikleri tarihi dönem, tarihi mekân, tarihi karakter, tarihi olaylara yönelik bulgular	46
4.1.1.1. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi olaylar	46
4.1.1.2. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi karakterler.....	52
4.1.1.3. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi dönemler	59

4.1.1.4. Mudurnu tarihinde öğretilecek mekânlar	65
4.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	70
4.2.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinin nasıl öğretilmesini ve nelere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik bulgular	70
4.2.1.1. Mudurnu tarihinin öğretilme yöntemleri	70
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	78
4.3.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihindeki, Milli Mücadele dönemine yönelik bulgular	78
4.3.1.1. Milli Mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler	78
4.3.1.2. Katılımcıların Mudurnu Yerel Tarihi ile İlgili Doğru ve Yanlış Bildikleri	83
4.4. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	84
4.4.1. Bu başlık altında katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilebilecek olaylar, kişiler, mekânlara yönelik bulgular	84
4.4.1.1. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilebilecek diğer tarihi olaylar	84
4.4.1.2. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilebilecek diğer tarihi karakterler	94
4.4.1.3. Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek tarihi karakterlerden bazıları	96
4.4.1.3.1. Abdurrahim Naili Boratav (1873–1960)	96
4.4.1.3.2. Çolak İbrahim Bey (1881–1944)	96
4.4.1.3.3. Refet Bele (1881–1963)	97
4.4.1.3.4. Bulgar Sadık (Mehmet Sadık Boğda) (1872-...)	97
4.4.1.3.5. Kuşçubaşı Eşref (Eşref Sencer Bey) (1873–1964)	97
4.4.1.3.6. Filibeli Hacı Hafız Tevfik Efendi (1796–1929)	98
4.4.1.3.7. Mudurnulu Şeyh Fahreddin Rumi (?- 1460)	98
4.4.1.3.8. Abdurrahim Tırsi (?- 1520)	99
4.4.1.3.9. Samsa Çavuş (? - ?)	100

4.4.1.3.10. Selim Sarıbay (1874–1942)	101
4.4.1.3.11. Sabri Karaçayır (1899–1949)	101
4.4.1.3.12. Hakkı Durukan (1871 – 1936)	102
4.4.1.3.13. Ahmet İzzet Bengüboz (1896 – 1969)	102
4.4.1.3.14. Fuat Armutçu	102
4.4.1.3.15. Salih Efendi Haytazade	103
4.4.1.3.16. Ahibaba Hacı Mehmet Ağa (Keyvanzade) (1860- 1926)	103
4.4.1.3.17. Besim Bayrak (Bayraktarzade) (1878–1948)	103
4.4.1.3.18. Fehmi Bey (Mudurnu Telgraf Müdürü)	104
4.4.1.3.19. Fatma Seher Erden (Kara Fatma) (1888–1955)	104
4.4.2. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretililebilecek bazı diğer mekânlar	104
4.4.2.1. Yıldırım Beyazıt Cami	105
4.4.2.2. Mudurnu Kanuni Sultan Süleyman Cami	106
4.4.2.3. Ağaçlarbaşı Cami	107
4.4.2.4. Asil Bey Cami	107
4.4.2.5. Hatice Hatun Cami	108
4.4.2.6. Hıdırlık Türbesi	109
4.4.2.7. Rufai Tarikatı Türbesi	109
4.4.2.8. Doruk Türbe	109
4.4.2.9. Yıldırım Bayezıt Hamamı	109
4.4.2.10. Yukarı Hamam	110
4.4.2.11. Kaplıca Hamam Kalıntısı (Gürçam Köyü)	111
4.4.2.12. Tarihi Köprü	111
4.4.2.13. Tabakhane	111
4.4.2.14. Eski Elektrik Santrali	112
4.4.2.15. Mudurnu Kalesi	112
4.4.2.16. Anıt Ağaç – Çınar Ağacı	113
4.4.2.17. Mudurnu Yıldırım Beyazıt Hamamı	113
4.4.2.18. Orhan Bey Camii	114
4.4.2.19. Hacı Şakirler Konağı	114

4.4.2.20. Armutçular Konağı	115
4.4.2.21. Kaya Evleri	115
4.4.2.22. Arasta	115
4.4.2.23. Mudurnu Saat Kulesi	116
V. BÖLÜM	
5. Sonuç ve Öneriler	117
5.1. Sonuç.....	117
5.2. Öneriler	121
5.2.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili öneriler.....	121
5.2.2. Mudurnu yerel tarihi öğretimiyle ilgili öneriler.....	123
KAYNAKÇA.....	126
EKLER.....	134
EK-1. Etik Kurul Onayı	135
EK-2. Tez Başlık Değişikliği ile İlgili Tutanak	136
EK-3. Anket Formu	137
ÖZGEÇMİŞ	138

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcı yöre halkının cinsiyet durumu	40
Tablo 3.2. Katılımcı yöre halkının yaş durumu	41
Tablo 3.3. Katılımcı yöre halkının mesleki durumu	41
Tablo 3.4. Katılımcı yöre halkının öğrenim düzeyi	41
Tablo 3.5. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet durumu	42
Tablo 3.6. Katılımcı öğretmenlerin kıdem durumu.....	42
Tablo 3.7. Katılımcı öğretmenlerin mezun olduğu program.....	42
Tablo 3.8. Katılımcı öğrencilerin cinsiyet durumu	43
Tablo 4.1. Halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar.....	46
Tablo 4.2. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri	47
Tablo 4.3. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar	48
Tablo 4.4. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri.....	48
Tablo 4.5. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar	49
Tablo 4.6. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri	50
Tablo 4.7. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar genel tablo.....	51
Tablo 4.8. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri genel tablo	52
Tablo 4.9. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler.....	53
Tablo 4.10. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri	53
Tablo 4.11. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler....	54

Tablo 4.12. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri	55
Tablo 4.13. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler.....	56
Tablo 4.14. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri	56
Tablo 4.23. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler genel tablo	58
Tablo 4.24. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri genel tablo	59
Tablo 4.25. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri	59
Tablo 4.26. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri	60
Tablo 4.27. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri	61
Tablo 4.28. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri	61
Tablo 4.29. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri	62
Tablo 4.30. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri	62
Tablo 4.31. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri	63
Tablo 4.32. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri genel tablo.....	64
Tablo 4.33. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar	65
Tablo 4.34. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri	65
Tablo 4.35. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar	66
Tablo 4.36. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri	67

Tablo 4.37. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar.....	68
Tablo 4.38. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri.....	68
Tablo 4.39. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar genel tablo	69
Tablo 4.40. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri genel tablo	70
Tablo 4.41. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri	71
Tablo 4.42. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihi öğretimine ilişkin dikkat edilecek unsurlar	71
Tablo 4.43. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri	72
Tablo 4.44. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihi öğretimine ilişkin dikkat edilecek unsurlar	73
Tablo 4.45. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri	74
Tablo 4.46. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinin öğretimine ilişkin dikkat edilecek unsurlar	75
Tablo 4.47. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri genel tablo	76
Tablo 4.48. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin dikkat edilecek unsurlar genel tablo	77
Tablo 4.49. Halk görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler	78
Tablo 4.50. Öğretmen görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler	79
Tablo 4.51. Öğrenci görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler ..	80
Tablo 4.52. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler.....	82
Tablo 4.53. Katılımcıların Mudurnu yerel tarihi ile ilgili doğru bildikleri ve yanlış bildikleri	83

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
BMM	: Büyük Millet Meclisi
C	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Ed.	: Editör
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
T.B.M.M.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
yy.	: Yüzyıl

ÖZET

YEREL TARİH ÖĞRETİMİNDE: MUDURNU ÖRNEĞİ

DURSUN, İbrahim

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Bölümü Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Mayıs–2017, xix + 138 Sayfa

Yerel tarih ve yerel tarihçilik yakın geçmişe kadar önemsenmeyen bir durumdu fakat tarihçiliğe sağladığı katkılar anlaşılmaya başlanmış ve dünyanın birçok ülkesinde tarihçi araştırmacıları etkilemiştir. Yereli yani çevresini merak eden araştırmacılar bu konuda çalışmaya başlamaktadır.

Çalışmamızda Mudurnu da yaşayan yerel halk, öğrenci, öğretmenlere açık uçlu sorulardan oluşan Mudurnu yerel tarihinin öğretimini açıklayıcı görüşme formu uygulanmış elde edilen veriler açıklanıp Mudurnu yerel tarihinin öğretimine yönelik veriler yorumlanmıştır.

Sosyal Bilgilerde yerel tarih öğretimi önemli bir işlev görmektedir, öğrenciler ve toplumun tarihe merakları yereldeki konulara, tarihi olay ve nesnelere ilgi duydukları yadsınamaz gerçektir. Yerel tarihin, tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde faydalı olacağı yerelden genele giden tarih öğretimine katkı sağlamaktadır, bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden nitel yöntemlerden biri olan durum çalışması kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analizi yöntemiyle incelenerek rapor edilmiş ve yorumlanmıştır. Mudurnu örneğinde yapılan araştırmada yereldeki öğrencilerin, öğretmenlerin ve halkın Mudurnu yerel tarihini merak ettikleri bilgilerinin kulaktan dolma ve birkaç kavramdan

öteye gitmediği, bir kaynak olsa ve öğretilse öğrenmek istedikleri, sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda yaşanan yerin yani yerelin tarihinin öğretimine önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Tarih Öğretimi, Mudurnu, Sosyal Bilgiler

ABSTRACT

LOCAL HISTORY FOR AN EXAMPLE OF HOW TO MUDURNU LOCAL HISTORY TEACHING

DURSUN, İbrahim

Master's Thesis

Department of Elementary Education

Department of Social Studies Teacher in Science Branch

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Fahri KILIÇ

January–2017, xix + 138 Pages

Local history and local historian of until recently was an unheeded but historian and understand the contribution to the last part of you in many countries historian researchers. Researchers who are interested in the area around their mean this starts to work on the subject.

The information is an important social function of local history teaching, students and curious about the date of the community local in topics, historical events, and the objects they are interested in the undeniable fact. The local history and social studies would be useful in teaching the Faculty contributes to the generally out going from the local, in this study, qualitative research from historical method and due diligence has been used, the resulting child method data can be analyzed, interpreted and reported whether synthesized. Mudurnu is we do the research for local students, teachers and people in Mudurnu local they worry that their information about the history of hearsay and a few much beyond. If a source you haven't been and öğretilse reveals that they want to learn. This case teaching of the history of living place that makes effective the locale.

In our study, the local residents living in Mudurnu, students, teachers, open-ended teaching of local history of Mudurnu, consisting of questions descriptive survey was applied to obtain the data for teaching local history of Mudurnu, open and data paraphrased.

Keywords: Local history teaching, Mudurnu, Social Studies

ÖNSÖZ

Tarihimizin öğrenilmesi ve öğretilmesi çok önemli bir yere sahiptir; ancak tarihimizin tam olarak anlaşılması yerel bölgelerdeki çalışmalar öğrenilip anlaşılabilir mümkündür. Yerelin tarihi ve öğretimi sosyal bilgilerde elzem bir konudur, işte bu nedenle Mudurnu Yerel Tarih Öğretimi ele aldık. Böylelikle yerel tarih öğretimi, Mudurnu örneği çalışması, Mudurnu'daki öğrenci, öğretmen, yerel halkın görüşlerine göre Mudurnu yerel tarih öğretimi anlatmak, nasıl öğretilmesi gerektiğini, nelerin öğrenilmek istendiğini, hangi mekânların, tarihi karakterlerin, hangi dönemlerin öğrenilmesinin istendiğini, eksik yanlış bilinenleri ortaya koymak ve yerel tarih öğretilmesine örnek bir çalışma sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızın yerel tarih için kaynak olmasını ve araştırmacılara yol açmasını dileriz.

I. BÖLÜM

1. Giriş

“Çocuğun yakın çevresinden yola çıkarak öğrenme-öğretme eyleminin gerçekleştirilmesi” uzun bir süredir temel bir öğretim ilkesi olarak kabul görmektedir. Bu ilke spesifik olarak ele alındığında farklı branşlarda değişik görünümelerde hayat bulmuştur. Sosyal Bilgiler derslerinde de farklı farklı uygulama örnekleri bulunmakla birlikte bu ilke söz konusu olduğunda ‘Yerel Tarih’ konularının öğretimi öne çıkmaktadır.

Yerel ya da bölgesel tarih tarihçilerce tekil ulustan çoğulcu bölgeye bir kaçış, ulusal anlatımın tek biçimliliğinden bölgesel anlatım zenginliğine doğru bir yöneliş olarak yorumlanır. Yerel tarih, yerelin tarihini bize ait olan tarihi aydınlatması ve ayrıntıyı vermesi açısından da önem taşımaktadır (Aslan, 2000: 195).

Aynur İlyasoğlu ise yerel tarihi şöyle tanımlamaktadır:

“Yerel tarihçilik, insanların deneyimlerini, bu deneyimlerin tarihini, bu deneyimlerin tarihine ilişkin insanların bilgilerinde biriktirdiklerini önemli bir tarih bilgisi olarak görüyor ve bunu kaybetmenin çok önemli olduğunu düşünen, tarih araştırmasında kendi basına önemli bir çalışma alanıdır” (İlyasoğlu, 2001: 38).

Ülkenin birçok kesiminde kullanılan ders kitaplarında üzere hazırlandığı için genel bilgiler vardır. Geniş, siyasal, sosyal ve ekonomik alandaki hareketlerin daha küçük topluluklarca algılanması zordur. Bu nedenle kişiler kolaylıkla “Yerel tarihle bağlantılı bilgi vermeyen bir tarihle neden ilgilenmeliyim?”sorusunu sorabilir. Bu karşı duruşun önüne geçilemezse tarih çoğu insan için ilgisiz bir bilim dalı olmaya devam edebilir.

“Genel tarihin, geniş ve kapsayıcı tarihin karşıtını yerel tarihtir. Yerel tarih sınırlı alanlarla ilgilenir. Bir devletin, bir kırsal alanın, bir ilçenin, bir şehrin veya diğer yerel alanların ya da o yerdeki insanların tarihi yerel tarihin konusudur. Yerel tarih yerel olanın hikayesidir” Tarih bir eğlence aracıdır ve dış dünya hatta (eminim) iç dünya hakkında kişinin daha da bilinçlenmesini sağlayan bir yoldur (Hoskins, 1984:5)

Gerçekte tüm tarihler bir noktaya kadar yerel nitelik taşır. Türkiye tarihi ise Dünya tarihine kıyasla yerel olarak belirtilir (Aslan, 2000: 195).

Yerel tarih öncelikle sınırları belli olan bir coğrafi alanı mekânsallığı kastederek; yerel tarih, tarihin bir fiziğe kavuştuğu bir alandır. Çünkü mekân tek basına pasif bir noktadır, yerel tarih iki temel noktanın, yani insanın ve mekânın birlikteliğini ifade eder. Ancak tanımımız bu haliyle de “yerel tarih” dediğimiz çalışma alanı ile bütünleşmiyor, bu tanım ziyadesiyle kapsamlı, çünkü insan ve mekân bir arada kullanıldığında her türlü değişimin temelini oluşturuyor. Bir adım daha ileri giderek yerel tarihi, insan ve mekânın bir siyasal iktidar odağının taşrasında buluşması biçiminde tanımlamak mümkün (Danacıoğlu, 2001: 6).

Yerel tarih, ulusal tarih yazılırken ve olaylar anıtsal bir görüntüyle tarihe yerleştirilirken kenara itilen “tarihin kalıntıları”nın tarihine eğilmek anlamına da gelir. Öğrencilerin yakın çevresinde taşıyla toprağıyla; tuğlasıyla ahşabıyla; hatıralarıyla söylenceleriyle yaşamakta olan tarihi fark etmelerine olanak sağlayan yerel tarih öğretimi bu çalışmanın çıkış noktası olmuştur.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmada Mudurnu yerel tarih öğretimi ele alınmış nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu olarak alınan 8.sınıf öğrencileri, halk, öğretmenlere yöneltilen sorularla Mudurnu yerel tarihi ile ilgili görüşleri alınıp elde edilen veriler açıklanıp yorumlanarak Mudurnu yerel tarihinin bilinen ve bilinmeyen dönem, tarihi karakter, mekân, olayları ve nasıl öğretilmesi ile

ilgili elde edilen veriler gerekçeleriyle açıklanıp yorumlanarak Mudurnu yerel tarihinin öğretiminin önemi belirtilmiştir.

Yerel tarihin öğretimi günümüzde yanıbaşımızdaki tarihin, yaşadığımız yerin tarihinin öğretilmesi elzem bir noktaya ulaşmış, yerelin öğretilmesi gelecek kuşaklara aktarılması alanyazın ve eğitim dünyasında öncelenmesi gereken bir konuma gelmektedir, tüm bu gelişmelerden ötürü yerel tarih öğretimi çocuklara en doğru yöntemle yapılabilmeli ve sürdürülebilir bir öğretim yöntemiyle aktarılabilmelidir.

Yerel tarih öğretiminin gelişmesi için ülkemizdeki il ve ilçelerde yerel tarih çalışmaları ve çalıştayları yapılmalı önemli bir mihenk taşı olan yerelin tarihi anlaşılır hale getirebilmelidir. Bu durum yerel tarih öğretimi ile birlikte kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunacaktır.

Dünyaya nazaran yerel tarih çalışmaları Türkiye’de geç başladığı için, ülkemiz yerel tarihin önemini ve öğretimi konusunda istenen düzeyde yer almamaktadır, ülkemizde ve Bolu özelinde yerel tarih öğretimi konusunda herhangi bir çalışma yapılmamış olması bu durumun üzerine eğilmemizi gerektirecek yeterli argümana sahip olduğumuzu göstermektedir, yerel tarih öğretimi konusunda Bolu da özellikle Mudurnu ilçesi zengin bir tarih birikimine sahip olmuş olması buna karşın yerel tarih öğretimi açısından ilçe incelenmemiş, ilçenin zengin yerel tarihinin öğretimi noktasında bir çalışma yapılmamıştır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Mudurnu yerel tarihinin önemi ve öğretimi konusunda, Mudurnu’daki öğrenci, öğretmen, halkın görüşleri nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

1. Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesini istedikleri tarihi dönem, tarihi mekân, tarihi karakter, tarihi olaylara yönelik görüşleri nelerdir?
2. Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesini istedikleri tarihi dönem, tarihi mekân, tarihi karakter, tarihi olayların gerekçelerine yönelik görüşleri nelerdir?
3. Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinin nasıl öğretilmesini ve nelere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik görüşleri nelerdir?
4. Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihindeki, Milli Mücadele dönemine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretililebilecek olaylar, kişiler, mekânlar nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yerel tarih öğretimi Türkiye’de yeni yeni dikkat çeken ve önemsenen konu olmuştur. Yerel tarih öğretimi ve yerelle ilişkilendirilmesi önemli bir konudur.

Yerel tarih öğretiminin önemini, tarih eğitiminde yerelin dikkat çekiciliğini ve önemini aktarmaya, bu yolla birey ve öğrencilerde yerel tarih merakının Sosyal Bilgilerde önemli bir unsur olduğunu tarih öğretiminin yerel tarih merakıyla desteklenmesi gerektiğini ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma Bolunun tarihi birikimi açısından zengin bir ilçesi olan Mudurnu’nun yerel tarih öğretimi bağlamında potansiyelini ve farkındalığını ortaya konulması amaçlanmıştır. Mudurnu yerel tarihinin öğretimi hem tarihsel birikimimizin anlaşılması ve genç kuşaklara aktarılmasını hem de Türkiye’de yerel tarih öğretimi konusunda örnek bir çalışma olması hedeflenmektedir. Yerel tarih öğretimi konusunda Bolu’da özellikle zengin bir birikime sahip olan

Mudurnu'nun incelenmemiş olması, bu çalışmamız hem alanyazınına dayalı hem de ilçede yaşayan öğrenci, öğretmen ve vatandaşların görüşlerine dayalı olarak hazırlandığından Mudurnu yerel tarih öğretimini bulgularla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.3. Sayıtlılar

1. Araştırmanın uygulama boyutunda öğretmen, öğrenci, yöre halkının görüşlerini almak amacıyla hazırlanan veri toplama aracının araştırma amaçları doğrultusunda güvenilir bilgiler sağlayacağı varsayılmaktadır.
2. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmen, öğrenci, yöre halkının uygulanan ölçme araçlarına doğru ve objektif yanıtlar verdikleri varsayılmaktadır

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Mudurnu'da yaşayan öğrenci, halk, öğretmenlerin görüşlerinin 2014–2015 yılları arasındaki zaman dilimiyle sınırlı tutulmuştur.
2. Araştırma, Mudurnu halkından rastgele seçilmiş 20 kişi, Mudurnu Ortaokulu ve Dumlupınar İlkokulunda görev yapan 20 öğretmen, Mudurnu Ortaokulunda öğrenim gören 8. sınıftaki 70 öğrencisinin verdikleri görüşlerle sınırlı kalmıştır.

1.5. Tanımlar

1.5.1. Yerel tarih

Yöre tarihi, yakın çevre tarihi, bölgesel tarih (local history), anlamına gelen yerel tarih, çevremizi saran geçmişe ait bütün unsurlardır (Örten, 2008: 17) .

1.5.2. Yerel tarih öğretimi

Yasadığımız mekânın geçmişini, tarihi açıdan irdeleyen, öğrenilmesi, öğretilmesini, amaç edinen gayretlerdir (Demircioğlu, 2005: 70).

1.5.2. Sosyal bilgiler

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2005) .

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Alanyazın

2.1. Yerel Tarih

Bir kent ya da bir köyle ilgilenen tarihçinin esas teması, kendi yerel topluluğunun veya toplumunun kökeni ve gelişimi; bu toplumun özel veya kişisel doğası ve yüzyıllardır bunun nasıl işlediği yani temel bazı politik ve ekonomik sorunları nasıl çözdüğü ve hepsinin ötesinde mevcut araziler ve doğal kaynaklarla artan nüfusa nasıl yaşam sağlayabildiği gibi problemler olmalıdır (Hoskins, 1984: 12) .

Yerel tarihçiler büyük oranda kendine yetebilen bu yerel toplumun geçmiş yüzyıllardaki dağılma süreçleriyle ilgilenir. Esas konu yerel toplumun kökeni, gelişimi ve düşüşüdür.

Tarihçiler bu durumu önemsiz ve karışık olan gerçekleri ayırarak yerel tarihin temel problemlerine öne çıkaracak olanlarına dikkat çekebilir. Gerçek yerel tarihçi esas konunu ardında birçok ayrıntılı durumun dikkate değer konu olabileceğini de aklında bulundurur (Hoskins, 1984: 14).Yerel tarihçinin karşılaşabileceği sorunlar mekandan mekana değişebileceği gibi bölgeden bölgeye de değişebilir. Yerelliğin çalışılması tarihçi için örnekleme sorununu çözmez. Aksine kendi içinde bir dizi problem yaratır. Çoğunlukla gruptan seçilen her bir örnekten çıkarım yapmaya çalışan araştırmacılar, düşünülen davranış şekillerini etkileyen tüm değişkenlerle ilgili olarak rastgele örnek seçmeye çalışırlar. Onlar herhangi bir ilgili değişken üzerinde başarı sağlama olasılığının bir bütün olarak nüfus içindeki her bir parçanın başarı sağlama oranına eşit olduğu bir örnekleme yöntemi ararlar. Örneğin hiç kimse eskiden bir şehirde sadece

bakım evlerinde çalışanları dikkate alarak farklı işlerde çalışan insanların oranlarıyla ilgili çıkarım yapmamalıdır.

Gezi yapılacak tarihi mekânlar üç gruba ayrılabilir. Bunlar tarihi yapılar, müze-kentler, savaş meydanlarıdır. Tarihî yapı, arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılan harabe ve antik kentlerdeki tapınaklar ve tiyatrolar olduğu kadar, yakın geçmişte yapılmış cami, medrese, anıt mezar, türbe, çeşme gibi yapılardır (Ata, 2002: 154).

Tarih dersleri ilginç olması gerekirken öğrenciler tarafından çoğunlukla sıkıcı olarak algılanır (Kabapınar, 1998: 223).

Tarihsel araştırmanın temel amacı da bu çeşitliliği açıklamak ve kaydetmektir. Yerel tarih zengin bir geçmiş hissi arayan öğrenciler ve amatörler için ilginç bir çalışma sahasıdır. Yerel tarih bir kente, tek bir bloğa ya da muhite bir çiftlik ya da tarım topluluğuna veya bütün bir şehre veya kontluğa kilitlenebilir. O yerin ortaya çıkışından günümüze kadarki tüm tarihine yayılabilir ve ya küçük bir zaman dilimini ele alabilir.

Bahsedilen topluluktaki çatışma ve bağlılıkları ve deneyimlerin çeşitli yönleri arasındaki ilişkileri dikkate alarak o yerelin tarihini bütün olarak sunmaya çalışabilir.

Topluluğun büyüyüp geliştiği sürece odaklanabilir. Sosyal tarih, ekonomik tarih, siyasi tarih ve entelektüel tarih gibi geleneksel tarih kategorilerinden biri üzerinde durabilir.

Yerel tarih çalışmalarında dünya çapındaki yaygın eğilim yakın geçmişin arattırılmasıdır. Bunun tek sebebi yakın döneme ait malzeme bolluğu değil bugünün hayatında yeri olan yanbaşımızdaki tarihe yönelik ilginin başlangıç noktası oluşudur. Çalışılabilecek konular da oldukça çeşitlidir. Toplumsal birimlerin en küçüğü olarak aile, topluluk, ev, semt, sokak, şehir vb. kendi içinde çeşitlenebilir ve konu olarak alınabilir (Danacıoğlu, 2001: 22) .

2.1.1. Sözlü tarih

Bir yerleşim yerinin belirli bir zamandaki mekânlarına ve panoramasına, içinde süren hayatlara, eğlence anlayışlarına, komşuluk ilişkilerine olduğu kadar ulusal düzeyde yaşanan değişimlerin yerel ölçekteki yansımalarına sözlü tarih ile bakmak mümkündür. Ancak sözlü tarih bu haliyle baslı basına bir tarih türü olarak algılanmamalıdır. O sadece yazılı kaynakların yanında alternatif bir araştırma ve tarih yazım yöntemidir. Tarihçilerin sözlü tarihe yönelik tanımlarında da bu durum ortaya konmaktadır. Sözlü tarih bir taraftan araştırma yapan tarihçinin kullanabileceği bir yöntem, diğer açıdan da bu tür araştırmaların yarattığı bir tarih yazım şeklidir. Bir yöntem olarak da sözlü tarih, yaşayan kişilerin, kendi geçmişleriyle ilgili belleklerinin, toplumsal olayların, tanıdıkları kişilere dair anlatımlarının ve genel olarak anılarının, mülakat yoluyla kayda geçirilmesidir (Danacıoğlu, 2001: 136).

Stradling (2003: 196)'in tanımına göre ise “sözlü tarih geçmişe ilişkin sözlü tanıklıkların kayda geçirilmesi ve analiz edilmesidir.” Çalışmanın önemli noktaları şunlardır:

- Geçmişî önceki kuşaklarca aktarılmış olan ortak bilgiler(sözlü gelenek),
- Bir kişinin kendi hayatını anlattığı hayat öyküsü (sözlü biyografi),
- Bir kişinin geçmişte yaşadığı belirli olaylara, konulara ya da deneyimlere ilişkin kişisel anılar,

Sözlü tarihin bir araştırma yöntemi olduğu fikrine katılan ise benzer biçimde su yorumu yapmaktadır:

Her türden insani ilişkilerin, ev-içi hayatların, anne çocuk ilişkilerinin küçük yerleşim yerlerindeki değişimlerin, gündelik yaşamın tarih türündeki anıların derlenmesiyle yazılı tarihin saptayamayacağı bilgilere ulaşılmasını sağlar.

Her türlü insani etkinliğin tarihin öznesi haline gelebilmesinin yakın dönemlere ilişkin tarih çalışmalarındaki sonuçlarından olan sözlü tarih belli bir döneme ait kişisel tanıklık ve/veya yaşantıların belleğin derinliklerinden çıkarılıp değerlendirilmesi

yoluyla toplumların tarihlerinin inşasına katkıda bulunan bir araştırma yöntemidir (Danacıoğlu, 2001: 133).

2.1.2. Yerel tarih çalışmalarında kaynak

Geçmişin kaydı sadece kitaplarda değil, aynı zamanda bunlarla müzelerde, tarihsel kalıtlarda ve antika eşyalarda, kişisel arşivlerde, günlüklerde, nüfus kayıtlarında ve fotoğraflarda da bulunur. Çoğu insan herhangi bir zamanda geçmiş kayıtlara dahil olur. Fakat kaynakların bolluğu her tarihsel çalışmada bunların hepsinden yararlanılabileceği anlamına gelmemektedir. Bu noktada yerel tarih çalışmalarında yararlanılabilecek kaynaklardan bahsederek konuyu sınırlamak gerekmektedir.

Yerel tarih çalışmasında yararlanılabilecek kaynakların seçimi bazen sorun yaratabilir. Tarihsel kaynakların çeşitli yollarla sınıflandırılabilirdiğinden bahsetmektedir. Örneğin yazılı kanıtlar ve arkeolojik kalıntılar arasında geniş bir ayrım bulunmaktadır. Başka bir yöntem ise birinci ve ikinci el kaynakları ayırmaktır. Ayrıca kaynaklar bulundukları yere göre de ayrılabilirler. Yerel tarih kaynakları yakın olan yerde ya da uzakta da elde edilebilir.

Bunların dışında mahkeme kayıtları, vergi listeleri, kilise kayıtları, kişilere ait el yazmaları, okul kayıtları, hastane kayıtları, nüfus kayıtları, basılı yerel tarihler, soyağaçları, atlaslar, gazeteler, yerel rehberler vb. yerel tarih çalışmaları için önemli veri getirir. Yazılı belgelerin ötesinde yerel toplumun kendisi, doğal yerleşimi ve insan karakteriyle okunup anlanması gereken belgedir. İnsanlar tarafından yapılan tarım alanları, yerleşimler, caddeler, evler, mal ve hizmetin verildiği yerler ayrıca ölümlerin kayıtları, mezarlar, dini inançlar vezinsel yapılar, caddelere, binalara, çiftliklere veya evlere verilen isimler önemli bilgiler sağlayabilecek kaynaklardır (Akçalı, 2007: 67).

2.1.3. Yerel tarih öğretiminde, tarihi mekân, müze, biyografinin önemi

Yerel tarih öğretiminin cazibesi kişilerin yaşantıları deneyimleriyle bağlı yaşadığı yerin tarihi olmasından kaynaklanır. Bu çerçevede yerelin tarihinde önemli yaşanmışlıklara tanıklık eden tarihsel mekânlar hem tarih içinde hem de yerel tarihin öğretiminde uzmanlara kolaylık ve öğretilebilirliğe güdülenme sağlayacağı düşünülmektedir, dünyanın her yerinde tarihi mekânlar vardır bu mekânları koruyup gelecek kuşaklara aktaran milletler tarih öğretiminde önde olacağı düşünülmektedir. Türkiye bu anlamda çok şanslı bir ülke konumundadır, tarihi mekânlarını etkili ve etkin hem yerel hem genel tarih öğretiminde kullanabilmelidir, tarihi mekânlarla öğretim öğrenmede kalıcılığı ve yararlılığı artıracığı düşünülmektedir.

Yerel tarih öğretimine Biyografik çalışmalar şahıs tarihinden yerele oradan da genel tarihe kadar geniş bir yelpazede bilgi ve belge taşımaktadır, Yerel tarih öğretiminde biyografi çalışmaları yerelin tarihini anlamaya ve açıklamaya katkı sağladığı gibi yerel tarih öğretimine öyküsel ve heyecansal bir nitelikte katmakta bu sonuçta yerel tarihe ilgiyi artırmaktadır. Günümüz yerel tarih araştırmalarında tarihi karakterlerin anı ve resimleri, geçmişten günümüze kalan objeleri yerel tarihin okunmasına ve yazılmasında çok değerli bir kaynak olarak görülmektedir. Nitekim Mudurnu yerel tarihinde baktığımızda da erken cumhuriyet dönemine ait belgeler bir fotoğraf sanatçısının o dönemde çekmiş olduğu karelerle anlaşılmaktadır. Mudurnu örneği gibi diğer yerel tarih örneklerinde de şahısların tarihi yerel tarih öğretiminde önemli kaynaklardır.

Yerel tarih öğretiminde müzeler önemli bir öğretim kanalı konumundadır, müzeler kalıcı ve görsel objelerin sergilendiği bilgilerin olduğu somut yerel ve genel tarih öğretim mekânlarıdır. Ülkemiz müze eğitimi konusunda hala tam istenen konumda değildir, müze eğitimi yoluyla yerel tarihin aktarımı hem kolaylık hem de somutluk sağlamaktadır, öğrenciler görüp dokunduklarını daha iyi öğrenebilmekte hem de yerele ait objeleri görmeleri tarihsel meraklarını artırmaktadır. Yerel tarih öğretiminde müzeler önemli veri kaynağı ve mihenk taşı konumundadır.

Yerel tarih öğretiminde tarihi biyografi çalışmaları hem şahsın tarihini ve yaşamışlıklarını hem geçmiş dönemin tarihini anlamada kolaylık sağlamaktadır. Bu durum tarihi bir şahsiyetin anılarında sakladığı ayrıntı hem yerel hem de genel tarih içinde önemli bilgiler içerebilmektedir, tarihi şahsiyetin yaşadığı döneme ait olaylardaki düş ve düşünüşü aynı zamanda yaşadıkları hem tarihi bir belge hem de tarihin öğrenilmesinde ve öğretilmesinde ilgi çekici bir durum oluşturduğu düşünülmektedir. Yerel tarih öğretiminde biyografik çalışmalar önemli bir veri kaynağı ve ilgi çekici bir materyal konumundadır

2.1.4. Sosyal bilgiler ve yerel tarih öğretimi

Tarih dersleri ilgi çekici olması gerekirken öğrenciler tarafından çoğunlukla sıkıcı olarak algılanır. Bunun nedeni uzak olması; derslerin içeriği birbiriyle yakın ve çocukların yaşantılarına yakın olmamasıdır. Yerel tarihin farklılığı bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yerel tarih çocukların dikkatini çekecek bir veriyle tarih dersine ilgi duymasını sağlayabilir. Yerel tarihin, tarih dersleriyle ilişkilendirilmesi öğrencilerin tarih sevgisi ve ilgisine olumlu katkı da bulunabilir. Bu yöntemle öğrenci derste kendisini aktif hale getirebilecek, çıkarımlarda bulunarak etkin hale gelebilecektir.

Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih unsurlarının kullanımı öğrencilere yerel tarihle öğrenme sürecinde aktif katılımcılar haline gelmekte, böylece tarih çalışması, tarihsel gerçekler hakkında düşünmenin ve onları daha geniş bağlamda yorumlamanın gerçeklerin hatırd tutulmasından daha önemli hale geldiği bir boyut kazanmaktadır.

Öğrenci kendi başına çalışmaya daha çok ihtiyaç duyar. Yerel tarih çalışmalarının ilgi çekiciliği vardır, öğrencilerin araştırma, sorgulama düşünceleri bu çalışmalarla geliştirilebilir. Araştırmaya, meraklı olmaya, gözlemlemeye, ilişki kurabilmeye yardım edilebilir. Sorgulama isteği faydalı bir öğrenmeyi destekler, sözcüklerden oluşan bilgilerin aksine, gerçek bir kazanım sağladığı gibi mantıklı bir düşünce tarzının gelişiminde etkili olur (Akçalı, 2007: 70) .

Genel tarihçilik bir nevi evrensel insanlığın tarihidir. Büyük kahramanlık hikâyelerini konu edinir. Yerel tarihçilik bireyin kendine ait tarihidir ve mahallemizde, evimizde, çevremizde, yaşananları konu edinir. Yerel tarihçilikle kişinin yaşadığı, hissettiği ve dokunduğu tarih ortaya çıkarılır bu durum çocukların dikkatini daha fazla çeker. Bu nedenle tarih dersi müfredatında yerel tarihe yer verilmesinin olumlu katkı sağlaması düşünülebilir. Ortaokuldaki bir öğrenci, bir soyağacı, aile tarihi çalışması yapabildiyse öğrencinin dersin diğer unsurlarını, kronolojiyi öğrenmiş olması önemli değildir çünkü ona göre çocuk tarihle ilişki kurmuş gelecekte tarih alanıyla kişisel etkileşim oluşturabilecektir (Öztürk, 2001: 203).

Yerel tarihin, tarih öğretimde kullanılması öğrencilerin düşüncelerini farklılaştırmayı ve ilgiyi sağlar. Öğrencilerin yerel tarih çalışması ve kullanılan kaynaklar farklı zamanların ve mekânların kendi yasadıkları zaman ve mekândan farklı olabileceğini anlamaları konusunda bir hassasiyet kazanmalarını düşüncelerini sağlar. Öğrenciler yerel tarih kaynaklarıyla çalışmanın ve iletişim kurmanın önemini kavrayabilirler.

2.1.5. Mudurnu tarihi

Mudurnu ilçesi Batı Karadeniz bölgesinde Bolu iline bağlı, nüfusu; ilçe merkezi 5.166, Taşkesti beldesi 2.261, köyleri 12.983 olmak üzere toplam 20.410'dur. İl merkezi Bolu'ya 52 km., güneybatısında Bolu, Ankara, Nallıhan ve Adapazarı olmak üzere karayollarının birleştiği noktadadır. İlçe merkezi Ankara'ya 200 km. İstanbul'a 260 km, kuzeyinde Düzce, kuzeybatısında Hendek, kuzeydoğusunda Bolu, doğusunda Seben, güneyinde Nallıhan, batısında göynük ve Akyazı ilçeleri bulunmaktadır.

Mudurnu 40°19'-40°39'kuzey enlemler ile 30°50'-31°30'doğu boylamları arasında yer almaktadır (Mudurnu Kaymakamlığı,2016). Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmakta, ticaret yolu üzerindeki diğer beldeler ile birlikte bütün alanı oluşturmaktadır; Mudurnu ile birlikte 'Sakarya Çanağı'nı oluşturan Taraklı ve Nallıhan ile Göynük ve Beypazarı'dır. İpek Yolu güzergâhının Anadolu'daki parçalarından biri

olan, İstanbul üzerinden Avrupa'ya ulaşan bölümü üzerinde bulunmaktadır (Barlas, 1995; Öztürk, 2009).

Mudurnu'da ne deniz ikliminin tipik etkileri ne de İç Anadolu'nun tam karasal iklimi görülür. Her iki iklim arasında bir geçiş alanıdır. Daha çok İç Anadolu'nun karakterini taşır. Fakat ortalama sıcaklıklar, yaz ve kış ortalamaları mevsimler arasındaki ve günlük sıcaklık farkları yönünden, diğer İç Anadolu merkezleri ile farklılık gösterir. Mevsimler arasındaki sıcaklık farkları komşularına nazaran daha fazladır. Yaz günlerinin ortalama sayısı çevresindeki merkezlere göre daha kısadır.

Ortalama yaz günleri sayısı 88 gündür. Maksimum yağışlar kış ve ilkbahardadır. Yıllık yağış miktarı 570 mm kadardır. Bunun %70'i kış ve ilkbaharda yağar. Aralık ve Ocak aylarında en fazla yağışı alır. Bu yağışlar kar şeklinde görülmektedir. Mudurnu merkezinden geçen Mudurnu Çayı ilçeyi ikiye böler, kaynağını Babas köyünden alır, Çay batıya ilerleyerek Taşkesti beldesinden geçerek Sakarya nehrine bağlanmaktadır.

İlçede ormanların kapladığı alan %64'dür (T.C. Mudurnu Kaymakamlığı, 1994: s. 13). Mudurnu Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer almaktadır, 1944–1957 ve son olarak 1999 depremi ilçede yoğun olarak etkisini göstermiştir, bu durum ilçedeki anıt eserlerin korunmasını ve tedbir alınmasını elzem gerektirmektedir. Mudurnu Belediyesi 1893 tarihinde kurulmuş, Büyük Cami, Kaygana, Seyrancık, Musalla, Karacakaya, Yıldırım Beyazıd, Hızırfağı Mahalleleri olmak üzere yedi mahalleden oluşmaktadır (Koçkar, 2013: 32).

Mudurnu tarihte ilk olarak Yasefilir (Proto-Hititler) ve Hititler tarafından yerleşime geçilmiş, ardından bölge bir dönem Frig hâkimiyetine girmiş, Bitinyenlerin işgal ettiği dönemde bölgeye Bitinya adı verilmiştir. Ardından yeniden Frig hâkimiyeti başlamış, Kimmerlerin istilasına sona erince, bölge Lidya devleti topraklarında kalmıştır.

Bir dönem Pers egemenliği altına girdikten sonra Büyük İskender'in Anadolu'yu ele geçirmesi sonucu bu imparatorluğa bağlı bir satraplık haline gelmiştir. İskender'in

ölümünden sonraki karışıklığın ardından Roma İmparatorluğu'na bağlanan bölge, imparatorluğun bölünmesinden sonra Bizans sınırlarında kalmıştır.

Mudurnu ilçesi, tarihi çok eskilere dayanan önemli bir yerleşim merkezi olması sebebiyle zaman içinde çeşitli adlar altında karşımıza çıkar: Modrene, Mudurlu, Comopolissive Modrenea (Bolu İl Yıllığı,1968:169). Mudurnu'nun adını, ismi bilinmeyen bir tekfurun kızı Matarni veya (Moderna) namına yapılan kaleden aldığı da tahmin edilmektedir (Türkiye Ansiklopedisi,1957:226).Edindiğimiz bilgilere göre Mudurnu'nun tarihi Bithnialılar ile başlamaktadır (Konukçu,1993:7). Milattan önceki asırlarda meydana gelen Trak göçleri neticesi Kuzey Batı Anadolu'nun verimli topraklarına yerleşen halk, Bithynler olarak biliniyordu. Yukarı Sakarya havzası olarak da bilinen bu bölgeye sonraları Bithnia adı verilir, bu ad daha sonraki yüzyıllar boyunca Roma ve Bizans dönemlerinde de kullanılır (Ekincikli,1995:3–12).

M.Ö.279 - M.Ö.74 yılları arasında geçen yaklaşık iki asırlık sürede bu bölgede Bithnia krallığı hüküm sürmüştür (Konukçu,1993:8). Bithnia krallığının diğer şehirleri ile birlikte Mudurnu'nun da bağlı olduğu Bithnium / Bithynion (Bolu) M.Ö.74' ten itibaren Roma hâkimiyetine girmiştir. 395'te Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılması sonucu tüm küçük Asya toprakları gibi Mudurnu da Doğu Roma (Bizans) toprakları arasında kaldı (Konukçu, 1993:9). Bizans İmparatorluğu döneminde dinî bir merkezdi. Mudurnu'da piskopos oturur ve otoriteyi temsil etmiştir (Sarı, 2006: 8).

Malazgirt Zaferi sonrası bazı Türk komutanlar Anadolu içlerine akınlar düzenlediler. XI. yüzyıl sonlarına doğru Batı Anadolu'da da görülmeye başlayan Türk güçleri karşısında Bizanslı yöneticiler bazı önlemler almaya çalışmışlardır. Haçlı seferlerinin de devam ettiği bu yıllarda bilhassa başşehir İstanbul'un kapısı durumundaki Kuzey - Batı Anadolu topraklarında kale yapımına önem vermişlerdir.

Türk akıncıları Bolu-Gerede-Mudurnu hattına kadar gelmişler ve Selçuklularla Bizans bu hatta komsu olmuşlardır.

Anadolu Selçuklu Sultanı II. Rukneddin Süleyman zamanında yerleşimin Bolu ile birlikte Selçuklu hakimiyetine girdiği tahmin edilmektedir (Orhonlu, 1992: 277). 1243 Köseadağ Savaşı sonrasında Anadolu Moğol hakimiyetine girmiş, 1308'den sonra Selçuklu devleti tamamen tarihe karışmıştır. Bu tarihlerde ortaya çıkan Anadolu Beyliklerinden Candaroğlu Beyliği de Bolu, Kastamonu ve Sinop bölgesine hakimdi (Taş, 1993, s. 31). Kısa bir süre Candaroğlu Beyliği içerisinde kalan yerleşim, daha sonra Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Bu dönemde Bağdat Yolu üzerinde yer alması ve İstanbul'a yakınlığı nedeniyle coğrafi konumu açısından önemli olan bölge, ticari hareketliliği ve zenginliği açısından olan önemi nedeniyle ilk defa 1307'de Osman Gazi'nin (1299–1326) komutanlarından Samsa Çavuş tarafından fethedilmiş, fakat yerleşim yeri ancak Orhan Gazi'nin (1326–1362) oğlu Süleyman Paşa tarafından 1331 yılında kesin olarak Osmanlı toprağı olmuş ve bir sancak beyliği haline getirilmiştir (Mehmet Neşri, 1987: 91, 137; Aşıkpaşaoğlu, 1994: 17-18). Orhan Gazi döneminde İbn-i Batuta Geyve, Göynük, Mudurnu'ya gelmiş, burada bir Ahi zaviyesinde konaklamış, buradan da Bolu'ya geçmiş ve bölgenin yalnız Türkmenler tarafından kullanıldığını yazmıştır (İbn-i Batuta, 2004; s. 433–435). 14. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yerleşim yeri Bolu ile birlikte şehzade kenti olarak seçilmiştir. I. Murat zamanında (1362–89) Şehzade Bayezid, Mudurnu ve Bolu'nun yöneticiliğine atanmıştır (Müderrişoğlu, 2009:330).

Yıldırım Bayezid döneminde de Bolu ve çevresinde oldukça yoğun imar faaliyetine girilmiştir. Fetret Devri'ne gelindiğinde şehzadeler arasında yaşanan iktidar kavgaları Anadolu'daki huzur ortamını zora sokmuş, Timur'un Anadolu'da yaptığı istilalar sonucu siyasi otorite ve bölgedeki idari düzen altüst olmuştur. 15. yüzyılın başlarında Mudurnu da dâhil olmak üzere Bolu ve çevresi, Şehzade Çelebi Mehmed'in nüfuzu altındaydı. Timur'un Anadolu'dan ayrılırken birtakım kuvvetlerini Amasya ve Tokat'a yolladığı duyulunca, Çelebi Mehmed, Seben Dağları'na sığınarak kuvvetleri ile birlikte otağını bu noktaya kurmuştur. Dolayısıyla Yıldırım Bayezid'in vefat tarihi olan 1403'ten 1421 yılına içinde Mudurnu'nun aldığı geniş alan ciddi ölçüde şehzadelerin iktidar mücadelelerine sahne olmuştur (Sarı, 1994: 14). Fetret Devri'nden sonra Çelebi Mehmed kardeşlerine üstünlük sağlamış ve Anadolu'da ve bölgede tekrar huzur ortamı sağlanmıştır. Fakat bu durum 16. yüzyıla gelindiğinde tekrar yara almıştır. Bu yüzyılda

baş gösteren Celali Ayaklanmaları esnasında Bolu ve Mudurnu tahrip edilmiş ve yağmalara maruz kalmış, bu sebeple de yerleşim yerinden göçler yaşanmıştır (Sarı, 1994: 14–15). I. Murat döneminde (1362- 1389), Osmanlı Devletinin ilk düzenli ordusunun temeli olan ‘Yaya Örgütünü’ oluşturan ve Osmanlının ilk Maliye Hazine örgütünü kuran Halil Hayrettin Paşa’nın (Çandarlı Kara Halil) Mudurnulu olduğu, Şeyh Fahreddin-Rumi'nin öğrencisi olup Mudurnu Ahi örgütlerinde yetiştiği ve daha sonra Osmanlı'nın ilk veziri olduğu söylenmektedir. 17. yüzyılın önemli seyyahlarından Evliya Çelebi, 1640 yılında Mudurnu’ya gelmiş ve yerleşim yeri hakkında bazı önemli bilgiler aktarmıştır (Evliya Çelebi, 1999:153). Evliya’ya göre;

‘Derun’u kal’ada birkaç hane ile bir cami vardır. Kal’adan aşağı, şehre kayalardan çam oluklarla su akar. Aşağıda şehir dere ve tepeli, iki tarafı kayalık, bağ’lı, bahçeli şirin bir yer olup 17 mahalle 3000 kadar, çam tahta örtülü ahşap hane ile müzeyyendir. Cabica fevkani ve tahtani kargir bina evleri varsa da damları yine şerize tahtadandır. Camilerinin meşhur ve kadimi Yıldırım Han Camiidir ki, aşağı çarşıdadır. Civarında Yıldırım Han Medresesi vardır. Bir Darülhadis, 13 mektebi sıbyan üç han ve hamamı vardır. ‘Çarşı dükkânlarının ekserisi, iğneci dükkânıdır. Cem-i diyarı Rum’a şehirden nice bin yük iğne gider. Bu şehrin büyük ve küçük ahalisi iğneciler olduğundan esma-i büldan içre isimden dar-ı suzn Suz Nigarlarının nakli üzere dükkân ve hanelerinde bin iğne tezgahı ve dolapları varmış.‘Cümle hatunları dahi esbab-ı sülfi maslahat-ı suznigardırlar. Anın için bu şehrin (kız iğnesi) denilen hurda, hayal-i nakış iğnesi Memduh-u alemdir. Amma hakir de ona hayranım. Öyle hurda iğne ile tizkarlık öyle yaparlar ki, iğne deliğinden 500 yıllık yol olan Asuman’ı seyir edenin gözü irmez ve mihneti karına değmez, gayet ucuzdur. Suznine göre en ednasının yirmisi bir akçeye, en müntehasının on’u bir akçeyedir. Cümle şehir ahalisi anınla el kasub-ü Habiybul-lahdeye kifaflanıp dururlar.‘Pirleri Hazreti İdris ve Davut’un duaları bereketiyle Cenabı İzzet bu iğnecilere çok büyük bereket vermiş!

Zekat sadakalarından kuvvet—i basarları ziyade olsun için iğne tasadduk ederler. Memduh atından, bağlarındaki ceviz ağaçları tutmuştur. Şahidane, kağıt gibi rakik kabuğu olur.

Badem lezzetinde gayet güzel bir ceviz olup Mudurnu Cevizi) diye meşhuru afaktır. ‘Yücedağlarında Çam çok olmakla, köylerinde iki kulplu çam bardakları olur. İkisini bir Himara Tahmil ederler. Hint’e kadar hedaya gider. (Kuze-i Sanavber) diye Hint’de dahi meşhurdur. Bu diyarlarda o bardakların adına (Boduç) ve (Sekek) derler. Rum’a dahi hedaya olarak gider. Dağlarında onar arşın uzun ve iki zira enli latif levhaları olur ki, bu diyara mahsustur. İskeleleri Akçaşehir ve İzmit’tir. Tahtaları iskelelere gelip, andan gemi ile İstanbul’a ve gayri diyara gider. Cem-i reaya ve bereyası rençper kavimdir. Ehlisünnet, Sahib-i vera, Sulehay-ı ümmet garip dost adamlarıdır’ (Evliya Çelebi, 1999: 153).

Yerleşim yeri hakkında önemli bilgiler veren bir diğer kaynak, Kâtip Çelebi tarafından 1648- 1654 yılları arasında Kâtip Çelebi tarafından yazılan ancak 1732 yılında Osmanlı Matbaacılığı’nın öncüsü olarak kabul edilen İbrahim Müteferrika tarafından eklemeler yapılarak basılabilen ‘Cihannüma’ adlı eserdir. Bu eserde yerleşim hakkında şu önemli bilgiler aktarılmaktadır:

‘Birçok kadılık kabul etmiş bir kazadır. 11 mahallesi, 2 hamamı ve 3 cami vardır. İstanbul’dan merhale ve Bolu’dan1 menzil hafif güneyde olup bası çıplak iki yüce dağ arasına düşmüştür. Genişlik olarak dereyi çevreleyip bir miktarı dağların (...)’ (Kâtip Çelebi, 1145: 652- 787).

Kırım Harbi esnasında müttefik Fransız ordusuyla Anadolu’ya gelen M. J. E. Dauzats, 1855’de Mudurnu’yu gezmiş, özellikle de Mudurnu’nun doğal güzellikleri hakkında bilgi vermiştir:

‘Şehirde şayanı dikkati çeken harabeler var. Maalesef abidelerin eski Yunanca kitabelerinin hemen hepsi kazanmış. Bilhassa, iyi muhafaza olunmuş esmer mermerden bir sütun gözüme çarptı. Şehre hâkim bir

tepe üzerinde, yeraltı mahzenleri ile beraber bir Osmanlı Kalesi'nin harabeleri vardı' (Dauzats, tarihsiz: 12).

İpek Yolunun bölgeden geçmesine de bağlı olarak, Mudurnu el sanatlarında çevre pazarlarına hâkim olarak Osmanlıların önemli ticari merkezlerinden biri haline gelmiş ve bu durumunu uzun devirler devam ettirmiştir. Mudurnu ilçesi de uzun bir süre Bolu Sancağı'na bağlı kalmış, 1865'te ise Bolu Mutasarrıflığı'na bağlı bir kaza olarak Kastamonu Vilayeti'ne bağlanmıştır. Uzun yıllar Kastamonu ve Anadolu eyaletlerinin sancağı durumunda olan Bolu, 1867 yılından sonra Kastamonu Eyaleti'nin Sancağı olmuş, Meşrutiyet'ten sonra da bağımsız bir sancak haline gelmiştir. Bu dönemde Mudurnu çok sayıda yabancı seyyahın uğrak yeri haline gelmiş, bazıları bu Yerleşim yerinde araştırmalar yapmış, hatta bazı Alman subayları bölgenin haritasını yapmışlardır. Mudurnu'nun bağlı olduğu Bolu, Cumhuriyet'in ilanı ile ayrı bir il olmuştur.

2.2. İlgili Çalışmalar

İlgili çalışmalar “yerel tarih öğretimi, tarihi mekânlarla öğretim, müze eğitimi ile öğretim, tarihi çevre ve öğretimi, sözel tarih öğretimi” başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Yerel Tarih öğretimi başlığı altında değerlendirilen bu başlıklarla ilgili çalışmalara yer verilirken güncel olması bakımından 2005 yılı sonrasındaki çalışmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Yurt içi çalışmalar

2.2.1.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar

Yeşilbursa (2006) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi” adlı tez çalışmasında ilköğretim 6.sınıf sosyal bilgiler

dersinde “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu” ünitesinin geleneksel yöntemle (anlatım yöntemi) işlenişiyle, Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretime göre işlenişi arasında, öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya konmaya çalışılmıştır. Ön test-son test-kalıcılık testi karşılaştırmalı deneysel yöntemin uygulandığı araştırma, 2004–2005 eğitim – öğretim yılı bahar döneminde Bursa ili, İnegöl ilçesinde yapılmıştır. Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu” ünitesi çerçevesinde Söğüt Ertuğrul Gazi Türbesi, Bilecik Şeyh Edebâli Türbesi ve Bursa’daki cami, türbe, medrese, bedesten gibi tarihî yerlere alan gezisi düzenlenmiştir. Kontrol grubunda ise aynı konu sınıf ortamında geleneksel öğretim yöntemiyle işlenmiştir. Araştırma sonucunda, tarihî yerlerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Akçalı (2007) “Yerel Tarih ve Tarih Eğitime Katkısı” adlı çalışmada yerel tarihi tanımlamak, tarihsel süreçteki serüvenini ve tarih eğitime sağladığı katkıları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarih eğitiminin amaçları, Türkiye’de bu amaçlara ulaşma konusunda yaşanan sorunlar ve bu sorunların ortadan kaldırılması amacıyla yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Derslerde yerelliğin verilmesi durumunda bunun öğrenciler tarafından nasıl karşılandığı ve bakış açılarının nasıl değiştiğini belirlemeye yönelik İzmir evreninde Amerikan Koleji lise I. sınıf öğrencileri örneklem olarak seçilmiştir. Öğrencilerin 2006–2007 eğitim öğretim yılı güz döneminde tarih dersinde gerçekleştirdikleri etkinlik üzerinden görüşleri alınmıştır. Öğrenciler dönem içinde bir aile tarihi projesi hazırlamışlar ve Alliano-Bergama gezisine iştirak etmişler. Sözlü tarihi yöntemini kullanarak aile büyükleriyle görüşmeler yapmışlar ve onların yaşantılarını dönemin tarihsel olaylarıyla bağlantılarını belirlemişlerdir. Alliano-Bergama gezisinde tarihsel mekânları görme fırsatına erişmişlerdir. Çalışma sonrasında öğrencilerin tarih derslerine yönelik düşüncelerinde oluşan gelişmeler, sorulara alınan yanıtları sınıflandırılarak tablolandırılmıştır. Araştırmanın teorik kısmında tarihsel araştırma yöntemi kullanılmış, uygulama boyutunda ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda tarih dersleri dâhilinde gerçekleştirilen ve yerelliği içeren çalışmaların öğrencilerin derse yönelik bakış açılarında ne gibi olumlu değişiklikler meydana getirdiği ortaya konulmuştur.

Işık (2008) “İlköğretim Tarih Konularının Yerel Tarih ile İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı çalışmada, araştırmada yerel tarihin ve yerel tarih öğretiminin, faydası ve nasıl uygulanabileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı, yerel tarih öğretiminin önemini belirlemek ve yerel tarih konularının tarih derslerinde ilişkilendirilmesinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini tespit etmek için yapılmıştır. Araştırmada ön test son test deney kontrol gruplu model kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Erzurum ili Pasinler ilçesi Mehmet Akif Ersoy ilköğretim Okulu 6.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma sonucuna bağlı olarak yerel tarih öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı görülmüştür. Araştırmacının ulaştığı izlenimlerde uygulamanın yapıldığı sınıftaki öğrencilerin tarih konularına karşı tutumlarının olumlu şekilde geliştiği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenci merkezli öğretimi temel alan ve daha çok duyu organına hitap eden yerel tarih öğretim yönteminin kullanıldığı deney grubunun, geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerine oranla daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Örten (2008) “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Tokat Örneği” adlı araştırmasında, yerel tarih konularının ilköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programında “Tarih” müfredatı içerisinde işlenmesinin ders için önemi ortaya konmaya sosyal bilgiler müfredatında yerel tarih konularının işlenebilirliğine dair unsurlar tespit edilmeye ve Tokat yerel tarih konularının müfredatla ilişkilendirilmesine çalışılmıştır. Yerel tarih konularının sosyal bilgiler öğretiminde etkili şekilde kullanımının sağlayacağı kalıcı öğrenmeler eğitim sisteminin çıktılarının kalitesinin artırılması adına önemli yarar sağlayacağı amaçlanmıştır. Araştırmada alanyazın taraması yöntemi kullanılmış, öğretmenlerle yaptığı yapılandırılmış görüşme formuyla altı açık uçlu soruya öğretmenlerin verdiği yanıtlar yorumlanmıştır. Yerel tarih konularına ilişkin öğretmenlerin sınıf düzeylerine göre kullanabilecekleri etkinlik örnekleri oluşturulmuş ve “Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Tarih Etkinlik Örnekleri” verilmiş ve uygulanmasına yönelik sürecin durumu açıklanmıştır. Araştırmanın sonucunda ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih konularının öğretiminin, Sosyal Bilgiler Eğitiminin amaçlarına ulaşmada, öğrencide hedeflenen becerilerin gelişmesinde ve tarih derslerine ilginin artacağı, Yerel tarih

öğretimi ile tarih ünitelerinde öğretmen değil öğrenci ve etkinlik merkezli olması durumunda öğrencilerin başarı seviyelerinin artacağı görülmüştür.

Göç (2008) “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması; Karşılaşılan Güçlükler Ve Çözüm Önerileri: Yozgat Örneği” adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler derslerinde yerel tarih konularını uygulamanın önemini belirtmek ve Yozgat ilindeki ilköğretim okulları ikinci kademede görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yerel tarih öğretimini kullanma durumları ve yerel tarih öğretiminin kullanılmasında karşılaşılan problemleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada alanyazın taraması ile sosyal bilgiler dersi ve amaçları, tarih öğretimi, yerel tarih, yerel tarihin gelişimi, kaynakları, faydaları, okuldışı yerel tarih öğretimi, yerel tarih öğretiminde fotoğraf, resim vb. kaynakların kullanımı, yerel tarih öğretiminde zaman şeritleri ve yerel tarih öğretiminde uyulması gereken ilkeler belirtilmiş Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanması gerektiği, Sosyal Bilgiler derslerinde yerel tarih öğretiminin önemli olduğu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin; mesleki açıdan kendilerini yeterli buldukları fakat yerel tarih bilgisi bakımından gerekli donanımına sahip olmadıklarını, yerel tarih ile ilgili yapılmış görüşlere katıldıkları, bir kısmının az da olsa Sosyal Bilgiler derslerinde yerel tarih konularını yer verdikleri ve sorunlarla karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yerel tarih öğretimi ile ilgili görüşlerini belirlemek ve yerel tarih öğretimini kullanıp kullanmadıklarını tespit etmek amacıyla katılımcılara 28 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırmaya Yozgat ili genelinde 132 Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, 28 sorudan oluşan araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Anketi” uygulanmıştır.

Aktekin (2010) “Ortaöğretim Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri ve Önemi” adlı makalesinde, yerel tarihin faydaları ve yerel tarih kullanılırken karşılaşılan problemler ve bunlara yönelik çözüm önerilerine değinilmiş, sonuç kısmında yerel tarih konularının tarih derslerinde daha faydalı kullanılması için tavsiyelerde bulunmuş, yerel tarihin okul müfredatına eklenmesinin faydalı olacağı tespit edilmiş, yerel tarih konularının, diğer konuları zenginleştireceği ortaya konmuştur.

Şahin (2011) tarafından ilköğretim sosyal bilgiler dersinde yerel tarih uygulamalarının öğrenci başarısına ve öğrenci ürünlerine etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır. Çalışma ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada tek grup ön test son test modele dayalı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma kağıtlarında yer alan etkinlikler neden, empati, ne yapardın ve resim çizme şeklinde hazırlanan dört kategoride sunulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi ön test ve son test olarak uygulanmış ve öğrencilerle görüşmeler yapılarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde öğrencilerin başarılarında artış olduğu, öğrencilerin yerel tarih etkinliklerini zevkli ve eğlenceli buldukları, yerel tarihe yönelik ilgi ve bilgilerinin arttığı ve çeşitli becerilerinin geliştiği ortaya konmuştur. Çalışma sonucunda araştırma grubu ve deseni açısından yapılan araştırmadan farklılık göstermekle birlikte başarı seviyesinin artışı ve sonuçta elde edilen kazanımlar açısından ise benzerlik göstermektedir.

Oran (2013) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders içi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği” adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler dersinde yer alan yerel tarih konularının İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından işlenip işlenmediğini ortaya çıkarmak için yapılmıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yerel tarih konusundaki fikirleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden durum çalışması yöntemi ,açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Araştırmada çalışma gurubunu Uşak ilinde ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yerel tarih konusunda müfredattan yakındıkları, yerel tarih konularının kullanılması öğrencide kalıcı bilginin oluşmasında katkı sağlayacağı, yerel tarih konularının sosyal bilgiler dersi içinde daha fazla yer verilmesi gerektiği, sonucu ortaya konmuştur.

Akçalı (2013) Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Bir Çözüm Önerisi: Yerel Tarih” adlı doktora tezi çalışmasında, tarih öğretiminde yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla ders işlenmesinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu desen kullanılmış, 10. sınıf öğrencileri üzerinde nicel ve nitel yöntemler bir arada kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Tarih Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve 10. sınıf tarih dersi öğretim programında yer alan “En Uzun Yüzyıl (1800–1922)” ünitesinin belirlenen kazanımları üzerine hazırlanan “Akademik Başarı Testi” aracılığıyla toplanmıştır. Nitel boyutta ise deney grubu öğrencilerinin etkinlikler sırasında doldurdıkları çalışma yaprakları ve uygulama bitiminde deney grubu öğrencileriyle gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla veriler elde edilmiştir. Araştırmada yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenen derslerin öğrencilerin akademik başarılarında ve tarih dersine yönelik tutumlarında geleneksel yönteme göre anlamlı bir farklılık yarattığı görülmüştür. Yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinliklerle işlenen derslerin, öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde olduğu ortaya çıkmıştır. Deney grubu öğrencilerinin etkinlikler sırasında doldurdıkları çalışma yapraklarının analizi sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri bünyesinde yer alan bazı alt becerileri etkili biçimde kullandıkları tespit edilmiştir. Deney grubu öğrencileriyle uygulama sonrası yapılan görüşmelerde derste yapılan yerel tarih çalışmalarına olumlu yaklaşımları ortaya çıkmıştır.

Hali ve Turan (2014) “Tarih Öğretiminde Yerel Tarih Çalışmalarının Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi” adlı araştırmada, çalışmanın amacı tarih öğretimindeki yeni yaklaşımlardan yerel tarih hakkında öğretmen görüşlerinin öğrenim durumu değişkeni açısından incelenip değerlendirilebilmesidir. Araştırma betimsel olarak yapılmış, evren Ankara ilinde çalışmakta olan tarih öğretmenlerinden seçilmiştir. Tarih Öğretmenlerine yerel tarih ile ilgili görüşlerini almak amacıyla hazırlanmış olan anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma verileri, SPSS programında bir veri tabanı oluşturularak kaydedilmiş ve istatistikî çözümlemeye kullanılmıştır. Katılımcıların yerel tarih kullanılmama nedenleri ile ilgili toplam puanları ile mezun olunan lisans düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların yeni yaklaşımlardan yerel tarih kullanmama nedenleri ile ilgili toplam puanları ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, Araştırma

sonuçlarına göre katılımcıların yine büyük bir çoğunluğu tarih öğretiminde yerel tarih ile ilgili çalışmalar boyunca öğrencide gelişecek en önemli becerinin tarihsel analiz ve yorum olduğu ortaya konmuştur.

2.2.1.2. Tarihi mekânlarla öğretim ile ilgili çalışmalar

Bayraktar (2006)'a ait Konya Merkezindeki Müzelerin ve Tarihi Mekânların Tarih Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Lise Tarih Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu araştırma Konya merkezindeki tarih öğretmenlerinin, müze ve tarihi mekânların tarih öğretiminde kullanılmasına yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Öğretmenlere 59 soruluk bir anket uygulanmış, elde edilen veriler istatistiksel yöntemle yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda tarih öğretmenlerinin müze ve tarihi mekânların tarih öğretiminde kullanılmasını önemli gördükleri ancak sınıfların kalabalık olması, müfredat yoğunluğu, zaman yetersizliği, gidiş-geliş ve tanıtım sorunu gibi nedenlerden dolayı uygulama konusunda problem yaşadıkları tespit edilmiştir.

Öner (2015) “Tarihi Mekânlar İle Sosyal Bilgiler Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri” adlı araştırmasında, görerek ve yaşayarak öğrenme yöntemini temel alan “Tarihi Mekânlarla Öğretim”, öğrencilerin tarih konularını öğrenmesini daha zevkli hale getirerek öğrenilen bilgilerinin daha da kalıcı olmasını sağladığını, bu yöntemi uygulayacak olan sosyal bilgiler öğretmenlerimizin konuyla ilgili görüşleri nelerdir? Bu sorudan yola çıkarak araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin “Tarihi Mekânlarla Sosyal Bilgiler Öğretimi”ne ilişkin görüş ve önerilerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışma Antalya, Bolu, Adıyaman, Ardahan, Artvin, Bitlis, Düzce, İstanbul, Kahramanmaraş, Kocaeli, Ordu, Mardin, Samsun, Şırnak ve Trabzon illerinde görev yapmakta olan 25 sosyal bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular 5 sorudan oluşan bir “Görüş Formu” aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin tamamının tarihi mekânlarla öğretim yöntemini önemli gördükleri ve bu mekânların sosyal bilgilerde kullanılabileceği ünite ve konuları genel

itibariyle bildikleri, tarihi mekânlarla öğretim yönteminin öğrenciye sağlayacağı faydalar hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları fakat bu yöntemin uygulanması yönünde yasal engellerle karşılaştıkları ve öğrencilerin tarihi mekânları görmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Dikyol, İnce ve Usta (2011) “Öğretmen Adaylarının Tarihi Mekânlara ve Eserlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmada, amaç Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve eserlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Çalışmanın örneklemi, 89 Sosyal Bilgiler ve 87 Fen Bilgisi öğretmen adayından oluşmaktadır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada 17 maddeden oluşan “Tarihi Mekân ve Eserlere Yönelik Görüş Ölçeği (TAMEGÖ)” kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının bildirdikleri görüşlerinin genel incelemesinde; Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere yönelik görüşlerinin Sosyal Bilgisi öğretmen adaylarına kıyasla çok daha olumlu olduğu belirlenmiş ve bu farklılığın kaynaklanabileceği sebepler tartışılmış, çeşitli öneriler sunulmuştur. Ölçek, demografik bilgi formu ile tarihi mekân ve eserlere yönelik görüşlerin alınmasını sağlayacak evet-hayır seçeneklerinin yer aldığı 17 maddeden oluşmuş, araştırma sonucunda, Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile 17 maddelik bir ölçek uygulanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre Anabilim Dalları açısından Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Akkuş (2013) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarih ve Coğrafi Mekân Uygulamalarının Değerlendirilmesi “ adlı araştırmada, tarihi ve coğrafi mekânlara yapılan gözlem gezilerinin öneminin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 26 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu ile Sosyal Bilgiler Öğretimi kapsamında iki defa arazi gezisi yapılmıştır. Arazi gezileri esnasında Tarsus ve Silifke’de bulunan tarihi ve

coğrafi mekânlarla gözlem gezisi yapılmıştır. Bu mekânlar Tarsus'ta Nusrat Mayın Gemisi, Kleopatra Kapısı, Sen-Piyer Kilisesi, Ashâb-ı Kehf, Berdan Barajı, Tarsus Şelalesi, Gözlükule Höyüğü, Roma Yolu, Sağlıklı Roma Yolu, Ulu Camii, Cennet obruğu, Cehennem obruğu, Kanlıdivane, Adamkayalar kaya anıtı ve Adamkayalar vadisi, Göksu Vadisi ve Deltası, Silifke Kalesi, Korykos (Kızkalesi) Kızkalesi kıyısında yalıtaşı oluşumlarıdır. Araştırmada nitel araştırma metodolojisi kullanılmıştır. Veri toplama aracını üç sorudan oluşan açık uçlu soru formu oluşturmuştur. Açık uçlu soru formundan elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak irdelenmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda frekans analizi yapılmış, öğrencilerin görüşleri araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin gezi-gözlem ve arazi çalışması gibi etkinliklerle tarihe ve coğrafyaya bakış açılarında değişiklikler olduğu, bu tür çalışmaların öğretmenlikte kullanılması durumunda öğrencilerin derse karşı ilgilerinin artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaşanan bölge tarihi ve o bölge coğrafyasının tarih ve sosyal yaşayışa etkilerinin neler olabileceği konularında bilgilerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yazıcıoğlu (2010) “Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihi Mekânların Kullanımının Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi” adlı araştırmada, araştırma, tarihi mekânları kullanarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler derslerini öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel bir veri analiz yöntemi olan betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma grubu, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesi Yıldıztepe İlköğretim Okulu 7. sınıflarından belirlenmiştir. Araştırma grubunda 40 öğrenci yer almıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu; tarihi mekânlar kullanılarak işlenen sosyal bilgiler derslerine yönelik öğrenci görüşlerini açığa çıkaracak nitelikte ve şekilde 12 adet soru kullanılarak yapılandırılmıştır. İstanbul'un bazı tarihi mekân ve müzelerine düzenlenen gezilerle işlenen sosyal bilgiler derslerinin sonunda görüşme formundaki sorular öğrencilere yöneltilerek süreçle ilgili duygu ve düşünceleri alınmış ve ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin sorulara vermiş oldukları cevaplar betimsel analiz yaklaşımı ile çözümlenmiştir. Öğrenciler tarihi mekân ve müzeleri gezip görmelerinin kendi öğrenmelerini olumlu yönde etkilediğini,

öğrenmelerine oldukça yardımcı olduğunu ve ders kitabına bağlı kalarak öğrenmenin etkisizliğini anladıklarını sıklıkla ifade etmişlerdir. Ayrıca bu şekilde işlenen sosyal bilgiler derslerinin çok zevkli ve eğlenceli olduğunu, sosyal bilgiler derslerini sürekli bu şekilde işlemek istediklerini vurgulamışlardır. Buna göre yapılan görüşmelerin sonucunda sosyal bilgiler derslerinde tarihi mekânları kullanmanın öğrencilerin ilgi, istek ve meraklarını artırdığı; öğrenmelerini canlı tuttuğu sonucuna varılmıştır.

2.2.1.3. Müze eğitimi ile ilgili çalışmalar

Yılmaz ve Şeker (2011) “İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada, sosyal bilgiler eğitiminde, tarih konularının öğretiminde öğrencilerin geçmiş zamanları ve tarihi olayları ezberlemeleri değil tarihsel anlama ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirmek hedeflenir. Bu amaçların gerçekleşmesine katkıda bulunabilecek ve sosyal bilgiler konularının öğretiminde kullanılabilecek alternatif öğrenme ortamlarından birisi müzelerdir. Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklem grubu, A Büyükşehir ilinin üç ilçesinde yer alan altı ilköğretim okulunda 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören 210 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında 5’li Likert ölçeği içeren bir anket kullanılmış, elde edilen veriler SPSS 15,0 bilgisayar programı ile çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucu, öğrencilerin büyük bir kısmının bilgi, görsellik ve genel kültür açısından müze gezilerinin kendilerine çok yarar sağladığını, müzelerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını, tarih, coğrafya ve genel kültür alanında kendilerini geliştirmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin düzenlenmesinin gerekli olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.

Çalışkan ve Çerkez (2012)” Sosyal Bilgiler derslerinde Kullanılan Müze ile Eğitim” adlı çalışmada, uygulamalarını, öğrenci görüşleri çerçevesinde

değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Çalışma grubu, belirlenen okulun 7/E şubesinde öğrenim gören 26 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu form, öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen müze ile eğitim uygulamaları sonunda sürece yönelik düşüncelerini almak amacıyla uygulanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen veriler betimsel analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrenci görüşleri çerçevesinde, müze ile eğitim uygulamalarının olumlu duygular yarattığı ve yapılan uygulamalardan keyif alındığı belirlenmiştir. Ayrıca müze ile eğitim uygulamalarının sınıf ortamına olumlu katkılarının olduğu ve uygulamalar esnasında herhangi bir zorluk yaşanmadığı tespit edilmiştir.

Akkuş ve Meydan (2013) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi” adlı araştırmada, çalışmanın amacını Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında 2011–2012 bahar yarıyılında Sosyal Bilgiler Öğretimi dersini alan toplam 32 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubu ile Sosyal Bilgiler Öğretimi kapsamında Mersin Müzesi, Mersin Deniz Müzesi ve Tarsus Müzesine birer defa gezi yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma metodolojisi kullanılmıştır. Veri toplama aracını 3 sorudan oluşan açık uçlu soru formu oluşturmuştur. Soru formu oluşturulurken uygulamalar sonucunda müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının öğrencilerin derse karşı olan ilgilerini nasıl etkileyeceği, müze gezisinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında ne gibi etkileri olduğu ve bu tür çalışmaları mesleğe atıldıklarında uygulamayı düşünüp düşünmedikleri, düşünüyorlarsa nasıl yapacakları gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Açık uçlu soru formundan elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak irdelenmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda kodlar oluşturulmuş, oluşan kodlar ilişkilendirilerek, öğrencilerin görüşleri araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin müze gezileri gibi etkinliklerin öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında son derece etkili olduğu, öğrenciler öğretmenliğe adım attıklarında bu tür çalışmaları mümkün olduğu ölçüde kullanmayı

planladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tarih konularının öğretiminde yerinde gözlemin ve tarihi mekânlara yapılacak gezi gözlemin önemli olduğu anlaşılmıştır.

2.2.1.4. Tarihi çevre ve öğretimi ile ilgili çalışmalar

Alkış (2006) “İlköğretim Öğrencilerinin Tarihi Çevre Bilgisinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmada, tarih ve coğrafyanın eğitimde birleştiği yerde karşımıza çıkan tarihi çevre eğitiminin ve ilköğretim öğrencilerinin sahip oldukları tarihi çevre bilgisinin Bursa ölçeğindeki mevcut durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Günümüz ilköğretim programları incelendiğinde, tarihi çevre eğitimiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olabilecek konuların Sosyal Bilgiler dersi başta olmak üzere, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi ve seçmeli Turizm derslerinde bulunduğu görülmektedir. Ancak bu dersler kapsamında tarihi çevre eğitime yönelik olarak verilen bilgilerin kısıtlı ve öğrencilerde tarihi çevre bilinci oluşturmada yetersiz olduğu göze çarpmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin tarihi çevre bilgisini ve tarihi çevrelere yönelik tutumlarını belirlemek için toplam 4 adet ölçme aracı geliştirilmiş ve oluşturulan bu ölçeklerin güvenirliği için Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayıları hesaplanmıştır. Araştırma için oluşturulan ölçeklerin okullardaki uygulaması sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS ile yapılmış, ilköğretim öğrencilerinin sahip oldukları tarihi çevre bilgisinin Bursa ölçeğindeki mevcut durumunun değerlendirilmesi amaçlandığından araştırma tarama modeli içinde yer almaktadır. Tarihi çevre eğitimiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olabilecek konular Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersleri ile seçmeli Turizm dersi kapsamında öğrencilere verilmekle beraber, bunların da tarihi çevre bilinci oluşturmada yeterli olmadığı görülmektedir. Bu araştırmayla elde edilen bulgular da öğrencilerin tarihi çevre bilgisinin kısıtlılığını ortaya koymaktadır. Bunların sonucunda tarihi çevre eğitimi öğretim programının, uzmanlardan oluşan bir komisyon tarafından oluşturulması bir ihtiyaç ve zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. İlköğretimdeki öğrenci potansiyeli değerlendirilerek, tarihi çevre eğitiminin bir ders olarak olmasa bile en azından Sosyal Bilgiler dersi içerisinde bir ünite dâhilinde öğrencilere verilmesi faydalı olacağı saptanmıştır.

Alkış ve Oğuzoğlu (2005) “Ülkemiz Koşullarında Tarihi Çevre Eğitiminin Önemi ve Gerekliliğini Arttıran Etkenler” adlı araştırmada, son yılların en çok konuşulan konularından biri olan aktüel çevre meseleleri ve çevre eğitimin ilkeleri incelenirken konunun tarihi çevreler açısından da araştırılması önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmada, özellikle ülkemiz koşullarında tarihi çevre eğitiminin önemi ve gerekliliğinin nedenleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Tarihi çevre eğitiminin önemi ve gerekliliği; tarihi çevre ve koruma bilincinin oluşturulması, halkın katılımının sağlanması, küreselleşme olgusu, Anadolu’nun jeopolitik konumu ve ülkemizin kültür turizmi potansiyeli konularını temel alan beş ana başlık altında incelenmiştir. Tarihi çevrelerde yaşayan yeni kullanıcıların kültür seviyelerinin düşük olması içinde bulundukları mekânların değerini anlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu sebeple, kentin bugünkü kullanıcılarını, yaşadıkları kentin değerlerine sahip çıkacak biçimde bilinçlendirmek ve eğitmek, korumanın sadece planlar üzerinde kalmaması ve işlerlik kazanması açısından önem taşımaktadır. Mevcut öğretim programları incelendiğinde, ilköğretimde tarihi çevre eğitimiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olabilecek konuların Sosyal Bilgiler dersi başta olmak üzere, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi ve seçmeli Turizm derslerinde bulunduğu ancak bu dersler kapsamında verilen bilgilerin öğrencide tarihi çevre bilinci oluşturmada yetersiz kaldığı göze çarpmaktadır. Bunların sonucunda, özellikle ilköğretim kademesinde tarihi çevre eğitimi programının oluşturulması bir ihtiyaç ve zorunluluk olarak karşımıza çıktığı tespitine ulaşılmıştır.

2.2.1.5. Sözlü tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar

Demircioğlu (2005) “Sözlü Tarihin Bir Öğretim Yaklaşımı Olarak Tarih Derslerinde Kullanımı” adlı araştırmada, sosyal tarih bağlamında, sıradan insanların; çiftçilerin, balıkçıların, demiryolu işçilerinin, kadınların ve fabrikalarda çalışanların hayatları ve geçmişleri sözlü tarih yoluyla gün ışığına çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir tarih araştırma yöntemi ve bir tarih yazım biçimi olan sözlü tarihin ne olduğu, nasıl kullanılması gerektiği gibi konularda değişik çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Buna karşın, özellikler ülkemizde, sözlü tarihin, tarih derslerinde bir öğretim yaklaşımı olarak nasıl kullanılması gerektiğiyle ilgili çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu

çalışmayla, ülkemizde tarih öğretimiyle ilgilenenlere faydalı olabileceği ümidiyle, sözlü tarihin bir öğretim yaklaşımı olarak tarih derslerinde nasıl kullanılabileceği teorik olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tarih ve sosyal bilgiler derslerinde yürütülecek sözlü tarih etkinlikleriyle, öğrencilerde pek çok davranış değişikliği meydana getirilebilir. Özellikle yaşlı insanların hikayeleri ve geçmişleriyle ilgili olarak yapılabilecek sözlü tarih etkinliklerinde öğrencilere tarih ve zaman bilincini kazandırmak mümkündür. Buna ilaveten, araştırılan konuyla ilgili olarak görüşme soruları hazırlamak, görüşmeleri yürütmek, onları analiz ederek yorumlamak, öğrencilerin, araştırma, analiz, değerlendirme ve geçmişle günümüzü mukayese becerilerini geliştirilebilir. Buna ilaveten, grup halinde yapılacak sözlü tarih etkinliklerinde, beraber çalışabilme ve üretebilme özelliklerinin kazanılmasının yanında öğrencilerin sosyalleşmeleri de mümkün olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Sarı (2006) “Akademik Tarih ve Tarih Öğretiminde Sözlü Tarihin Yeri ve Önemi” adlı çalışmada, sözlü tarih yönteminin tanımı, akademik tarih ile sözlü tarih arasındaki ilişkinin gelişim süreci, sözlü tarihin tarih öğretimi alanında nasıl kullanılacağı ve öğrencilere kazandırdığı beceriler üzerinde durulmuş ve sözlü tarih uygulamalarının sosyal bilgiler dersi içinde verilmesinin yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2013) “Sözlü Tarihin Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Yansımaları Tunceli Merkez Örneği” adlı çalışmada Tunceli merkez ortaöğretim son sınıf öğrencilerine ailesi ve içinde bulunduğu sosyal çevre tarafından aktarılan sözlü tarihsel bilgilerin etkileri ortaya konulmuştur. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup durum çalışması desenine göre yapılandırılmıştır. 2011–2012 eğitim öğretim yılında yapılan bu çalışmada odak grup tartışması, yarı yapılandırılmış mülakat ve açık uçlu soru formu gibi araştırma teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Tunceli’deki sözlü tarih ile resmi tarihin bazı konularda birbirinden farklı bazı konularda da birbirine zıt anlatılara sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin sözlü tarihi genellikle toplumlarının geçmişteki sesi ata yadigârı bir miras olarak kabul edip, sözlü tarih anlatısını hiç sorgulamadan ya da farklı ek bilgilere ulaşmaya çalışmadan doğrudan içselleştirdikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin sözlü

tarihlerini genellikle “büyükbaba ve büyükanne, ebeveynler, internet, dini kurumlar, siyasi dernekler, TV, dergi, gazete gibi kaynaklardan öğrendikleri anlaşılmıştır. Bununla birlikte sözlü tarihin ortaöğretim tarih derslerine ve ders kitaplarına konu edilmiyor oluşu öğrencilerin genellikle tarih derslerini ve tarih ders kitaplarını objektif bulmamalarına, tarih dersi ve ders kitaplarına ilgisiz davranmalarına, ideolojik bir amaca hizmet ettiğini düşünmelerine ve kendilerini “dışlanmış vatandaşlar” olarak hissetmelerine yol açtığı belirlenmiştir. Tarih dersinde ve ders kitaplarında sözlü tarihe yer verilmesinin öğrencilerin tarih derslerine olan sevgisini, ilgisini arttıracak, toplumsal hoşgörü ve barışa katkı yapacağı tespit edilmiştir.

Akçalı ve Aslan (2011) “Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih” adlı çalışmada, bir araştırma yöntemi olarak tarih yazıcılığı ve öğretimi için önemli veriler, bakış açıları ve uygulama olanakları sağlamaktadır. Geçmiş çok eskiye dayansa da sözlü tarih uzunca bir dönem tarihçilerin gündemi dışında kalmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında ise zengin bir araştırma ve veri kaynağı olarak araştırmacıların başvurduğu bir yöntem haline gelmiştir. Bu çalışmada öncelikle sözlü tarihin ne olduğu, tarihsel geçmişi ve günümüzdeki algılanış biçimi değerlendirilmiştir. Ardından sözlü tarihin tarihçilik, tarih eğitimi ve toplum açısından taşıdığı değerden bahsedilmiş ve bir yöntem olarak ne açılardan eleştirildiği konusuna değinilmiştir. Son olarak ise tarihçiler ve eğitimcilerin sözlü tarih çalışması yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusu vurgulanmıştır. Doğru ve uygun biçimde gerçekleştirilen sözlü tarih araştırmalarının sağlayacağı zengin veriler araştırmacılara daima cazip gelecektir. Ayrıca tarih eğitimi açısından sözlü tarihin öğretme ve öğrenme sürecine sağladığı katkılar da göz ardı edilemez. Sözlü tarih sınıf içinde öğrenme ortamını zenginleştirerek öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi artırır ve öğrenciler için tarihi daha ilginç, zevkli ve dikkat çekici hale getirir. Ayrıca öğrencilerin toplumla ilgili derinlemesine bir anlayış geliştirerek ulusal ölçekteki olayları anlamalarına da yardımcı olur. Bunun yanı sıra birer tarihçi sorumluluğu alan öğrenciler tarihle kişisel bir bağ kurarlar ve tarih yazma konusunda fikir sahibi olacağı tespitine ulaşılmıştır.

Güçlü (2013) “Eğitim Araştırmalarında Sözlü Tarih Uygulaması” adlı çalışmada, araştırmanın amacı, eğitim tarihi araştırmalarında kullanılan sözlü tarih

yönteminin özellikleri ve uygulaması hakkında bilgi vermektir. Bu amaç çerçevesinde internet ve kütüphane ortamında taramalar yapılmış, elde edilen makaleler araştırmanın amacı doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırma deseni belgeseldir. Araştırma sonunda sözlü tarih yönteminin uygulanması sürecinde karşılaşılabilecek olan sorunlar yanında yöntemin uygulamasına ilişkin esaslar belirlenmiştir. Eğitim tarihi alanında yapılan araştırmalar, araştırma türlerinden nitel araştırmalar içerisinde değerlendirilmektedir. Eğitim tarihi, araştırmalarda kullanılan yöntem yönünden ele alındığında ise tarih araştırmalarıyla yakın bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Kullanılan bu yöntemlerden biri de sözlü tarih yöntemidir. Sözlü tarih yöntemi sadece tarih ve eğitim tarihi alanında değil aynı zamanda antropoloji, sosyoloji ve halkbilim araştırmalarında da kullanılmaktadır. Farklı alanlarda kullanılan sözlü tarih yöntemi ile olaya şahitlik etmiş ya da bizzat olaya katılmış kişiler geçmiş hakkında bilgiler verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kılcan (2012) “Sözlü Tarih Çalışmalarına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları” adlı çalışmada, çalışmanın amacı, sözlü tarih çalışmalarına yönelik tutumları ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmektir. 26 maddeden oluşan ölçek Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören 123 öğretmen adayı ile Tarih Öğretmenliğinde öğrenim gören 118 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Elde edilen veriler üzerinden ölçeğin geçerliğini belirleyebilmek için açımlayıcı faktör analizi ve madde ayırt edicilik güçleri hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin iki alt faktörlü bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin güvenirlilik düzeyini tespit edebilmek için iç tutarlılık düzeyi hesaplanmıştır. Sonuç olarak bu ölçeğin sözlü tarih çalışmalarına yönelik tutumları belirlemek üzere kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edilmiştir.

İncegül (2010) “Sosyal Bilgilerde Örnek Bir Tarih Uygulaması” adlı çalışmada, araştırmanın genel amacı, ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kültür ve miras öğrenme alanı içinde yer alan “Geçmişimi Öğreniyorum” adlı ünite bağlamında oyun ve oyuncağın tarihinin araştırılması ve öğrencilerdeki sözlü

tarihe ilişkin bakış açılarının geliştirilmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemleri benimsenerek gerçekleştirilmiştir. İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sözlü tarihin uygulamasına ilişkin görüşlerinin ve sözlü tarih becerilerinin gelişimi araştırıldığı için araştırma konusunun doğal ortamda incelenmesi yoluna gidilmiştir. Öğrencilerin sözlü tarihi uygulama süreçlerini nasıl anlamlandırdıklarının araştırma amaçları doğrultusunda belirlenmesi gereği araştırma nitel araştırma modeli olan “eylem araştırması” ya da “aksiyon araştırması” şeklinde desenlenmiştir. Sözlü tarih, öğretim etkinliklerinde öğrencilerin sözlü tarih becerileri, bu süreçle ilişkin görüşleri ve uygulama öncesi ile sonrası sosyal bilgiler öğretimi içerisindeki belli kavramlara ilişkin algılamalarındaki değişim ön test–son test, yapılan görüşmeler ve kamera çekimleri ile bir nitel araştırma yöntemi olan veri analizi ile öğrencilere süreç içinde tutturulan günlüklerde yine nitel araştırmanın doküman incelemesi yöntemi ile eylem araştırması kapsamında değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yapılan çalışmayla tarih/tarih dersine, sosyal bilgiler dersine bakış açıları değişmiş, sözlü tarihe ilişkin bilgileri kendi öğrenme durumlarına göre yapılandırmışlardır denebilir.

Özer (2012) “Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel ve Sözlü Tarih Etkinliklerinin Programlanması” adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler dersinde yapılacak sınıf-içi ve sınıf-dışı etkinliklerin programlanması amacıyla yapılan bu çalışmanın, birinci bölümünde araştırmanın konusuna, amacına, önemine ve araştırmanın yöntemine ver verilmiştir. İkinci bölümünde yerel ve sözlü tarih kavramsal boyutlarıyla ele alınarak Dünyada ve Türkiye’de ki tarihi sürecine değinilmiştir. III. Bölümünde Sosyal Bilgiler dersi programı incelenmiş, yerel ve sözlü tarihin Sosyal Bilgiler öğretimindeki yeri ve önemi ele alınmıştır. IV. Bölümde ise Sosyal Bilgiler dersi (4–7. sınıf) yerel ve sözlü tarih etkinlikleri derlenerek programlanması yapılmıştır. Araştırmada alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması yöntemiyle veri toplama ve toplanan verinin öneminin tartışılması, toplanan verilerin problemle ilişkisinin kurulması ve bilginin sınıflandırılması aşamalarında kullanılmış, geçerliliğini artırmak için yazılı ve görsel materyallerden yararlanma yöntemi olan doküman inceleme yöntemi de kullanılmıştır. Yerel tarihin gereken değeri bulabilmesi için üniversitelerimizde yerel tarih bilim dalı kurulmalı veya yerel tarih lisans düzeyinde ders olarak okutulması gerektiği, İlköğretim öğrencilerinin zaman ve mekân algısı farklı olduğundan tarih konuları işlenirken çeşitli

zorluklarla karşılaşıldığı hepimiz tarafından bilinmektedir. Bu zorlukları aşmak için, Sosyal Bilgiler öğretmeni tarihi yeniden canlandıracak sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler yapmalıdır. Bu tezden hareket ederek araştırmamızın üçüncü safhasında, ilköğretim 4.5.6. ve 7. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler programında yer alan tarih konuları yerel tarihle ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmeden sonra, yerel tarih konularının sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerle nasıl işleneceğine örnekler verilmiştir. Ülkemizde Sosyal Bilgiler veya tarih eğitiminde lisans düzeyinde yerel ve sözlü tarihle ilgili dersin olmaması öğretmenlerimizi bu konuda donanımsız bırakmaktadır. Son yıllarda, yapılandırmacı eğitim anlayışı ile yerel ve sözlü tarih konuları ilk ve ortaöğretim tarih kitaplarında yer almaya başlasa da bu yetersizdir. Gelecekte yapılacak olan yeni ve yakın geçmişi içine alacak programların sonucunda, ülkemizde akademik tarihçilikte yerini almış olan yerel ve sözlü tarih, Sosyal Bilgiler eğitiminde de daha kapsamlı bir şekilde uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2013) “Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılabilecek Bir Öğretim Yöntemi Olarak Sözlü Tarih: Amaç, İçerik, Uygulama” adlı araştırmada, öğrencilerin, teoriden uygulamaya, sözlü tarihe ilişkin yöntemin gerektirdiği tüm süreçleri deneyimlemesi ve tıpkı küçük bir tarihçi gibi saptanan konuda bilgi ve bakış açısı oluşturması/geliştirmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma nitel bir çalışma olup; farklı bir öğretim yönteminin öğretici tarafından sınıfta uygulanması nedeniyle “eylem araştırması” olarak modellenmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi içindeki “Mesleğimi Nasıl Seçmeliyim?” konusu öğrencilerle sözlü tarih performans konusu olarak çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 7. sınıfa devam eden 24 öğrenci oluşturmuştur. İkili gruplar halinde çalışan öğrenciler, araştırma konusuna uygun kişilerle görüşmeler yaparak ödevlerine temel oluşturacak verileri toplamıştır. Verileri toplamak amacıyla ön test, son test, öğrenci günlükleri; öğrenci ödevleri, görüşmeleri, sunumları ve veli anketi kullanılmıştır. Sözlü tarih ödev sürecine ve elde edilen ürünlere ilişkin dokümanlar nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analizine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin sözlü tarih çalışmasına ilişkin ürünleri araştırmacı tarafından geliştirilen “Sözlü Tarih Araştırma Ödevi Değerlendirme Rubriği” esas alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda Öğrenci velileri, sözlü tarih çalışmasını beğendiklerini ve sözlü tarih yönteminin öğrencilere iletişim becerisi

başta olmak üzere birçok beceriyi kazandırıldığını dile getirmişlerdir. Öğrenci verilerinden hareketle sözlü tarih sürecinde öğrencilerin istekli oldukları merakla birlikte heyecan yaşadıkları anlaşılmıştır. Öğrencilerin sözlü tarih ve meslek seçimi hakkında bilgi sahibi oldukları, meslek seçiminde meydana gelen değişim ve sürekliliği algıladıkları ortaya çıkmıştır.

2.3. Yurt Dışı Çalışmalar

2.3.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili çalışmalar

Yerel Tarih öğretimi başlığı altında ilgili çalışmalara yer verilirken güncel olması bakımından 2005 yılı sonrasındaki bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Bushby ve Hubbard (2007) çalışmalarının amacı ise bir grup öğretmen adayı tarafından sözlü tarihin sosyal bilgiler öğretiminin bir yöntemi olarak uygulanmasının etkisini ortaya koymaktır. Bu sözlü tarih projesi Alabama’da 57 öğretmen adayı, 40 yerel ilkokul 4. sınıf öğrencisi ve onların üç öğretmeni ile görüşme yapılan 5 kişinin işbirlikli çalışmalarıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının tümünün bu yöntemin kullanılmasına yönelik olumlu tutum geliştirdiklerini, bir disiplin olarak tarihe ilgilerinin tazelendiğini ve sosyal bilgiler öğretim yeterliliği kazandıklarını göstermiştir. Bu çalışmayla ilkokul öğrencileri de betimsel bilgisi edinmiş ve tarih öğrenimine yönelik ilgileri artmıştır.

Abbott ve Grayson (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Hertfortshire’da bir okul ve Londra Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirilen bir toplum arşivi oluşturma çalışması anlatılmaktadır. Proje, program dışı bir etkinlik olarak ve yaşamı 2. Dünya Savaşı’ndan etkilenen kişilerin hikâyelerini korumak amacıyla, sözlü tarih yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yaşları 14–18 arasında değişen öğrenciler tarafından görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmayla öğrenciler çeşitli görüşme yetilerini geliştirmiş, farklı tür arşiv kaynaklarını bulup sorgulama tecrübesi edinmişlerdir. Ayrıca

araştırma kişisel öykülerin toplanması, yapılandırılması ve yayılması konusunda farklı katılımcılardan, çeşitli yollarla faydalanılabileceğini göstermiştir. Araştırmacılar bu çalışmanın ve izledikleri yolun diğer okullar tarafından da kullanılabileceğini belirtmişlerdir.

Perez ve Kite (2011) tarafından yapılan araştırma ise Fort Hays Devlet Üniversitesi tarih bölümünde müzeler ve yerel arşivler kullanılarak gerçekleştirilen projelerle, bir kırsal alanda bulunmanın handikaplarına rağmen yerel tarih çalışmaları yapılabileceğini göstermek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada Hays'da gerçekleştirilen iki yerel tarih projesi ve bunların uygulanma biçimleri tanıtılmıştır. Çalışmalar öğrencilerin yerel tarih araştırmalarına teşvik edilebileceğini ve yerel toplumun yerel tarih araştırmalarında kullanılabileceğini ortaya koymuştur.

Marino (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma öğretmenlerin, öğrencilerin kaynak analizi, veri toplama, tarihsel iddialar geliştirme gibi tarihsel düşünme becerilerini geliştirmede yerel tarihi nasıl kullanabileceklerini göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma New York şehri örneği üzerinden, kentsel mekânların ve yerel toplulukların okunabilir ve analiz edilebilir tarihsel kanıtlar sunduğunu göstermektedir. New York'taki bazı caddeler, binalar ve semtler kullanılarak bu kaynaklardan nasıl tarihsel sonuçlara ulaşılabileceği değerlendirilmiştir.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Tezde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracı ile elde edilen veriler araştırmanın güvenilirliğini arttırma amacıyla bağımsız şekilde açıklanıp yorumlanmıştır. Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür. Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır. Durum çalışmalarında ise bir ya da birden fazla olayın, ortamın, sosyal grubun ya da birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Araştırmada varolan durumu ortaya koymak için bu yöntem tercih edilmiştir. Çalışma, alanyazındaki araştırmalarla desteklenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Mudurnu'daki yerel halkından rasgele gönüllü olarak seçilmiş 20 kişi, Mudurnu Dumlupınar ortaokulu ve ilkokulundan 20 öğretmen, Mudurnu Dumlupınar Ortaokulunda 8. sınıfta öğrenim gören 70 öğrenci

oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Bu örneklem yöntemi katılımcılara kolay ulaşabilmeyi ve katılımcıların araştırmaya katılmalarında istekli olmalarından dolayı araştırmacılar tarafından kullanılan bir yöntemdir.

Çalışma grubuna katılan öğretmenlerin sayısı 20 olup, öğretmenlerin 9'u kadın, 11'i erkektir. Öğretmenlerin 17'si mesleğinde 0–10 yıl, 3'ü mesleğinde 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin 11'i Sınıf, 2'si İngilizce, 2'si Sosyal Bilgiler, 2'si Türkçe, 1'i Matematik, 1'i Rehberlik, 1'i Fen ve Teknoloji öğretmenliği branşlarına mensuptur.

Çalışma grubuna katılan yöre halkının 15'i erkek, 5'i kadın olmak üzere toplam 20 kişidir. Katılımcı yöre halkının 10'u 40 ve üzeri yaşa, 10'u 40 ve altında yaşa sahiptir. Katılımcı yöre halkının 6'sı esnaf, 2'si konak işletmecisi, 4'ü memur, 3'ü emekli, 2'si emekli öğretmen, 2'si işçi, 1'i Kaymakamdır. Katılımcı yöre halkının 14'ü üniversite mezunu, 4'ü lise, 1'i ortaokul, 1'i ilkokul mezunudur.

Çalışma grubuna katılan öğrencilerin 29'u kız, 41 'i erkek toplam 70 kişidir. Katılımcı öğrencilerin tamamı 14 yaşında ve Mudurnu ortaokulunda öğrenim görmektedir. Katılımcı öğrencilerin tamamı 8.sınıf öğrencisidir.

Bu bölümde araştırma amacına yönelik toplanan veriler tablolar şeklinde sunulup yorumlanmıştır.

3.2.1. Katılımcı yöre halkına ait bilgiler

Tablo 3.1. Katılımcı yöre halkının cinsiyet durumu

Cinsiyet	f
Erkek	15
Kadın	5
Toplam	20

Çalışma grubuna katılan yöre halkının 15'i erkek, 5'i kadın olmak üzere toplam 20 kişidir.

Tablo 3.2. Katılımcı yöre halkının yaş durumu

Yaş	f
40 ve altı yaş	10
40 ve üstü	10
Toplam	20

Katılımcı yöre halkının 10'u 40 ve üzeri yaşa, 10'u 40 ve altında yaşa sahiptir.

Tablo 3.3. Katılımcı yöre halkının mesleki durumu

Meslek	f
Esnaf	6
Konak İşletmecisi	2
Memur	4
Emekli	3
Emekli öğretmen	2
İşçi	2
Kaymakam	1
Toplam	20

Katılımcı yöre halkının 6'sı esnaf, 2'si konak işletmecisi, 4'ü memur, 3'ü emekli, 2'si emekli öğretmen, 2'si işçi, 1'i Kaymakamdır.

Tablo 3.4. Katılımcı yöre halkının öğrenim düzeyi

Öğrenim Düzeyi	f
Üniversite	14
Lise	4
Ortaokul	1
İlkokul	1
Toplam	20

Katılımcı yöre halkının 14'ü üniversite mezunu, 4'ü lise, 1'i ortaokul, 1'i ilkokul mezunudur.

3.2.2. Katılımcı öğretmenlere ait bilgiler

Tablo 3.5. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet durumu

Cinsiyet	f
Erkek	11
Kadın	9
Toplam	20

Çalışma grubuna katılan öğretmenlerin sayısı 20 olup, öğretmenlerin 9 ‘u kadın, 11’i erkektir.

Tablo 3.6. Katılımcı öğretmenlerin kıdem durumu

Kıdem	f
0-10 yıl	17
10 ve üzeri	3
Toplam	20

Katılımcı öğretmenlerin 17’si mesleğinde 0–10 yıl, 3’ü mesleğinde 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir.

Tablo 3.7. Katılımcı öğretmenlerin mezun olduğu program

Mezun Olunan Program-Branş	f
Sınıf Öğretmeni	11
İngilizce Öğretmeni	2
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	2
Türkçe Öğretmeni	2
Matematik Öğretmeni	1
Rehber PDR	1
Fen ve Teknoloji Öğretmeni	1
Toplam	20

Katılımcı öğretmenlerin 11’i Sınıf, 2’si İngilizce, 2’si Sosyal Bilgiler, 2’si Türkçe, 1’i Matematik, 1’i Rehberlik, 1’i Fen ve Teknoloji öğretmenliği branşlarına mensuptur.

3.2.3. Katılımcı öğrencilerin bilgileri

Tablo 3.8. Katılımcı öğrencilerin cinsiyet durumu

Cinsiyet	f
Erkek	41
Kız	29
Toplam	70

Katılımcı öğrencilerin 29'u kız, 41 'i erkek toplam 70 kişidir. Katılımcı öğrencilerin tamamı 14 yaşında ve Mudurnu ortaokulunda öğrenim görmektedir. Katılımcı öğrencilerin tamamı 8.sınıf öğrencisidir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerini toplamak için araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda 6 açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme önceden belirlenmiş ve ciddi bir hedefe yönelik yapılan, karşdakine soru sorma yöntemiyle yanıtlar alan etkileşime dayalı bir iletişim sürecidir. Tanımda geçen belirtilen süreç, bu karşılıklı yapılacak iletişimin süregelen ve dinamik yapısını ifade eder. Bu dinamik yapı, karşılıklı bir etkileşime dayalı bir bağ kurmayı gerektirir. Görüşme sürecinin planlı ve amaçlı olması özelliği ise görüşme tekniğini, bir sohbet olmaktan farklı kılar ve onu hedeflere yönelik planlanmış bir veri toplama çabası yapar. Görüşmede kullanılan soru ve cevap yöntemi de veri toplarken bir ilişkiyi kurma ve veriye ulaşma yolu olarak nitelendirilebilir (Yıldırım-Şimşek, 2005:119–120). Görüşme, insanların bakış açılarını, öznel deneyimlerini, duygularını, değerlerini ve algılarını ortaya koymada kullanılan oldukça güçlü bir yöntemdir. Görüşme sürecinin, gözlem ve yazılı dokümanlardan elde edilen verilerle desteklenmesi araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 40-41). Veri toplama aracının kapsam geçerliliği için uzman görüşü alınmıştır. Sosyal Bilgiler programında doktora yapan bir öğrenci, görev yapan bir Sosyal Bilgiler Öğretmeni, tez danışmanı, A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dalındaki bir Öğretim Üyesinden uzman görüşü alınarak görüşme formu yeniden yapılandırılmıştır. Çalışma sonucunda nihai görüşme formu hazırlanmış ve

yöre halkı, öğretmen ve öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu gönüllülük esasına bağlı kalarak, gerekli izinler alınarak uygulanmıştır. Katılımcılar bilimsel araştırma gereğince öğrenciler için “S”, öğretmenler için “Ö”, halk için “H” kodu kullanılmıştır.

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Çalışmamızda nitel yöntem tekniklerinden durum çalışması yöntemi ile elde edilen veriler, Mudurnu'daki seçilen yöre halkı, Mudurnu Dumlupınar ortaokulu ve ilkokulu öğretmenleri, Mudurnu Dumlupınar Ortaokulu 8. sınıf öğrencilerinin veri toplama aracına verdikleri yanıt ve görüşleri betimsel analizi yöntemiyle istatistiksel verilere dönüştürülerek yüzde ve frekansları alınarak ortaya konmuş ve tablolaştırılmıştır. Kayıt altına alınan veriler betimsel analizine tabi tutularak okuyucunun anlayabileceği biçimde kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiştir. Görüşmelerde katılımcıların değişim ve sürekliliğe dair ifadelerinin sıklığı genel görüşlerinden ayrı bir tablo olarak sunulmuştur. Yapılan analiz sonucu ulaşılan veriler sayılaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Her tablo ardından doğrudan alıntılar yapılarak veriler yorumlanmıştır.

Katılımcı görüşme analizi güvenilirliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Betimsel analizde amaç görüşme ve gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden - sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224):

3.5. Çalışmanın Geçerlilik ve Güvenirliliği

Nitel araştırma daha çok bir olgunun “varlığına ve anlamına” yönelirken, nicel araştırma bir olgunun “ne derece var olduğuna” yönelmektedir. Yani nitel araştırma

araştırılan olgu ve olayların niteliğini ön plana çıkarırken nicel araştırma “sayısal özellikleri” ön plana çıkarır. Genel anlamda geçerlik araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinir. Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının ilgilendiği konuyu olabildiğince tarafsız gözlemesidir. Nitel araştırmada geçerlik ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Bu durumda toplanan veriler gerçeği yansıtır ve araştırma sonuçlarının geçerliğine katkıda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 256). Bu veriler ışığında çalışmamız objektif, tutarlı ve uzman görüşleri alınarak hazırlanan veri toplama aracının, seçilen çalışma grubuyla çalışmanın geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesini istedikleri tarihi dönem, tarihi mekân, tarihi karakter, tarihi olaylara yönelik bulgular

4.1.1.1. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi olaylar

Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretilebilecek olayların tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar

Önemli Olaylar	f	%
Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları	10	50
Genel Mudurnu Tarihi Olayları	8	40
Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.1'de Mudurnu'da yaşayan yerel halkın Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olaylara dair verilere yer verilmiştir. Buna göre “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna halkın %50'si Milli Mücadele döneminde Mudurnu olaylarını, %40 Genel Mudurnu

Tarihi olaylarını öğretmeliyiz, %10 Osmanlı Döneminde Mudurnu olaylarının öğretilmesi gerektiğini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sıralamada en fazla milli mücadele döneminin çıkmasında Mudurnu'nun milli mücadelede Bolu bölgesinden en fazla destek veren yer olması, Mustafa Kemal Paşa'nın 1920 yılının Ekiminde Mudurnu'ya teşekkür telgrafı çekmesi ve bu dönemin yakın tarih içinde yerelması etkili olduğu ileri sürülebilir. Bununla birlikte yerel halkın genel anlamda tüm Mudurnu tarihinin öğretilmesini istedikleri düşünülebilir.

Tablo 4.2. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için	10	50
Gelecek kuşaklara aktarmak için	6	30
Günümüzde etkisinin devam etmesi	2	10
Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.2’de ise Mudurnu’da yaşayan yerel halkın yukarıdaki olayların öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. Buna göre “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna halkın %50’si oranında tarihi olarak önemli olduğu için, %30 oranında gelecek kuşaklara aktarmak için, %10 günümüzde etkisinin devam etmesi, %10 yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde yerel halkın tarihsel önem, geleceğe aktarma, etkisini devam ettirme ve yerelleşme gibi gerekçelerle Mudurnu yerel tarihinin öğretilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Osmanlı dönemi olayları öğretilmeli çünkü etkisi hala Mudurnu’da sürmektedir. Çünkü Mudurnu’da Osmanlı eserleri vardır. (H-18).*
- *Genel Mudurnu tarihi öğretilmeli çünkü Mudurnu ipek yolu ve pazar bakımından önemli bir kavşak noktasındadır. (H-17).*

- Genel Mudurnu tarihi olaylarını öğretilmeli çünkü Mudurnu halkı geçmişte hangi meslekleri yapmış Mudurnu’da ahilik nasılmış öğrenilmesini ve gelecek kuşaklara aktarılması gerektiği için. (H-9)
- Genel Mudurnu tarihi öğretilmeli çünkü neden insanlar Mudurnu’ya yerleşmiş, Mudurnu’daki ahilik geleneğinin yerelde araştırılıp öğretilmelidir. (H-10).

Tablo 4.3. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili öğretilbilecek olaylar

Önemli Olaylar	f	%
Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları	10	50
Mudurnu’nun İpek Yolundaki Önemi	3	15
Genel Mudurnu Tarihi Olayları	2	10
Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları	2	10
Mudurnu Gelenekleri	1	5
Mudurnu İsminin Nereden Geldiği	1	5
Mudurnu’da Ahilik Teşkilatı	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4.3’de Mudurnu’da görev yapan öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olaylara dair verilere yer verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” Sorusuna öğretmenlerin %50’si Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları, %10 Genel Mudurnu Tarihi Olayları, %10 Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları, %5 Mudurnu gelenekleri, %5 Mudurnu İsminin Nereden Geldiği, %5 Mudurnu’da Ahilik Teşkilatı %15 Mudurnu’nun İpek Yolundaki Önemi olarak dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiği görüşünü bildirmişlerdir. Öğretmen cevaplarından çıkan sonuçta Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları %50 oranıyla ilk sırada yer almaktadır. Milli mücadele döneminin öğretilmesi konusunda ağırlık kazanmasında bu dönemin yakın tarihin konusu olmasının etkisi olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 4.4. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilcek olayların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için	8	40
Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için	5	25
Gelecek kuşaklara aktarmak için	4	20
Günümüzde etkisinin devam etmesi	3	15
Toplam	20	100

Tablo 4.4’de Mudurnu’da görev yapan öğretmenlerin yukarıda Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olayların gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna Öğretmenlerin %15 Günümüzde etkisinin devam etmesi, %20 Gelecek kuşaklara aktarmak için, %40 Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için, %25 Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde Mudurnu’daki öğretmenlerin tarihsel önem, bu bilgilerin geleceğe aktarılması, yerelleşme ve yerelin tarihinin önemi gibi gerekçelerle Mudurnu yerel tarihinin öğretilmesi gerektiğini düşündükleri ileri sürülebilir. Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu’nun ipek yolundaki önemi öğretilmelidir çünkü Mudurnu’nun ipek yolunda önemli bir kavşaktır.(Ö-9)*
- *Milli Mücadele Döneminde Mudurnu’nun kurduğu birlikler ve verdiği destek öğretilmeli.(Ö-6)*
- *Milli Mücadele Döneminde Mudurnu’nun katılımı ve desteği öğretilmeli çünkü bu katkı Tarih kitaplarında yer almıyor.(Ö-4)*
- *Mudurnu’da Ahilik geleneği öğretilmeli çünkü Cuma günler devam eden esnaf duası var.(Ö-1)*
- *Mudurnu genel tarihi öğretilmeli, Mudurnu’da tarihten bugüne kimler yaşamış bilinmeli.(Ö-18)*

Tablo 4.5. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili öğretilbilecek olaylar

Önemli Olaylar	f	%
Genel Mudurnu Tarihi Olayları	24	35
Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları	23	32
Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları	10	15
Mudurnu’nun İpek Yolundaki Önemi	5	7
Mudurnu gelenekleri	5	7
Mudurnu’da Ahilik Teşkilatı	3	4
Toplam	70	100

Tablo 4.5’de Mudurnu’da öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olaylara dair verilere yer verilmiştir. Buna göre “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna öğrencilerin %32’si Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları, %35 Genel

Mudurnu Tarihi Olayları, %14 Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları, %7 Mudurnu'nun İpek Yolundaki Önemi, %4 Mudurnu'da Ahilik Teşkilatı, %4 Mudurnu gelenekleri olarak dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sıralama öğrencilerin genel Mudurnu tarihini ve Milli Mücadelede Mudurnu tarihini öğrenmek istedikleri ileri sürülebilir.

Öğrenci görüşlerinin bu sonuçlara ulaşmasında Mudurnu'nun tarihinin tümünün merak etmeleri, ayrıca 8.sınıf öğrencileri olduğu için tüm tarihi dönemleri daha önceki sınıflarda görmelerinden ileri geldiği bu nedenle tüm Mudurnu tarihini öğrenme isteklerinin olduğu ve yaşadıkları yerin tüm tarihini öğrenme arzularından ileri geldiği düşünülebilir.

Tablo 4.6. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için	32	46
Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için	15	21
Gelecek kuşaklara aktarmak için	13	19
Günümü de etkisinin devam etmesi	10	14
Toplam	70	100

Tablo 4.6'da Mudurnu'da öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olayların gerekçelerine yer verilmiştir Buna göre “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna öğrencilerin %46'sı Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için, %21 Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için, %19 Gelecek kuşaklara aktarmak için, %14 Günümüzde etkisinin devam etmesi öğrenmemiz için bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin öğretme gerekçelerinde %46 oranıyla Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için yanıtı en fazla oranda çıkmıştır.

Öğrenci yanıtlarında gerekçe olarak Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğunu düşünmeleri ve yaşadıkları yerin tarihini merak etmeleri ön plana çıkmıştır bu da yerelin tarihine ilgi ve merakın olduğunu, öğrencilerin bu konuları öğrenmek istedikleri ileri sürülebilir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Milli Mücadelede Mudurnu'nun ayaklanmalara karşı duruşu öğretilmeli çünkü Mudurnu yerel tarihinde önemlidir.(S-57)*
- *Mudurnu'nun gelenek göreneklerini öğretmeliyiz çünkü tarihimiz önemlidir.(S-43)*
- *Mudurnu yerel tarihindeki önemli olayları öğretmeliyiz çünkü Mudurnu'nun geleceğini etkilemiştir.(S-35)*
- *Mudurnu'da hangi savaşlarda kaç şehit olmuştur öğretmeliyiz çünkü böyle tarihimizi öğrenebiliriz.(S-31)*
- *İpek yolunu öğretmeliyiz çünkü ipek yolu Mudurnu'dan geçmiştir.(S-27)*
- *Genel Mudurnu tarihini öğretmeliyiz çünkü Mudurnuluların hangi Türk boyundan gelip Mudurnu'ya yerleştiğini öğretmeliyiz.(S-21)*
- *Osmanlı dönemi olaylarını öğretmeliyiz çünkü o dönemden Mudurnu'da çok eser var.(S-10)*
- *Mudurnu tarihini öğretmeliyiz çünkü Mudurnu'da yaşıyoruz.(S-5)*
- *Mudurnu yerel tarihini öğretmeliyiz çünkü Mudurnu'ya nereden geldiğimizi ve yaşadır bir yer yaptığımızı öğretmeliyiz.(S-3)*

Tablo 4.7. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili öğretilebilecek olaylar genel tablo

Önemli Olaylar	f	%
Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları	42	38
Genel Mudurnu Tarihi Olayları	35	32
Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları	14	13
Mudurnu'nun İpek Yolundaki Önemi	8	7
Mudurnu'da Ahilik Teşkilatı	5	4
Mudurnu gelenekleri	5	4
Mudurnu İsminin Nereden Geldiğini	1	2
Toplam	110	100

Tablo 4.7'deki veriler incelendiğinde Mudurnu'daki yerel halk, öğretmen, öğrenci tüm katılımcıların Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri olaylara dair verilere yer verilmiştir. Buna göre “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna katılımcılarımızdan 110 yanıt alınmış olup cevapları bütünleştirilerek ve analiz yapılarak birleştirilmiş ve alınan yanıtlar istatistiksel olarak açıklanmıştır. Katılımcıların %38'si Milli Mücadele

Döneminde Mudurnu Olayları, %32 Genel Mudurnu Tarihi Olayları, %13 Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları, %7 Mudurnu'nun İpek Yolundaki Önemi, %4 Mudurnu'da Ahilik Teşkilatı, %4 Mudurnu gelenekleri, %2 Mudurnu İsminin Nereden Geldiğini ile ilgili olayları dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu yanıtlara göre katılımcıların tümünün yanıtlarından en fazla oranla Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları ön plana çıkmıştır, bu durumun nedeni olarak Mudurnu'nun milli mücadeleye desteği ve yakın tarih içinde yerelması düşünülmektedir.

Tablo 4.8. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu'nun yerel tarihinde öğretilecek olayların gerekçeleri genel tablo

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için	50	45
Gelecek kuşaklara aktarmak için	23	21
Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için	22	20
Günümüzde etkisinin devam etmesi	15	14
Toplam	110	100

Tablo 4.8'deki veriler incelendiğinde Mudurnu'daki yerel halk, öğretmen, öğrenci tüm katılımcıların yukarıdaki öğretilmesi gerektiğine ilişkin olayların gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?” sorusuna katılımcıların %45'i Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için, %21 Gelecek kuşaklara aktarmak için, %20 Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için, %14 Günümüzde etkisinin devam etmesi için bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü öğretilecek olayların gerekçelerinde ilk sırada Mudurnu tarihinde önemli olduğunu belirtmişler, ardından da gelecek kuşaklara aktarmanın önemli olduğunu ve Mudurnu tarihinin öğrenmemiz gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

4.1.1.2. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi karakterler

Bu başlık altında Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretilebilecek tarihi karakterlerin tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler

Öğretilecek Kişiler	f	%
Kara Fatma	3	15
Pertev Nail Boratav	2	10
Kaymakam Ali Naili Bey	2	10
Samsa Çavuş	2	10
Çolak İbrahim	2	10
Araçlı Abdullah	1	5
Selim Sarıbay	1	5
Şehrül İmran	1	5
Karaaslan	1	5
Abdurrahim Tırsi	1	5
Şeyh Fahreddin Rumi	1	5
Sabri Karaçayır	1	5
Ahmet İzzet Bengiboz	1	5
Çandarlı Kara Halil	1	5
TOPLAM	20	100

Tablon 4.9’da Mudurnu’da yaşayan yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi karakterleri ile ilgili, verilere yer verilmiştir. Halk görüşlerine göre “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna halkın %15’i Kara Fatma, %10 Pertev Nail Boratav, %10 Kaymakam Ali Naili Bey, %10 Samsa Çavuş, %5 Araçlı Abdullah, %5 Selim Sarıbay, %5 Şehrül İmran, %5 Karaaslan, Abdurrahim Tırsi %5, %5 Şeyh Fahreddin Rumi, %5 Sabri Karaçayır, %10 Çolak İbrahim, %5 Ahmet İzzet Bengiboz, %5 Çandarlı Kara Halil gibi tarihi karakterleri dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Burada bahsedilen tarihi şahsiyetler Mudurnu yerel tarihinde önemli etkilere sahip tarihi karakterlerdir

Tablo 4.10. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	11	55
Günümüzde Etkisi Devam Ettiği İçin	5	25
Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin	4	20
Toplam	20	100

Tablon 4.10’da Mudurnu’da yaşayan yerel halkın yukarıdaki Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesini düşündükleri tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. ”Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna halkın %55 Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin,

%25 Günümüzde Etkisi Devam Ettiği İçin, %20 Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin yanıtları alınmıştır. Alınan yanıtlarda Mudurnu yerel tarihinde kimleri neden öğretelim? yanıtlarında en fazla oran %55 Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin için bu tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Yerel Halk tarihi karakterlerin Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Selim Sarıbay, Sabri Karaçayır, Pertev Nail Boratav'ı öğretmeliyiz Milli Mücadelede Mudurnu tarihinde önemli şahsiyetlerdir.(H-6)*
- *Kara Fatma, Ahmet İzzet Bengiboz öğretilmeli çünkü Kara Fatma MilliMücadele döneminde birliğiyle Mudurnu'ya gelmiş, Ahmet İzzet Bengiboz ise o döneme ait Mudurnu fotoğraflarını çeken kişidir.(H-1)*
- *Pertev Nail Boratav'ı öğretmeliyiz Mudurnu halk kültürünü anlatan kişi olduğundan.(H-4)*
- *Çolak İbrahim Milli Mücadelede Mudurnu'ya gelmesi ve katkısında dolayı, Kaymakam Ali Naili Bey Mudurnu'da 17 yıldan fazla kaymakamlık yapmasından ve dik durmasından dolayı.(H-7)*
- *Yerelde yaşayan herkese Mudurnu tarihini öğretmeliyiz çünkü tarihini öğreneceği Mudurnu'da yaşadığı için.(H-14)*
- *Kaymakam Ali Naili Bey öğretilmeli çünkü Osmanlı döneminin son Cumhuriyet döneminin ilk kaymakamı olması ve Mudurnu'da 17 yıl kaymakamlık yapması, ayrıca uluslararası halk kültürü bilim adamı Pertev Nail Boratav öğretilmeli.(H-15)*

Tablo 4.11. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler

Öğretilecek Kişiler	f	%
Pertev Nail Boratav	5	25
Kaymakam Ali Naili Bey	4	20
Samsa Çavuş	3	15
Kara Fatma	2	10
Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkes	2	10
Karaaslan	1	5
Abdurrahim Tırsi	1	5
Şehrül İmran	1	5
Şeyh Fahreddin Rumi	1	5
Toplam	20	100

Tablon 4.11’de Mudurnu’daki öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi karakterleri ile ilgili, verilere yer verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna öğretmenlerin %25 Pertev Nail Boratav, %20 Kaymakam Ali Naili Bey, %15 Samsa Çavuş, %10 Kara Fatma, %10 Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen herkes, %5 Karaaslan, %5 Abdurrahim Tırsi, %5 Şehrül İmran, %5 Şeyh Fahreddin Rumi oranında yanıt alınmıştır. Katılımcıların görüşlerinde en fazla oranda Pertev Nail Boratav, Kaymakam Ali Naili Bey tarihi kişilikleri çıkmıştır.

Tablo 4.12. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	13	65
Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin	7	35
Toplam	20	100

Tablo 4.12’de Mudurnu’daki öğretmenlerin yukarıdaki Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesini düşündükleri tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna öğretmenlerin %65’i Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %35 Gelecek Kuşaklara Aktarmak için Mudurnu’daki tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen görüşlerinde belirtilen kişiler Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğu düşünülmekte ve bu gerekçeyle öğretilmesi görüşü öne çıkmaktadır.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Kaymakam Ali Naili Bey öğretilmeli çünkü Mudurnu’ya yaptıkları katkılardan dolayı.* (Ö-3)
- *Samsa Çavuş, Kara Fatma öğretilmeli Mudurnu’ya katkıları hem doğal hem özeldir.* (Ö-6)
- *Pertev Nail Boratav, Şehrül İmran öğretilmeli çünkü her şehir ve ilçede o yere mal olmuş şahsiyetlerin öncelikle tanıtılması gerekir.* (Ö-18)

Tablo 4.13. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler

Öğretilecek Kişiler	f	%
Kara Fatma	9	13
Yıldırım Beyazıd Han	7	10
Kaymakam Ali Naili Bey	7	10
Şehrül İmran	7	10
Karaaslan	6	9
Çolak İbrahim	5	7
Kanuni Sultan Süleyman	5	7
Pertev Nail Boratav	2	3
Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkes	22	31
Toplam	70	100

Tablo 4.13’de Mudurnu’daki öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi karakterleri ile ilgili, verilere yer verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna öğrencilerin %31 Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkesin, %13 Kara Fatma, %10 Kaymakam Ali Naili Bey, %10 Yıldırım Beyazıd Han, %10 Şehrül İmran, %9 Karaaslan, %7 Çolak İbrahim, %7 Kanuni Sultan Süleyman, %3 Pertev Nail Boratav’ın öğretilmesi gerektiği ifade etmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarındaki Osmanlı padişahlarının olmasının nedeni olarak, padişahlara ait dini eserlerin Mudurnu’da olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 4.14. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	46	66
Yıldırım Beyazıd Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman’ın Camisi Olduğu İçin	12	17
Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin	12	17
Toplam	70	100

Tablo 4.14’de Mudurnu’daki öğrencilerin yukarıdaki Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesini düşündükleri tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna öğrencilerin %66’sı Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %17 Yıldırım Beyazıd Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman’ın Camisi Olduğu İçin, %17 Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin Mudurnu’daki tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenci yanıtlarında Mudurnu yerel tarihindeki kişilerin öğretilmesini Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğundan öğretilmesi gerektiği %66 gibi bir oranla cevaplanmıştır. Yıldırım Beyazıd Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman'ın Camisi Olduğu İçin de bu iki Osmanlı padişahının öğretilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Öğrenci görüşlerinin ağırlık kazandığı yanıt Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri belirtilirken Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğu için öğretilmeli olarak ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Milli Mücadelede önemli kişiler olduğu için öğretilmelidir.(S-4)*
- *Bilinçli bir yaşama sahip olmak için öğretmeliyiz.(S-5)*
- *Şeyhül İmran ve Karaaslan öğretilmeli çünkü Mudurnu için önemli kişiler.(S-9)*
- *Mudurnu'yu tarihte temsil ettikleri için.(S-14)*
- *Mudurnu'daki tarihi şahsiyetleri öğrenmeliyiz çünkü bu vatandaşlık görevimiz ve sorumluluğumuzdur.(S-21)*
- *Mudurnu için emek vermişlerdir.(S-42)*
- *Yıldırım Beyazıd Han, Kanuni Sultan Süleyman öğretilmelidir çünkü Mudurnu'da onların yaptırdığı camiler vardır.(S-44)*
- *Milli Mücadelede savaşan Mudurnulu kadın ve erkekleri öğretmeliyiz çünkü onlar Mudurnu için savaşmışlardır.(S-56)*

Tablo 4.23. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişiler genel tablo

Öğretilecek Kişiler	f	%
Kara Fatma	14	13
Kaymakam Ali Naili Bey	14	13
Pertev Nail Boratav	9	8
Şehrül İmran	8	7
Karaaslan	8	7
Çolak İbrahim	7	6
Yıldırım Beyazıt Han	7	6
Kanuni Sultan Süleyman	6	5
Samsa Çavuş	5	4
Abdurrahim Tırsi	1	1
Şeyh Fahreddin Rumi	1	1
Araçlı Abdullah	1	1
Selim Sarıbay	1	1
Sabri Karaçayır	1	1
Ahmet İzzet Bengiboz	1	1
Çandarlı Kara Halil	1	1
Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkes	25	24
Toplam	110	100

Tablo 4.23’de Mudurnu da yaşayan yerel halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi karakterleri ile ilgili, verilere yer verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna katılımcıların %24’ü Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkesin, %13 Kaymakam Ali Naili Bey, %13 Kara Fatma, %8’i Pertev Nail Boratav, %7 Karaaslan, %7 Şehrül İmran %6 Çolak İbrahim, %6 Yıldırım Beyazıt Han, %5 Kanuni Sultan Süleyman, %4 Samsa Çavuş, %2 Şeyh Fahreddin Rumi, %1 Abdurrahim Tırsi, % 1 Araçlı Abdullah, %1 Selim Sarıbay, %1 Sabri Karaçayır, %1 Ahmet İzzet Bengiboz, %1 Çandarlı Kara Halil’in öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkesin öğretilmesi gerektiğini düşünmekte, ardından Kaymakam Ali Naili Bey, Kara Fatma’nın öğretilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Tablo 4.24. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek kişilerin gerekçeleri genel tablo

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	70	64
Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin	23	21
Yıldırım Beyazıd Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman'ın Camisi Olduğu İçin	12	11
Günümüze Etkisi Devam Ettiği İçin	5	4
Toplam	110	100

Tablo 4.24’de Mudurnu da yaşayan yerel halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi karakterlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?” sorusuna katılımcıların %64’ü Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %21 Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin, %11 Yıldırım Beyazıd Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman’ın Camisi Olduğu İçin, %4 Günümüze Etkisi Devam Ettiği İçin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretilecek tarihi karakterlerin Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğu için öğretilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Yine katılımcılar öğretilmesi gerektiği kişilerin gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini ifade etmektedir. Yine katılımcı görüşlerinde Osmanlı padişahları Yıldırım Beyazıd Han ve Kanuni Sultan Süleyman’ın Mudurnu’da camilerinin olması sebebiyle öğretilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Bu durum yerel tarih öğretiminde tarihi yapıların önemini kişilerin öğretilmesindeki katkısı olduğu düşünülmektedir.

4.1.1.3. Mudurnu tarihinde öğretilecek tarihi dönemler

Bu başlık altında Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretilebilecek tarihi dönemlerin tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.25. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri

Öğretilecek Dönem	f	%
Genel Mudurnu Tarihi	10	50
Milli Mücadele Dönemi	6	30
Osmanlı Dönemi	4	20
Toplam	20	100

Tablo 4.17’de Mudurnu’da yaşayan yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri dönemlere ilişkin verilere yer verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna yerel halkın %50’si Genel Mudurnu Tarihini öğretmeliyiz, %30 Milli Mücadele Dönemini, %20 Osmanlı Dönemini dile getirmişler ve Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir Mudurnu öğretilmeli cevabını vermiştir. Yerel halkın ifadelerinde Mudurnu’nun tüm yerel tarihi öğretilmeli cevabı ağırlık kazanmaktadır.

Tablo 4.26. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	12	60
Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin	8	40
Toplam	20	100

Tablo 4.26’da ise Mudurnu’da yaşayan yerel halkın yukarıdaki dönemlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna yerel halkın %60’ı Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %40 Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin bu dönemlerin öğretilmesi gerektiği görüşüne yer vermişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu tarihini öğrenmemiz gerekir. (H-6)*
- *Mudurnu’nun bugünkü konumu o tarihlerden geldiği için öğretmeliyiz. (H-2)*
- *Mudurnu kültür ve tarihini somut temellere dayandırmak için öğretmeliyiz. (H-14)*
- *Mudurnu tarihinin her dönemini öğretmeliyiz çünkü geçmişimizi bilmemizi sağlar. (H-6)*

Tablo 4.27. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler.
Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri

Öğretilecek Dönem	f	%
Milli Mücadele Dönemi	11	55
Genel Mudurnu Tarihi	5	25
Osmanlı Dönemi	4	20
Toplam	20	100

Tablo 4.27’de Mudurnu’daki öğretmenlere Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri dönemlere ilişkin verilere yer verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna öğretmenlerin %55’i Milli Mücadele Dönemi, %25 Genel Mudurnu Tarihi, %20 Osmanlı Döneminin öğretmesini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşlerinde milli mücadele dönemi öğretilmeli fikri önem çıkmaktadır.

Tablo 4.28. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	14	70
Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin	6	30
Toplam	20	100

Tablo 4.28’de ise Mudurnu’daki öğretmenlerin yukarıdaki dönemlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna öğretmenlerin %70’i Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin,%30 Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin bu dönemlerin öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Milli mücadele dönemini öğretmeliyiz çünkü Mudurnu halkı çok büyük katkı vermiştir. (Ö-18)*
- *Mudurnu’nun tüm tarihi dönemleri öğretilmeli.(Ö-8)*
- *Milli mücadele dönemi öğretilmeli çünkü isyancıları engellemiş Ankara’ya yollamamıştır. (Ö-6)*
- *Tüm dönemleri öğretmeliyiz çünkü hepsi birbiriyle ilişkili.(Ö-1)*

- *Osmanlı dönemi öğretilmeli çünkü eserlerin geneli o dönemde yapılmıştır. (Ö-14)*
- *Osmanlı döneminde Mudurnu öğretilmeli çünkü tam bir Osmanlı Kasabasıdır. (Ö-17)*

Tablo 4.29. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemler.
Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri

Öğretilecek Dönem	f	%
Milli Mücadele Dönemi	31	45
Osmanlı Dönemi	19	27
Bizans Dönemi	10	14
Genel Mudurnu Tarihi	10	14
Toplam	70	100

Tablo 4.29’da Mudurnu’daki öğrencilere Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri dönemlere ilişkin verilere yer verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna öğrencilerin %45’i Milli Mücadele Dönemi, %27 Osmanlı Dönemi, %14 Bizans Dönemi, %14 Genel Mudurnu Tarihi Dönemini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenci görüşlerinde Mudurnu yerel tarihinde en fazla milli mücadele dönemi öğretilmeli fikri öne çıkmaktadır.

Tablo 4.30. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemin gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Milli Mücadelede Mudurnu Önemli Olduğu İçin	24	34
Osmanlı Döneminden Birçok Eser Olduğu İçin	18	26
Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin	18	26
Osmanlı Döneminde Mudurnu’nun Önemi Öğrenmek İçin	4	6
Bizanslılarını Mudurnu’da Nasıl Yaşadıklarını Öğrenmek ve İlgi Çekici Olduğu İçin	4	6
Milli Mücadelede Ayaklanmaların Bastırılmasına Mudurnu Destek Verdiği İçin	2	2
Toplam	70	100

Tablo 4.30’da ise Mudurnu’daki öğrencilerin yukarıdaki dönemlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna öğrencilerin %34’ü

Milli Mücadelede Mudurnu Önemli Olduğu İçin, %26 Osmanlı Döneminden Birçok Eser Olduğu İçin, %26 Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin, %6 Osmanlı Döneminde Mudurnu'nun Önemi Öğrenmek İçin, %6 Bizanslılarını Mudurnu'da Nasıl Yaşadıklarını Öğrenmek ve İlgi Çekici Olduğu İçin, %2 Milli Mücadelede Ayaklanmaların Bastırılmasına Mudurnu Destek Verdiği İçin bu dönemlerin öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Milli mücadele dönemi öğretilmelidir çünkü Gazi Mustafa Kemal bununla ilgili teşekkür telgrafı vardır.(S-58)*
- *Milli mücadele dönemi öğretilmelidir çünkü Mudurnu halkı Milli mücadeleye destek vermiştir.(S-53)*
- *Osmanlı dönemi öğretilmelidir çünkü Osmanlı döneminden kalan çok eser vardır.(S-48)*
- *Osmanlı dönemi öğretilmelidir çünkü Osmanlı döneminde buralar kazanılmış ve Ahilik geleneği oluşmuştur.(S-45)*
- *Bizans dönemi öğretilmeli çünkü Bizans'tan kalan kalıntılar vardır.(S-40)*
- *Bizans dönemi öğretilmeli çünkü Bizanslıların Mudurnu'da nasıl yaşadıklarını öğretmeliyiz.(S-36)*
- *Tüm Mudurnu tarihini öğretmeliyiz çünkü hepsinde Mudurnu önemli bir tarihe sahip.(S-29)*
- *Osmanlı dönemi öğretilmeli Mudurnu'nun Osmanlı devletine nasıl katkısı olmuş onu bilmek için.(S-23)*
- *Osmanlı dönemi çünkü ipek yolu Mudurnu'dan geçmektedir.(S-18)*

Tablo 4.31. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilcek dönemler. Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele dönemleri

Öğretilcek Dönem	f	%
Milli Mücadele Dönemi	48	43
Osmanlı Dönemi	27	25
Genel Mudurnu Tarihi	25	23
Bizans Dönemi	10	9
Toplam	110	100

Tablo 4.31’de tüm katılımcıların öğretmen, öğrenci, yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri dönemlere ilişkin verilere yer verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna katılımcıların %43’ü Milli Mücadele Dönemi, %25 Osmanlı Dönemi, %23 Genel Mudurnu Tarihi, %9 Bizans Dönemini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu dönemlere ilaveten Mudurnu yerel tarihinde Anadolu erenlerinin Mudurnu’nun Türkleşmesindeki yeri, tarihi ipek yolunun Mudurnu için önemi ve Mudurnu’nun verdikleri ve aldığı ürünler ve ipek yolundaki konumu,13.yy Anadolu’ya yayılan Ahi Evran öncülüğündeki Ahilik geleneği ve teşkilatının Mudurnu için önemi, nasıl yerleştiği ahilik geleneğinin Mudurnu’da hala nasıl devam ettiği karşılaştırmalı ve ayrıntılı şekilde o dönemlerde öğretilebileceği ileri sürülebilir; çünkü o dönemlerin izleri Mudurnu’da hala devam etmektedir.

Tablo 4.32. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilcek dönemin gerekçeleri genel tablo

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin	32	30
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	26	24
Milli Mücadelede Mudurnu Önemli Olduğu İçin	24	22
Osmanlı Döneminden Birçok Eser Olduğu İçin	18	16
Osmanlı Döneminde Mudurnu’nun Önemi Öğrenmek İçin	4	3
Bizanslılarını Mudurnu’da Nasıl Yaşadıklarını Öğrenmek Ve İlgi Çekici Olduğu İçin	4	3
Milli Mücadelede Ayaklanmaların Bastırılmasına Mudurnu Destek Verdiği İçin	2	2
Toplam	110	100

Tablo 4.32’de ise Mudurnu’daki tüm katılımcıların öğretmen, öğrenci, yerel halkın yukarıdaki dönemlerin öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?” sorusuna katılımcıların %30’u Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin, %24 Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %22 Milli Mücadelede Mudurnu Önemli Olduğu İçin, %16 Osmanlı Döneminden Birçok Eser Olduğu İçin, %3 Osmanlı Döneminde Mudurnu’nun Önemi Öğrenmek İçin, %3 Bizanslılarını Mudurnu’da nasıl yaşadıklarını öğrenmek ve ilgi çekici olduğu için, %2 Milli Mücadelede ayaklanmaların bastırılmasına Mudurnu destek verdiği İçin bu olayların öğretilmesi gerektiği

görüşlerini bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek dönemlerin gerekçelerini yaşadığımız yerin tarihini öğrenmek ve Mudurnu yerel tarihinde önemli olduğunu düşündüklerinden o dönemlerin öğretilmesini düşündükleri ileri sürülebilir.

4.1.1.4. Mudurnu tarihinde öğretilecek mekânlar

Bu başlık altında Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretilebilecek tarihi mekânların tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.33. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar

Öğretilecek Mekânlar	f	%
Dini Mimari Örnekleri, Cami, türbe..	10	50
Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler	5	25
Saat Kulesi	3	15
Pertev Nail Boratav Kültür Evi	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.33’de Mudurnu’da yaşayan yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi mekânlara dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekanları Öğretmeliyiz?” sorusuna halkın %50’si Dini Mimari Örnekleri, Cami,türbe..., %25 Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler..., %15 Saat Kulesi, %10 Pertev Nail Boratav Kültür Evini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Veriler değerlendirildiğinde yerel halkın tarihi yapıların öğretilmesini istediği çünkü bu tarihi dönemle o yapıları eşleştirdikleri düşünülmektedir.

Tablo 4.34. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	18	90
Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.34’de ise Mudurnu’da yaşayan yerel halkın yukarıdaki tarihi mekânların öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “ Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?” sorusuna halkın %90’ı Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %10 Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin bu tarihi mekânların öğretilmesi gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Milli mücadele döneminde isyancılara karşı set oluşturulmasına imkân vermesi, coğrafi özelliklerinin önemi mutlaka öğretilmelidir.(H-17)*
- *Tarihi eser taşıdığı için öğretmeliyiz çünkü önemli etkiye sahip.(H-2)*
- *Camiler, konaklar öğretilmeli çünkü bu eserler tarihi değere sahiptir.(H-6)*
- *Yıldırım Beyazıd Camisi ve hamamı öğretilmeli, bu eserler erken Osmanlı dönemi eseri olup, mimari şaheserdir.(H-15)*
- *Mudurnu’da tarihi olan her mekânı anlatmalıyız çünkü hepsinin bir değeri var. (H-3)*

Tablo 4.35. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilcek mekânlar

Öğretilcek Mekanlar	f	%
Dini Mimari Örnekleri,Cami,türbe..	10	50
Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler, Arasta çarşısı	7	35
Pertev Nail Boratav Kültür Evi	2	10
Babas Kaplıcası	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4.35’de Mudurnu’da yaşayan öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi mekânlara dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?” sorusuna öğretmenlerin %50’si Dini Mimari Örnekleri, Cami, türbe, %35 Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler, Arasta çarşısı, %10 Pertev Nail Boratav Kültür Evi, %5 Babas Kaplıcasını dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşlerinde de tarihi mekânlar ve yapılar ön plana çıkmakta Mudurnu yerelindeki ayakta duran tarihi mekân ve objelerin öğretilmesi ön plana çıktığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.36. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	9	45
Bu Gibi Yerler Tarihi Yansıttığı İçin	5	25
Mudurnu Tarihi Gezilerek Öğrenilebileceği İçin	4	20
Haç şeklinde Mimari Yapısı Olduğu İçin	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.36’da ise Mudurnu’da yaşayan öğretmenlerin yukarıdaki tarihi mekânların öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?” sorusuna öğretmenlerin %45’i Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %25 Bu Gibi Yerler Tarihi Yansıttığı İçin, %20 Mudurnu Tarihi Gezilerek Öğrenilebileceği İçin, %10 Haç şeklinde Mimari Yapısı Olduğu İçin bu tarihi mekânların dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu konaklarının tarihi öğretilmeli, örneğin Armutçular Konağı neden haç şeklinde yapılmış.(Ö-17)*
- *Pertev Nail Boratav ve babası Kaymakam Ali Naili Boratavın anısına kültür evi öğretilmeli.(Ö-3)*
- *İpek yolunun güzergâhındaki Mudurnu’nun mekânları öğretilmelidir.(Ö-2)*
- *Yıldırım ve Kanuni camileri, eski bakırcılar çarşısı, türbeler öğretilmeli.(Ö-1)*
- *Zamana yenik düşmüş tarihi mekânlar tekrar yapılarak öğretilmelidir.(Ö-5)*
- *Konaklar, Babas Kaplıcası öğretilmeli çünkü Babas kaplıcasında papaz yaşamış ve ismi oradan gelmiş sanırım.(Ö-6)*
- *Konaklar öğretilmeli aile kültürünü yansıttığı için.(Ö-11)*
- *Konak, cami, türbe ve eski tarihi yapılar öğretilmeli çünkü buraları Mudurnu tarihini yansıtır.(Ö-18)*

Tablo 4.37. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar

Öğretilecek Mekanlar	f	%
Dini Mimari Örnekleri,Cami,türbe..	26	37
Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar,Evler	21	30
Saat Kulesi	12	17
Savaşa Yapılmış Alanlar	8	11
Musalla Mah. Tarihi Çınar Ağacı	3	5
Toplam	70	100

Tablo 4.37’de Mudurnu’daki öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi mekânlara dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekanları Öğretmeliyiz?” sorusuna öğrencilerin %37’si Dini Mimari Örnekleri, Cami, türbe.., %30 Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler, %17 Saat Kulesi, %11 Savaşa Yapılmış Alanlar, %5 Musalla Mahallesiindeki Tarihi Çınar Ağacını dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrenci yanıtlarında da Mudurnu’daki var olan tarihi mekânlar ön plana çıkmaktadır

Tablo 4.38. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin	30	43
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	25	35
Mudurnu Yerel Tarihinde İlgi Çekici Olduğu İçin	15	22
Toplam	70	100

Tablo 4.38’de ise Mudurnu’daki öğrencilerin yukarıdaki tarihi mekânların öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “ Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?” sorusuna öğrencilerin %43 Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin, %35 Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %22 Mudurnu Yerel Tarihinde İlgi Çekici Olduğu İçin bu tarihi mekânları dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Eski tarihi evlerimizi öğretmeliyiz çünkü atalarımız orada yaşadı.(S-3)*
- *Konak Saat Kulesi, Türbeleri öğretmeliyiz çünkü tarihi öneme sahiptir.(S-12)*

- *Yıldırım Beyazıd Camisi ve Musalla mahallesindeki Söğüt Ağacını öğretmeliyiz tarihi önem sahip olduğu için.(S-14)*
- *Mudurnu'dan ipek yolu geçtiği için tarihi tüm mekânlar öğretilmelidir.(S-23)*
- *Saat Kulesi, Mudurnu evleri, Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesi öğretilmelidir.(S-30)*
- *Mudurnu'da savaş yapılmış mekânları öğretmeliyiz çünkü Mudurnu tarihini dokunarak hissederek öğreniriz.(S-39)*
- *Mudurnu'nun tüm tarihi ve doğal mekânlarını öğretmeliyiz hepsi Mudurnu'nun zenginliği ve güzelliğidir.(S-44)*
- *Konaklar, türbeler, camiler öğretilmelidir çünkü tarihi olarak değer kazanmış yerlerdir.(S-57)*

Tablo 4.39. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânlar genel tablo

Öğretilecek Mekanlar	f	%
Dini Mimari Örnekleri, Cami, türbe..	46	41
Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler	33	30
Saat Kulesi	15	14
Savaşa Yapılmış Alanlar	8	7
Pertev Nail Boratav Kültür Evi	3	3
Musalla Mah. Tarihi Çınar Ağacı	3	3
Babas Kaplıcaları	2	2
Toplam	110	100

Tablo 4.39'da tüm katılımcıların Öğretmen, Öğrenci, yerel halkın Mudurnu yerel tarihi ile ilgili olarak öğretilmesi gerektiğini düşündükleri tarihi mekânlara dair verilere yer verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekanları Öğretmeliyiz?” sorusuna katılımcıların %41'i Dini Mimari Örnekleri, Cami,türbe., %30 Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler, %14 Saat Kulesi, %7 Savaşa Yapılmış Alanlar, %3 Pertev Nail Boratav Kültür Evi, %3 Musalla Mahallesindeki. Tarihi Çınar Ağacı, %2 Babas Kaplıcalarını dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.40. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçeleri genel tablo

Öğretme Gerekçeleri	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin	52	47
Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin	32	29
Mudurnu Yerel Tarihinde İlgi Çekici Olduğu İçin	15	14
Bu Gibi Yerler Tarihi Yansıttığı İçin	5	4
Mudurnu Tarihi Gezilerek Öğrenilebileceği İçin	4	4
Haç şeklinde Mimari Yapısı Olduğu İçin	2	2
Toplam	110	100

Tablo 4.40’da tüm katılımcıların Öğretmen, Öğrenci, yerel halkın yukarıdaki tarihi mekânların öğretilmesi gerektiğine ilişkin gerekçeleri verilmiştir. “Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?” sorusuna katılımcıların %47’si Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %29 Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin, %14 Mudurnu Yerel Tarihinde İlgi Çekici Olduğu İçin, %4 Bu Gibi Yerler Tarihi Yansıttığı İçin, %4 Mudurnu Tarihi Gezilerek Öğrenilebileceği İçin, %2 Haç şeklinde Mimari Yapısı Olduğu İçin bu tarihi mekânları dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların tüm yanıtlarında Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek mekânların gerekçelerinde, yerel tarih açısından önemli olması ve yerel tarih açısından öğrenilmesi fikri ön plana çıktığı görülmektedir.

4.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.2.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihinin nasıl öğretilmesini ve nelere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik bulgular

4.2.1.1. Mudurnu tarihinin öğretilme yöntemleri

Mudurnu yerel tarihine ilişkin Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerin tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.41. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri

Öğretim Yöntemleri	f	%
Profesyonel Eğitimcilerce	5	25
Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli	4	20
Halka Ve Öğrencilere Seminer verilip,	4	20
Gezi Yoluyla Öğretilmeli	3	15
Kitapçık Bastırılıp	2	10
İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.41’de Mudurnu’da yaşayan yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerin tespitine dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Nasıl Öğretilmeli?”sorusuna yerel halkın %20’si Halka ve Öğrencilere Seminer verilip, %10 Kitapçık Bastırılıp, %10 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli, %25 Profesyonel Eğitimcilerce, %15 Gezi Yoluyla Öğretilmeli, %20 Gerçeklere Dayalı Öğretilmesini gerektiğini dile getirmişler ve bu yöntemleri ifade etmişlerdir. Mudurnu yerel halkı Halk Mudurnu yerel tarihinin kitapçık basılması, seminer düzenlenmesi ve uzman kişilerce öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.42. Halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihi öğretimine ilişkin dikkat edilecek unsurlar

Öğretimde Dikkat Edilecek Unsurlar	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	3	15
Mudurnu yerel tarihi konferans ve sempozyumlarla anlatılmalı	3	15
Mudurnu yerel tarihi kitap ve broşürler basılarak öğretilmeli	3	15
Okullarda öğrencilere Mudurnu yerel tarihini anlatan kitapçıklar verilmeli	3	15
İlgi Çekici Şekilde Anlatılmasına	2	10
Mudurnu yerel tarihinin olayları ve belgeleri dikkate alınmasına	2	10
Mudurnu yerel tarihi Mudurnu üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğretilmeli	2	10
Profesyonel Eğitimcilerce Anlatılmasına	1	5
Mudurnu’daki Tarihi Mekanların Gezilerek Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4.42’de Mudurnu’da yaşayan yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerinde dikkat edilmesi gerekli verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Öğretiminde Nelere Dikkat Edilmeli?”sorusuna yerel halkın %15’i Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif anlatılmasına Dikkat Edilmeli, %5 Mudurnu’daki Tarihi Mekânların Gezilerek anlatılmasına, %10 İlgi Çekici Şekilde Anlatılmasına, %5 Profesyonel Eğitimcilerce anlatılmasına, %10 Mudurnu yerel tarihinin olayları ve belgeleri dikkate alınmasına, %15 Mudurnu yerel

tarihi konferans ve sempozyumlarla anlatılmalı, %10 Mudurnu yerel tarihi Mudurnu üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğretilmeli, %15 Mudurnu yerel tarihi kitap ve broşürler basılarak öğretilmeli, %15 Okullarda öğrencilere Mudurnu yerel tarihini anlatan kitapçıklar verilmesine dikkat edilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu yerel tarihi metin haline getirilmeli.(H-5)*
- *Genç kuşakların ilgisini çekecek şekilde öğretilmeli.(H-2)*
- *Mudurnu tarihindeki önemli olaylar toplantılarla anlatılmalı.(H-3)*
- *Okullarda öğrencilere Mudurnu tarihini anlatan kitapçık dağıtılmalı.(H-4)*
- *Mudurnu yerel tarihinin ve yerel şahsiyetlerin objektif şekilde anlatılmasına dikkat edilmeli.(H-7)*
- *Mudurnu yerel tarihi mevcut tarih kitaplarından öğrenmemiz imkânsız, Mudurnu üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğrenilmesine dikkat edilmeli.(H-15)*
- *Mudurnu yerel tarihi öğretilirken yerelde anlatılan olaylar ve belgeler dikkatte alarak öğretilmeli .(H-17)*
- *Mudurnu yerel tarihi görsel ve gezi yoluyla öğretilmesine dikkat edilmeli.(H-6)*
- *Mudurnu yerel tarihi kitap ve broşürlerle anlatılmalı.(H-9)*

Tablo 4.43. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri

Öğretme Yöntemleri	f	%
Halka ve Öğrencilere Seminer verilip	5	25
Kitapçık Bastırılıp	4	20
İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli	3	15
Gezi Yoluyla Öğretilmeli	3	15
Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli	3	15
Profesyonel Eğitimcilerce	2	10
Toplam	20	100

Tablo 4.43’de Mudurnu’daki öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerin tespitine dair verilere yer

verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Nasıl Öğretilmeli?”sorusuna öğretmenlerin %25’i Halka ve Öğrencilere Seminer verilip, %20 Kitapçık Bastırılıp, %15 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli, %10 Profesyonel Eğitimcilerce, %15 Gezi Yoluyla Öğretilmeli, %15 Gerçeklere Dayalı öğretilmesini gerektiğini dile getirmişler ve bu yöntemleri ifade etmişlerdir. Yerel halkın verileri öğretmenler tarafından da benimsendiği düşünülmektedir.

Tablo 4.44. Öğretmen görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihi öğretilmesine ilişkin dikkat edilecek unsurlar

Öğretimde Dikkat Edilecek Unsurlar	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	4	20
Profesyonel Eğitimcilerce	3	15
Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli	3	15
Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine	3	15
Mudurnu’daki Tarihi Mekanların Gezilerek Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	2	10
Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak	2	10
Mudurnu yerel tarihinin kronolojik sırayla öğretilmesine	2	10
Dönemin tanıklarının anılarından yararlanarak	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4.44’de Mudurnu’daki öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerinde dikkat edilmesi gerekli verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Öğretiminde Nelere Dikkat Edilmeli?”sorusuna öğretmenlerin %20’si Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli, %15 Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine, %15 Profesyonel Eğitimcilerce, %15 Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli, %10 Mudurnu’daki Tarihi Mekânların Gezilerek Anlatılmasına, %10 Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak, %10 Mudurnu yerel tarihinin kronolojik sırayla öğretilmesine dikkat, %5 Dönemin tanıklarının anılarından yararlanarak öğretilmesine dikkat edilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu yerel tarihi kitapçık bastırılarak ve geziler yoluyla öğretilmeli.(Ö-9)*
- *Dönemin tanıklarının anılarından yararlanılmalı ve tarihi yerler gezi yoluyla öğretilmeli.(Ö-18)*
- *Görsel malzemeler kullanılarak ve belgesel yapılarak öğretilmeli.(Ö-13)*

- *Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmeli.(Ö-12)*
- *Mudurnu yerel tarihi olayların geçtiği mekânlarda sosyal bilimciler tarafından öğretilmeli.(Ö-6)*
- *Mudurnu yerel tarihi tüm araştırmacıların araştırmaları ve kişilerin arşivleri açılarak, kıskançlık içinde olmadan herkes katkı vererek öğretilmeli.(Ö-4)*
- *Mudurnu yerel tarihi kronolojik sıra takip edilerek objektif şekilde öğretilmeli.(Ö-1)*
- *Mudurnu yerel tarihi objektif, alanında uzman kişilerce ve tarihi olayların geçtiği mekânlarda gezilerek yerinde öğretilmesine dikkat edilmeli.(Ö-3)*

Tablo 4.45. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri

Öğretme Yöntemleri	f	%
Gezi Yoluyla Öğretilmeli	15	21
Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli	14	20
Profesyonel Eğitimcilerce	12	17
Sayısal verilerden yararlanarak	7	10
İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli	6	9
Halka Ve Öğrencilere Seminer verilip	6	9
Kitapçık Bastırılıp	5	7
Atalarımızdan aldığımız bilgileri katarak	5	7
Toplam	70	100

Tablo 4.45’de Mudurnu’daki öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerin tespitine dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Nasıl Öğretilmeli?”sorusuna öğrencilerin %21’i Gezi Yoluyla Öğretilmeli, %20 Gerçeklere Dayalı %17 Profesyonel Eğitimcilerce, %10 Sayısal verilerden yararlanarak, %9 İlgi çekici şekilde, %9 Halka ve Öğrencilere Seminer verilip, %7 Atalarımızdan aldığımız bilgileri katarak, %7 Kitapçık Bastırılıp öğretilmesini gerektiğini dile getirmişler ve bu yöntemleri ifade etmişlerdir. Öğrenciler Mudurnu yerel tarihinin objektif ve profesyonel, gezi yoluyla öğretilmesi görüşünü ağırlıklı olarak belirtmektedirler.

Tablo 4.46. Öğrenci görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihinin öğretimine ilişkin dikkat edilecek unsurlar

Öğretimde Dikkat Edilecek Unsurlar	f	%
Mudurnu'daki Tarihi Mekanların Gezilerek Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	22	31
Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	18	26
İlginç şekilde öğretilmesine	7	10
Profesyonel kişilerce öğretilmesine	6	9
Kitapçık ve broşür basılarak öğretilmesine	5	7
Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine	4	6
Sayısal verilerden yararlanılmasına	3	4
Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına	3	4
Mudurnu yerel tarihinin ayrıntılı öğretilmesine	2	3
Toplam	70	100

Tablo 4.46'da Mudurnu'daki öğrencilerin Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerinde dikkat edilmesi gerekli verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Öğretiminde Nelere Dikkat Edilmeli?”sorusuna öğrencilerin %31'i Mudurnu'daki Tarihi Mekânların Gezilerek Anlatılmasına Dikkat Edilmeli, %26 Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına, %10 İlginç şekilde öğretilmesine, %9 Profesyonel kişilerce öğretilmesine, %7 Kitapçık ve broşür basılarak öğretilmesine, %6 Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine, %4 Sayısal verilerden yararlanılmasına, %4 Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına, %3 Mudurnu yerel tarihinin ayrıntılı öğretilmesine dikkat edilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Öğrenciler Mudurnu yerel tarihini öğretirken tarihi mekânların gezilmesini ve objektif şekilde öğretilmesini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu yerel tarihi mekânlara gidilerek öğretilmeli.(S-58)*
- *Objektif, ilginç şekilde öğretilmesine dikkat edilmeli.(S-55)*
- *Mudurnu yerel tarihi gezilerek, uzman kişilerce öğretilmeli.(S-54)*
- *Mudurnu yerel tarihi kitapçık, broşür basılarak öğretilmeli.(S-37)*
- *Mudurnu yerel tarihi öğretilirken objektif olunmalı yanlış bilgi verilmemeli.(S-34)*
- *Mudurnu yerel tarihi öğretilirken bize sevdirelmesi.(S-33)*
- *Mudurnu yerel tarihi öğretilirken sayısal verilerden yararlanılarak öğretilmeli.(S-30)*

- *Mudurnu yerel tarihi objektif olmalı, tarihi mekânları kimler yaptırmış niye yaptırmış dikkat edilmeli.(S-25)*
- *Mudurnu yerel tarihini yaşlılarımızdan aldığımız bilgileri katarak öğretmeliyiz.(S-7)*
- *Mudurnu yerel tarihi en doğru şekilde öğretilmeli herkes birşeyler söylüyor doğrusunu öğretmeliyiz.(S-6)*
- *Mudurnu köklü bir tarih ve kültüre sahip o nedenle enince ayrıntısına dikkat edilerek öğretilmeli.(S-2)*

Tablo 4.47. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin öğretim yöntemleri genel tablo

Öğretme Yöntemleri	f	%
Gezi Yoluyla Öğretilmeli	19	17
Gerçeklere Dayalı Öğretilmeli	19	17
Profesyonel Eğitimcilerce	17	15
Halka Ve Öğrencilere Seminer verilip	13	12
Kitapçık ve broşür bastırılarak	11	10
İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli	9	8
Sayısal verilerden yararlanılmasına	7	6
Mudurnu yerel tarihi bize sevdirek öğretilmesine	5	5
Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına	5	5
Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak	3	3
Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine	2	2
Toplam	110	100

Tablo 4.47’de Mudurnu’daki tüm katılımcılar öğretmen, öğrenci, yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerin tespitine dair verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Nasıl öğretilmeli?” sorusuna katılımcıların %12’si Halka Ve Öğrencilere Seminer verilip, %15 profesyonel eğitimcilerce, % 17 gerçeklere dayalı, %14 kitapçık ve broşür bastırılarak, %8 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli, %17 Gezi yoluyla Öğretilmeli, %6 sayısal verilerden yararlanılmasına, %5 Mudurnu yerel tarihi bize sevdirek öğretilmesine,%5 Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına, %3 Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak,%2 Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesinin gerektiğini dile getirmişler ve bu yöntemleri ifade etmişlerdir.

Tablo 4.48. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre Mudurnu yerel tarihine ilişkin dikkat edilecek unsurlar genel tablo

Öğretimde Dikkat Edilecek Unsurlar	f	%
Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	25	23
Mudurnu'daki Tarihi Mekanların Gezilerek Anlatılmasına Dikkat Edilmeli	25	23
Profesyonel Eğitimcilerce	10	9
İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli	9	8
Mudurnu yerel tarihi kitapçık ve broşür basılarak öğretilmesine	8	7
Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine	4	5
Mudurnu yerel tarihi konferans ve sempozyumlarla anlatılmalı	4	5
Okullarda öğrencilere Mudurnu yerel tarihini anlatan kitapçıklar verilmeli	4	5
Sayısal verilerden yararlanılmasına	3	3
Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine	3	3
Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına	3	3
Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak	2	1
Mudurnu yerel tarihinin ayrıntılı öğretilmesine	2	1
Mudurnu yerel tarihinin olayları ve belgeleri dikkate alınmasına	2	1
Dönemin tanıklarının anılarından yararlanarak	2	1
Mudurnu yerel tarihinin kronolojik sırayla öğretilmesine	2	1
Mudurnu yerel tarihi Mudurnu üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğretilmeli	2	1
Toplam	110	100

Tablo 4.48’de Mudurnu’daki tüm katılımcılar öğretmen, öğrenci, yerel halkın yerel tarihi ile ilgili olarak Mudurnu yerel tarihinin öğretilme yöntemlerinde dikkat edilmesi gerekli verilere yer verilmiştir.” Mudurnu Yerel Tarihi Öğretiminde Nelere Dikkat Edilmeli?”sorusuna katılımcıların %23’ü Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli, %23 Mudurnu’daki Tarihi Mekânların Gezilerek Anlatılmasına, %9 Profesyonel Eğitimcilerce anlatılmasına, %8 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli,%7 Mudurnu yerel tarihi kitapçık ve broşür basılarak öğretilmesine, %5 Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine, %5 Mudurnu yerel tarihi konferans ve sempozyumlarla anlatılmalı, %5 Okullarda öğrencilere Mudurnu yerel tarihini anlatan kitapçıklar verilmeli, %3 Sayısal verilerden yararlanılmasına, %3 Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine, %3 Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına,%1 Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak, %1 Mudurnu yerel tarihinin ayrıntılı öğretilmesine, %1 Mudurnu yerel tarihinin olayları ve belgeleri dikkate alınmasına, %1 Dönemin tanıklarının anılarından yararlanarak, %1 Mudurnu yerel tarihinin kronolojik sırayla öğretilmesine, %1 Mudurnu yerel tarihi Mudurnu

üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğretilmesine dikkat edilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.3.1. Bu başlık altında Mudurnu da yaşayan halk, öğretmen, öğrencilerin Mudurnu yerel tarihindeki, Milli Mücadele dönemine yönelik bulgular

4.3.1.1. Milli Mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler

Mudurnu yerel tarihine ilişkin mili mücadelede bilinenlerin tespitine yönelik yerel halk, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dair incelemelere yer verilmiştir.

Tablo 4.49. Halk görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler

Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildiklerim	f	%
Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum	8	40
M.Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum	4	20
Mudurnu'da Ahilik kültürü olması sebebiyle Milli Mücadeleye destek verdiğini biliyorum	2	10
Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini Biliyorum	2	10
Çolak İbrahim'i Biliyorum	2	10
Mudurnu'ya Kara Fatma'nın birliğiyle gelip destek verdiğini iliyorum	1	5
Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini biliyorum	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4.49'da Mudurnu'da yaşayan yerel halkın Mudurnu'nun yerel tarihi ile ilgili mili mücadelede bilinenlere yönelik verilere yer verilmiştir." Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildikleriniz Nelerdir?" sorusuna yerel halkın %40'ı Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum, %20 M. Kemal Paşa'nın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum,%10 Mudurnu'da Ahilik kültürü

olması sebebiyle Milli Mücadeleye destek verdiğini biliyorum , %10 Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini Biliyorum, %10 Çolak İbrahim'i Biliyorum, %5 Mudurnu'ya Kara Fatma'nın birliğiyle gelip destek verdiğini biliyorum, %5 Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini bildiklerini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu milli mücadeleye askeri malı ve emeğiyle destek vermiştir.(H-18)*
- *Mudurnu'da Çolak İbrahim ve arkadaşlarının çabalarını biliyorum.(H-6)*
- *Mudurnu milli mücadele döneminde çevresindeki isyanların bastırılmasında ve isyancıların Ankara'ya geçişine izin vermeyerek TBMM'nin Ankara'da toplanabilmesinde kritik rol oynamıştır(H-17)*
- *Mudurnu'da 30 Nisan 1919'da Redd-i İlhak Cemiyeti ve hemen arkasından Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kurulduğunu ve milli mücadeleye çok destek verdiğini biliyorum. (H-15)*
- *Mudurnu'da Ahilik kültürünün olması sebebiyle millim mücadeleye destek vermiştir. (H-14)*
- *Mudurnu Kuvay-i Milliye'ye destek verdiğini biliyorum. (H-7)*
- *Mustafa Kemal Paşanın Mudurnu'ya yazdığı teşekkür mektubunu biliyorum. (H-4)*
- *Mudurnu'ya Kara Fatma'nın birliğiyle gelip destek verdiğini biliyorum. (H-3)*
- *Selim Sarıbayı ve Sabri Karaçayırın Mudurnu'da Cemiyetlerin kurulmasında öncülük ettiğini biliyorum. (H-2)*
- *Bolu – Düzce – Hendek – Gerede – Beypazarı'nda ayaklanmalar olurken Mudurnu'nun isyanların karşısında olduğunu ve Ankara hükümetine destek verdiğini biliyorum. (H-12)*

Tablo 4.50. Öğretmen görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler

Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildiklerim	f	%
Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum	14	70
M.Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum	6	30
Toplam	20	100

Tablo 4.50’de Mudurnu’daki öğretmenlerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili mili mücadelede bilinenlere yönelik verilere yer verilmiştir.” Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildikleriniz Nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin %70’i Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum, %30 M. Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafi Çektiğini bildiklerini ifade etmişlerdir.

Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Mudurnu’nun milli mücadele döneminde birçok şehit verdiğini Bolu’daki ayaklanmalara karşı durduğunu biliyorum.(Ö-15)*
- *İsyanlara Mudurnu’nun destek vermediğini biliyorum.(Ö-14)*
- *Milli kuvvetleri desteklediğini biliyorum.(Ö-3)*
- *Milli mücadeleye destek olmuştur devlete sadık bir kasabadır.(Ö-2)*
- *Milli mücadelede ve isyanlar döneminde Ankara’ya destek olduğunu biliyorum.(Ö-13)*
- *Atatürk’ün milli mücadeleye destekten dolayı Mudurnu halkına teşekkür telgrafi yolladığını biliyorum.(Ö-8)*

Tablo 4.51. Öğrenci görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler

Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildiklerim	f	%
Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum	30	42
M. Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafi Çektiğini Biliyorum	12	19
Kara Fatma’yı Biliyorum	10	14
Çolak İbrahim’i Biliyorum	7	10
Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinde şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum	3	4
Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında cepheye ciddi yardımlarda bulunduğunu biliyorum	2	3
Mudurnu’dan Kurtuluş Savaşına askerlerin gittiğini biliyorum	2	3
Mudurnu’dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum	2	3
Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında, İstanbul ve Ankara’ya yakın olduğu için stratejik önemini biliyorum	1	2
Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu’da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini biliyorum	1	2
Toplam	70	100

Tablo 4.51’de Mudurnu’daki öğrencilerin Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili milli mücadelede bilinenlere yönelik verilere yer verilmiştir.” Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildikleriniz Nelerdir?” sorusuna öğrencilerin %42’si Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye Destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum, %19 M. Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum, %14 Kara Fatma’yı Biliyorum, %10 Çolak İbrahim’i Biliyorum, %4 Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinde şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum, %3 Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında cepheye ciddi yardımlarda bulunduğunu biliyorum, %3 Mudurnu’dan Kurtuluş Savaşına askerlerin gittiğini biliyorum, %3 Mudurnu’dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum, %2 Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu’da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini biliyorum, %2 Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında, İstanbul ve Ankara’ya yakın olduğu için stratejik önemini bildiklerini ifade etmişlerdir. Aşağıda katılımcıların bazılarının görüşlerine yer verilmiştir:

- *Bolu ve civarındaki isyanlara Mudurnu’nun karşı durduğunu biliyorum.(S-56)*
- *Milli mücadelede cepheye önemli yardımlarda bulunduğunu biliyorum.(S-58)*
- *Mudurnu’dan savaşa askeri birliklerin gittiğini biliyorum.(S-2)*
- *Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinden şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum.(S-4)*
- *Milli mücadeleye yaptığı yardımları biliyorum.(S-7)*
- *Atatürk’ün Mudurnu halkına yolladığı teşekkür telgrafını biliyorum.(S-8)*
- *Mudurnu’dan hem Çanakkale’de hem Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum.(S-28)*
- *Mudurnu halkının isyanlara karşı çıktığını biliyorum.(S-34)*
- *Mudurnu o dönemde hem İstanbul hem Ankara’ya yakın olduğu için stratejik önemi olduğunu biliyorum.(S-36)*
- *Mudurnu halkının işgallere karşı çıkmasını biliyorum.(S-49)*

Tablo 4.52. Öğretmen, öğrenci, halk görüşlerine göre milli mücadelede Mudurnu ile ilgili bilinenler

Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildiklerim	f	%
Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum	52	47
M. Kemal Paşanın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum	23	21
Kara Fatma'yı Biliyorum	11	10
Çolak İbrahim'i Biliyorum	9	8
Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinde şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum	3	3
Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini Biliyorum	2	2
Mudurnu'da Ahilik kültürü olması sebebiyle Milli Mücadeleye destek verdiğini biliyorum	2	2
Mudurnu'nun Kurtuluş savaşında cepheye ciddi yardımlarda bulunduğunu biliyorum	2	2
Mudurnu'dan Kurtuluş Savaşına askerlerin gittiğini biliyorum	2	2
Mudurnu'dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum	2	2
Mudurnu'nun Kurtuluş savaşında, İstanbul ve Ankara'ya yakın olduğu için stratejik önemini biliyorum	1	1
Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini biliyorum	1	1
Toplam	110	100

Tablo 4.52’de Mudurnu’daki tüm katılımcılar öğrencilerin, öğretmenlerin, yerel halkın Mudurnu’nun yerel tarihi ile ilgili mili mücadelede bilinenlere yönelik verilere yer verilmiştir.” Milli Mücadelede Mudurnu İle İlgili Bildikleriniz Nelerdir?” sorusuna katılımcıların %47’si Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek Verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum, %21 M. Kemal Paşa’nın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum, %10 Kara Fatma’yı Biliyorum, %8 Çolak İbrahim’i Biliyorum, %3 Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinde şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum , %2 Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini, %2 Mudurnu’da Ahilik kültürü olması sebebiyle Milli Mücadeleye destek verdiğini biliyorum, %2 Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında cepheye ciddi yardımlarda bulunduğunu biliyorum, %2 Mudurnu’dan Kurtuluş Savaşına askerlerin gittiğini biliyorum, %2 Mudurnu’dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum, %1 Mudurnu’nun Kurtuluş savaşında, İstanbul ve Ankara’ya yakın olduğu için stratejik önemini biliyorum, %1 Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu’da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini bildiklerini ifade etmişlerdir.

4.3.1.2. Katılımcıların Mudurnu Yerel Tarihi ile İlgili Doğru ve Yanlış Bildikleri

Tablo 4.53. Katılımcıların Mudurnu yerel tarihi ile ilgili doğru bildikleri ve yanlış bildikleri

Katılımcıların Mudurnu Yerel Tarihi İle İlgili Doğru Bildikleri	Katılımcıların Mudurnu Yerel Tarihi İle İlgili Yanlış Bildikleri
Mudurnu'nun Milli Mücadeleye büyük destek verdiği	Mudurnu'da milli mücadeleye desteğin yanında isyancılara destek verenler de olmuştur
Mustafa K. Paşanın Mudurnululara milli mücadeledeki destekten dolayı telgraf çekmesi	Mudurnu'daki isyanların ateşi Düzce merkezli ve Bolu destekli olmuştur.
Kara Fatma'nın müfrezesiyle Mudurnu'ya gelmesi	Mudurnu devrin önemli komutanlarının milli mücadele esnasında geçişine tanıklık etmiştir.
Çolak İbrahim beyin Mudurnu'da Kuvay-i Milliye yi yönetmesi	Mudurnu Kaymakamı Ali Naili Boratav kesintisiz Mudurnu'da kaymakamlık yapmamıştır.
Mudurnu'daki isyancı ve kuvay-i milliyeci çatışmasının olması	Mudurnu'ya Bulgar Sadık gibi önemli çete reisleri gelip destek vermiştir.
Mudurnu'da Müdaafai Hukuk ve Redd-i İlhak cemiyetlerinin kurulması	Mudurnu'nun tarihi Britanyalılara kadar uzanmaktadır.
Mudurnu'da Ahilik kültürü olması sebebiyle Milli Mücadeleye destek vermesi	Samsa Çavuş Mudurnu'yu Osmanlı topraklarına katan komutandır.
Mudurnu'dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu	Mudurnu'da Ermeni ve Rumlarda yaşamıştır.
	Mudurnu Halvetilik tarikatının önemli merkezidir.
	Osmanlıdaki Çandarlı ailesinin önemli ismi Çandarlı Kara Halil Paşa Mudurnu'da yetişmiştir.
	Şehrül İmran ile Filepeli Hacı Tevfik ayrı şahsiyetlerdir.
	Mudurnu halkının menşeyi Oğuzların Kayı boyudur, köy isimleri olan Alpogut, Çepni, Dodurga bunun kanıtıdır.
	Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına sadece Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın öncülük etmemiştir

Katılımcıların cevaplarında Mudurnu yerel tarihi ile ilgili yanlış ya da eksik birçok bilginin olduğu ortaya çıkmıştır, bu eksikliğin sebebi kaynak yetersizliği ve kulaktan dolma bilgilerin varlığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bilgilerin doğruluğunun anlatılması çalışmamızdaki Mudurnu yerel tarihi nasıl öğretilmeli bölümünde ve nelere dikkat edilmeli bölümünde gösterilmiştir, burada yapılması

gereken iki ana unsur vardır bunlar: Katılımcılara kitapçık ve broşür bastırılması, sempozyum ve konferanslarla bilgilendirme, Mudurnu yerel tarihinin sosyal bilimcilerce ve Mudurnu yerel tarihini bilimsel çalışan uzmanlarca öğretilmesi, yanlış bilgilerin doğru bilgilere dönüşeceği düşünülmektedir. Katılımcıların da isteğinin bu yönde olduğu ileri sürülebilir.

4.4. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.4.1. Bu başlık altında katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilebilecek olaylar, kişiler, mekânlara yönelik bulgular

4.4.1.1. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilebilecek diğer tarihi olaylar

Teceddüt Fırkası Mudurnu’da 1918 sonlarında kurulmuş, 1919 da beş İngiliz subayı Bolu’ya gelmiş ilk isyan tohumları ekilmeye başlanmıştır (Sarıbay, 1943: 22). Milli Mücadele döneminde Peyam-ı Sabah, Kürs-i Millet, Alemdar gibi gazeteler Mudurnu’ya ve en uzak köylerine hürriyet ve itilaf partisi tarafından ulaştırılmıştır.

Mudurnu halkı işgalleri protesto eden mitingler yapılmıştır. 27 Ağustos 1919’da Mudurnu ileri gelen devlet görevlileri padişah hükümeti ile bağlarını kestiğini bildiren protesto telgrafını İstanbul’a göndermişlerdi. Mustafa Kemal Paşa’nın Samsun’a çıktığı 19 Mayıs 1919’dan 11 gün sonra Mudurnu’da 30 Mayıs 1919 tarihinde Reddi İlhak Cemiyeti, 20 Ekim 1919 Mudurnu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuştur. Mudurnu’da Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerini örgütleyip Kuvay-i Milleyenin yanında olmasını sağlayanlardan biriside Teşkilat-ı Mahsusa’nın ünlü ismi Talat Paşanın arkadaşlarından Kuşçubaşı Eşref’in katkısı büyüktür (Erkut, 1987: 53).

1919 yılının Eylül aylarında Mareşal Fevzi Çakmağın Mudurnu'dan geçmiştir. Mudurnu 20 Nisan 1920 Kastamonu'ya bağlanmış, 21 Nisan 1920 ilk Mudurnu isyanının başlamış, 26 Mayıs 1920 Mudurnu'da emekli binbaşı Şevki Bey Divan-ı Harb-i Örfiye Reisliğine atanmış 20 kişi idama edilmiştir, idam edilenler arasında Bolu Jandarma Komutanı Yüzbaşı Fuad, Kurmay Binbaşı Hayri bulunmaktadır (Evcin, 2013: 470).

21 Nisan 1920 de Mudurnu asilerin eline geçmiş Kaymakam Nail Beyi ve Savcı Zeki Bey'i görevlerinden uzaklaştırmışlardır. İsyancılar ertesi günü Dibekhanı ve Abant dibi köylerinden aldıkları kuvvetlerle Mudurnu'da gövde gösterisi yapmışlardır. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerini olduğu uzunca liste isyancıların ellerinde Mudurnu sokaklarında dolaştırılmıştır. Mudurnu isyan yöneticileri bu durumdan vazife çıkarmış Ahi Baba, Hacı Mehmet Ağa, Selim Sarıbay, Dombayzadelerin Hakkı Durukan, Besim Bey, Fuat Armutçu, Hafız İbrahim haricinde milli mücadeleye destek olanları affettiklerini iletmışlerdir. Hafız İbrahim tövbe istiğfar etmek hilafete bağlılığını bildirmek şartıyla affedileceği diğerlerinin Bolu hilafet reisliğine teslim edileceği bildirilmişti. Sırçalı'lı Molla İsmail önderliğindeki isyancılar hükümet konağı önüne gelerek bazı isimleri istemiş ama o esnada istedikleri kişiler olmadığı için bir süre sonra bu kişileri alacağını belirterek tehdit etmişlerdi. Kaymakam Nail Bey'in uzaklaştırılması istenmiş ardından Kaymakam canını zar zor saldırıdan kurtarmıştır (Sarıbay, 1943: 40).

24 Nisan 1920 de Mudurnu'ya dışarıdan ilk isyancı birliği gelmiş, birlik Çerkez ve Abazalardan oluşuyordu. Bu birlik Nallıhan'daki Kuvay-i Milliyecileri esir almıştır. 25 Nisan 1920 Mudurnu'ya tutuklu olarak Nallıhan Kaymakamı İmadettin, Binbaşı Şevki, Belediye Reisi Tevfik, daha birkaç kişi belediye önüne getirilir, halka da bu durumdan dolayı gözdağı verilir. Mudurnu kaymakamlığına Bolu defterdarlığı müdürü, Bolu hilafet reisliğince atanır. Bu arada Mudurnu'ya yüzden fazla isyancı atlı birlik gelir. Mudurnu'da görev taksimi yapar, Mudurnu'da isyancı reislerinden Taşçı Salih bu durumdan memnun olmuştur. İsyancıların ikici saldırısı büyük bir kuvvetle 13 Mayıs 1920 tarihi olmuştur. Bu esnada Albay Çolak İbrahim Bey İstanbul'dan yola çıkıp, Geyve oradan da Taraklı, Göynük istikametinde isyancılarla savaşarak Mudurnu'ya

ulaşır, yanında Bulgar Sadık ve Yüzbaşı Vasfi vardır, yolda yaşananlarda Çolak İbrahim Bulgar Sadığın ve Yüzbaşı Vasfi'nin çok önemli katkılarını ve kahramanlıklarını görmüştür. Çolak İbrahim 60 kişiyle yola çıkmış Göynüğe geldiğinde müfrezeden kaçanlarla 29 kişi kalmıştır (Çolak,1996: 49).

Göynük'ten 4 Mayıs 1920 de hareket eden Albay Çolak İbrahim Bey anılarında şöyle bahsetmekte: "6 Mayıs 1920 günü sabahı Mudurnu'ya geldim, vaziyeti tahkik ettim, Bolu'daki isyandan güçbela kurtulan Miralay Arif Bey Gerede'ye sığınmış, bana çektiği telgrafta isyanın büyüdüğünü kimseye güvenmemem gerektiğini belirtti. Düzce'de başlayan isyan Bolu, Gerede, Nallıhan, Ayaş'a kadar genişlemişti. Mudurnu'dan topladığım kuvvetle birliğim 120 kişi oldu, 9 Mayıs 1920 de Pirlepelı Hamdi Ağa ile Davavekillerinden İsmail Hakkı Bey kuvvetleriyle Mudurnu'ya geldiler, bu kuvvetler Rumeli ahalisinden olup 200 kişiydi. Mudurnu'nun icap eden yerlerini tutup bazı noktalara siper kazdırdım" (Çolak, 1996: 53-54).

Yine bu süreçte Sadık Baba (Bulgar Sadık) anılarında şöyle anlatıyor: "İstanbul'dan silah cephaneliğinde kaçırdığı silahları Geyve'ye getirdim, Anadolu'ya yeni gečen Çolak İbrahim Bey, Mudanyalı Hacı Vasfi Bey, İstiklal Şairi Mehmet Aktifte vardı. Bolu'dan kuvvetli bir birliğin Mudurnu'ya yürüdüğünü haber aldık, Ali Fuad Bey bana görev verdi. Mudurnu'ya yürüdük Mudurnu önemliydi, Ankara'yla iletişimimiz buradandı, Mudurnu önlerinde asilerle karşılaştık mücadelede 23 hayvan, 2 makineli tüfek, 65 piyade tüfeği ve bolca cephaneye elimize geçti" (Sertoęlu, 1966: 312). Sadık Baba müfrezesi Abant dibinde, isyancı kuvvetlerini yenmiş, asilerin bir bölümü Abant dağlarına, Bolu'dan gelen isyancılar Bolu tarafına kaçmıştır.

Ankara Mudurnu'daki durumu yakından takip edip endişelenir, Geyve'deki Ali Fuad'a Paşa, Albay Çolak İbrahim'in isteği üzerine Giritli Necati Bey'in kumandasında 15 asker ve 15 sandık cephaneyi Mudurnu'ya gönderir (Çolak, 1996: 56). Mudurnu isyanı, Mudurnulu direnişçiler, Çolak İbrahim, Bulgar Sadık Kuvay-i Milliyeciler'in de katılımı ile savuşturmuş, Sadık Baba Ankara'ya İsmet İnönü'ye telgraf çekerek Mudurnu'nun isyancılardan temizlendiğini bildirmişti. Bolunun ikinci defa isyancıların eline geçmesi Mudurnu'yu da tehlikeye sokmuştur.

Kaymakam Nail Bey'in ki hem Osmanlının, hem de Cumhuriyetin Mudurnu Kaymakamı olmuş, 1916–1932 Mudurnu'da kaymakamlık yapmış iyi yetişmiş bir devlet adamıdır. Öyle ki iyi yetiştirdiği oğlu Pertev Nail Boratav hem Mudurnu halk kültürünü hem de Anadolu halk kültürü alanında dünyaca tanınan bilim adamı olmuştur. Mudurnu Nisan 1920 tarihi itibari ile isyancılar elindeydi, tarih ileride hem onları, hem milli mücadele yanlılarını yazacaktı, kasaba Sırçacı Molla İsmail, Arap Ali Deli Mehmet başta olmak üzere isyancıların eline geçmiştir. Milli Müdafaacı Ahi Baba Bolu'ya Mudurnulu isyancılar tarafında teslim edilmiş yakın bir dostunun sayesinde ölümden kurtulmuş ama hapsedilmiştir (Sarıbay, 1943: 40).

Kuvay-i Milliye'nin merkezi konumundaki Mudurnu tehdit altına girer. Çolak İbrahim komutasındaki 230 civarı milis vardır, milisler topu Şehrülirana mitralyözünü kulaklı tepesine koymuşlardır. Mudurnu merkezde Kuvay-i Milliye'ye destek çok iyi ama köylerde isyancılar vardır, bunlar görüşlerinden vazgeçmiyor ve Kuvay-i Milliye'ye yanaşmıyorlardı. Mudurnu'da isyancıların karargâhı Çebni Köyü idi, burası Düzce hilafet merkezi ile çelişiyordu, 13 Mayıs 1920 de hilafet ordusu 2000 bin kişilik bir orduyla Mudurnu üzerine saldırıya geçti Tarhankaya, Hisar tepeleri, Kızılıcım da işin şekli değişmişti 200 civarı Kuvay-i Milliye milisi 2000 üzerinde asilerle çarpışmıştır.

Mudurnu halkı bu duruma büyük katkı vermiş, canla başla çoluk çocuk savaşımıştır. Savaş Şeyhülirana tepesinden Kulaklı tepesi aşağısına kadar Kuvay-i Milliyeciler de, Hisar tepesi ve diğer tepeler asilerdedir, çatışma sert ve çok şiddetli idi halk iki ateş arasında kalmış evlerin bodrum katları sığınak olmuştur. Mudurnu halkı kadın, çoluk çocuk yaşlı genç savaşıyor kadınlar Kuvay-i Milliyecilere yemek, su götürmüşlerdir. Milli kuvvetler zorlanmaya başlamış cephane azalmış, gelmesi beklenen destek gelmemiş üstelik Göynükte telgraf bağlantısı da kesilmiştir. Karacakaya köyünün ki, Kuvay -i Milliye'nin savaştığı tepenin arkasında bir köydür, isyancılar tarafından alındığı söylentileri de olur. Ertesi gece İbrahim Bey'e Geyve'den gelen, Giritli Necati denen milis cephaneyi ulaştırmış, 14 Mayıs 1920 günü asiler İbrahim Bey kuvvetlerinin batısını kuşatmış ve Geyve ile iletişim kesilmiş, Ankara İbrahim Bey'e Nallıhan'a çekilmesini söylemiş ama o bu durumu kabul etmemiştir (Çolak, 1996: 58). Ankara'dan gelen milis kuvvetlerin Nallıhan'ı geçtikleri bilinir, 15

Mayıs 1920 akşam üzeri Aydın Zeybeklerinden oluşan 5000 atlı birlik Binbaşı Nazım Bey komutasında Mudurnu'ya gelmiş, deveci yokuşunu geçip Karayokuşa ulaşmıştır (Sarıbay, 1943: 80).

Mudurnu halkına silah sesleri ile selam veriler, 3 gündür bunalan Mudurnulular rahatlamıştır. Efelerin içinde önemli askerler Mestan Efe, Ali Efe, Mehmet Efe de vardır. Nazım Beyin birliği kasabanın Musalla mahallesine konaçlanmıştır. Mudurnulular birliğin ihtiyacını görür. İlk zeybek birliği Karacakaya'ya doğru gitmiş sonra isyancılar dağılmaya başlamıştır. Efelerin geldiği dönemde meşhur Kara Fatma lakaplı Fatma Seher de Mudurnu'ya gelmiş, 15 20 müfrezesiyle halkı selamlamış, büyük cami meydanında davul zurnayla karşılanmıştır. Kara Fatma, Sabri Karaçayırın konağında ağırlanmıştır (Tunçkol, 2008:28–29). Mudurnu isyanına katılan isyancı sayısı kesin rakamlar olmamakla birlikte 13 bin Kuvay-i İnzibatiye, 4 bin civarı Mudurnu köylerinden katılan kişi bu kişiler çoğu kandırılmış ve yağma için bu duruma girişmiş, ellerinde yağma sırasında kullanacakları çuvalları bile getirmişlerdir. İsyancılar kendi milislerinin kollarına, kırmızı bezden işaret yapmışlar bu işaret onların isyancı olmalarını gösterir, kolunda bu işaret olmayanlar Kuvay-i Milliyeci sayılıp öldürülmesi Düzce isyancı reisliğinin kati emridir.

Mudurnu'daki Zeybekler Batıda Yunanla savaşı bırakıp, Damat Ferit ve İngiliz destekli bu isyanlara gelirler, tabi bu durum onları daha da hiddetli ve isyankar duruma sokmuştur, düşmanla savaşı bırakıp Yunanlıların Egede ilerlemesinde bu isyanlar nedeniyle boşalan Türk kuvvetlerinin etkisi olur, dört gün süren çatışmalar 16 Mayıs 1920'de isyancılar çekilmeye, Abant eteklerine kaçmaya başlar ve akşam üzeride darmadağın olmuşlardır (Çolak, 1996: 59). 17 Mayıs 1920 günü Mudurnu'da ki çatışma tamimiyle sona ermiş milli kuvvetler isyancıları tam anlamıyla bozguna uğratar. Binbaşı Nazım Bey Mudurnu halkına seslenip, Kuvay-i Milliye Ankara ve Mustafa Kemal Paşa'nın ne yaptığını detaylı şekilde anlatır. Mudurnu'daki tüm esnaf ve ileri gelenlerini belediyede toplar, bu toplantıda zeybeklerin halka biraz sert davranmış olabileceğini hoş görülmesini kendi yurtlarını bırakıp geldiklerinden bu durumun oluştuğunu belirtir. Bu konuyla ilgili başka bi durumda Nazım Bey komutasındaki Efelerin, Mudurnu halkına kötü davranması halkta şikâyetlerin başlamasıdır; ayrıca

Çolak İbrahim Bey bu durumu Ankara'ya bildirir, 18 Mayıs'ta Ankara'dan Çolak İbrahim'e gelen cevapta Mudurnu'ya kumanda heyeti gönderileceği bildirilir, 20 Mayıs'ta heyet gelir, heyette Refet Paşa ve Ayıcı Arifte vardır” (Çolak, 1996: 60).

17 Mayıs 1920 ilkindi vakti geçerken 800 kadar Kuvay-i Milliye Mudurnu'ya gelir. 19 Mayıs 1920 günü Mudurnu'da önemli bir an daha yaşanmıştır, 11. fırka kumandanı Ayıcı Arif Mudurnu'ya gelir gelir ama geldiği vasıta at değil bir otomobildir. Mudurnulular ilk otomobili o zaman görür, şaşkın şaşkın bu yürüyen aracın gizemine bakıp anlamaya çalışırlar. Mudurnu artık bir yandan Efeler bir yandan Mudurnulu Kuvay-i Milliye'ciler bir yandan da askerlerle dolmuş sokaklar silahlı milis kuvvetlerinden geçilmez olmuştu. Mudurnu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyesi, Kuvay-i Milliye Sabri Karaçayırın evi karargâh binası olmuştur.

20 Mayıs 1920'de bu kez milli mücadelenin önemli komutanlarından Mustafa Kemal Paşa'nın silah arkadaşı Miralay Refet Bele Mudurnu'ya gelir, Nallıhan tarafından gelen Refet Bele'yi Mudurnu halkı kayabaşı ve büyük kapı mevkiinde karşılamaya gider, ayrıca Mudurnu bando takımı da bu karşılamada bando çalar. Sabri Karaçayırın evindeki karargâha geçer, aynı gün BMM Reisi Kazım Özalp Paşa da Mudurnu'ya gelir, Kazım Paşa hükümet konağı balkonundan halka hitap etmiş milli mücadelenin gerekçe ve amaçlarını anlatmıştır.

Paşalar Mudurnu'nun durumunu iyice değerlendirmiş, ardından 22 Mayıs 1920'de Mudurnu'daki kuvvetlerin büyük bölümü, Kazım Paşa komutanlığında Batı cephesinde Salihli'de Yunanlıların saldırısı nedeniyle oraya hareket etmişlerdir, aynı gün Binbaşı Şevkinin başkanlığında Mudurnu'da divan-ı harp mahkemesi kurulmuştu. Binbaşı Şevki asilerce daha önce yakalanıp Mudurnu'da hapsedilen kişidir. Divan-ı Harp Mudurnu'da çalışmaya başlamış tahkik ve soruşturmalar neticesinde Mudurnu'da isyanla alakası olanları yakalayıp suç yazılıları ile birlikte Ankara'ya sevk etmiştir. Bu esnada Abant dibi köylerinde olan Bulanık köyünde telgrafhane kurularak iletişim bağlanmıştır.

Düzce'den 23 Mayıs 1920 de gelen isyancıların elçileri 3 asi, Refet Beyle görüşmek isteyip görüşürmüş, İsyancılarla Bulanık köyünde Refet Belenin ve isyancıların beyi Sefer Bey imzasıyla antlaşma yapılmış, milli mücadelenin esasları isyancılar tarafında kabul edilmiştir. 24 Mayıs'ta da Refet Paşa Abant dibi köylerini tarar asayişini tamamlamış. Düzceli Sefer, Geredeli Trabzon Mebusu Hüsrev Geredeyi, Osman Beyin Refet Beley'le Mudurnu'ya gelmesini sağlamış. Hüsrev Gerede ve Osman Bey Mudurnu'dan Ankara'da Mustafa Kemal Paşaya şu telgrafı yollamışlardır:

Mudurnu 23.V.1336 - 23 Mayıs 1920

“Büyük 'Millet 'Meclisi Riyasetine Adapazarı, Düzce ve Bolu mukabil harekâtını idare eden rüesayı Çerakise Osmanlı Müslümanlığının esaret ve felâketini bugünkü sulh karşısında ikinci derecede bazı eşhasın, yanlış hareketleri ve esbabı saire yüzünden tahassul eden vakai âhirei müteessifeyi selâmeti milk ve millete tamamen muzır görüyorlar ve tarihi millimizin kaydetmediği bu elîm zamanda beynelislâm münaazaat ve müsadematı terk ile sevgili vatanımız için yekvücut bir halde haricî tehlike ve taarruzlara göğüs vermeye hazırlanmayı her müslüman için farzıayin telâkki ediyorlar. Böyle pek mukaddes ve mübeccel bir tavassuta âcizleri ile refikim Lâzistan Mebusu Osman Beyi tayin eyledikleri maruzdur” (T.B.M.M,1920: 27).

Trabzon Mebusu Hüsrev

Bu esnada Arif Bey Nallıhan üzerinden Bolu'ya yürür, Çarşambada saldırıya uğrar ama 70 isyancıyı kurşuna dizerek yoluna Çarşambadan devam eder. Arif bey Bolu girişinde mukabele ile karşılaşmış ardından Bolu'yu, makineli tüfek atışına tuttur Şerif Beyden kaçan Bolu hilafet reisi Vahap, Bolu'yu terk edip kaçarken, isyancılar beyazbayrak açmış camilerin minarelerinden sallandırır. Bolu mermi çemberinde idi bu esnada Bolu'da tutsak olan Mudurnulu Ahi Baba'nın aralarında bulunduğu heyet, Bolu hilafet reisliğince Ayıcı Arif Beye yollanmış heyet Bolu halkının masum olduğunu istemeyerek, kandırılarak isyana karıştığını bildirir, cenazelerin defni ve yaralıların hastaneye gitmesi için izin ister, Arif Bey Bolu'ya Binbaşı İhsan Bey (İdikut) merkez komutanı yapar. Koç, Kamil Sefer Beyler boş durmayacak yeni kuvvetler için Düzce'de arayışta bulunurlar. Bolu artık milli güçlerin elinde görünüyordu ama bu durum çok geçmeden değişecek, Bolu amansız ikilemde yine kalacak yine sıkıntılı günler oluşacaktır.

3 Haziran 1920 günü Mudurnu'da silah toplamak ve jandarmalık yapmak üzere 100 üzerinde atlıdan oluşan kuvvet kurulur, bu kuvvetler ihtiyaç olan yerlere gönderilmiş (Sarıbay, 1943: 95). Jandarma kumandanı Yüzbaşı Ahmet müfrezesiyle Mudurnu'nun bazı köylerinde devriye atar, durumu denetler bu devriyelerde yakalanan bazı kişiler Mudurnu'ya getirilmiştir.

Bolu'da asilerin eline geçen Ahi Baba, Hacı Mahmut Ağa, Mudurnu Savcısı Salih Zeki Bey Mudurnu'ya gelir. Mudurnu müfreze birliklerimiz Elmacık köyü civarında Hacı Mustafa'yı ele geçirirler. 8 Haziranda Mudurnu'dan çevresi tarafından sevilip sayılan, Filibeli Hacı Tevfik Efendi Düzce'ye vaaz etmesi, öğüt vermesi için gönderilir, kaldı ki Hacı Tevfik Efendi Mudurnu'da da Beşkavak Meydanında halka vaaz etmiştir. Bolu'da kurulan mahkemede tam 78 kişi idam edilir, 20 Haziran 1920'de Yüzbaşı Sarı Edip Bey, Çopur Hilmi Mudurnu'ya gelir. Mudurnu'da sıkıntı azalır asayiş sağlanır, Yozgat isyanını başlaması Mudurnu'da büyük katkısı olan Çolak İbrahim Bey müfrezesiyle, Yozgat'a hareket eder. Mudurnu'da 1899 doğumlular silâh altına alınıp askeri birliklerine sevk edilmiştir.

15 Temmuz 1920 de Yunan mezalimine ve işgallerle karşı Beşkavak Mahallesinde halka miting yapılır. Filibeli Hacı Tevfik Efendi halka vaaz eder, elinde bayrakla konuşma yapar ardından, Binbaşı Şevki Bey BMM beyannamesi okur, cepheye giden Mudurnulu askerler, dualarla uğurlanır, asker kaçaklarının binlerce olduğu bu dönemde, Mudurnu, hem Mudurnu'daki ve çevresindeki isyan hareketlerine karşı durmuş hem de cepheye asker göndererek Bolu ve çevresinde öncü olmuştur. Bolu'da 17 Temmuz 1920'de kurulan gönüllüler alayına en fazla askeri Mudurnu vermiştir. 300 den fazla gönüllü yazılmıştır.

1920 Ağustos başlarında isyana destek olan Mudurnulular Ankara'dan affedilerek Mudurnu'ya gönderilmiş, bu durum milli mücadeleye desteği daha fazla artırmıştır. Sarı Edip Bey'in Düzce'de sert muamelesi rahatsızlık vermiş, 6 Ağustos 1920'de isyancılar tekrar hareket edip, Bolu'yu basıp hükümet konağını ele geçirmişlerdir. Bolu Kuvay-i Milliye komutanı Binbaşı Nazım baskından kurtulup Mudurnu'ya gelmiştir. Yine bu konuda Mudurnulular tarafından sevilen Çolak İbrahim

anılarında şöyle bahsetmektedir: ”Yozgat isyanından dönüp Ankara’nın isteği üzerine tekrar Mudurnu’ya 15 Ağustos 1920 günü öğleden sonra geldim, halk etrafımı sararak Nazım Beyin cebren para topladığını kendilerinde paranın kalmadığını belirttiler. İlk işim Mudurnu’da para toplamayı men etmek oldu” (Çolak,1996: 77) .

14 Ağustos 1920’de BMM af çıkarır, bu afı Bolu ve çevresi rahatlamış milli mücadeleye destek artmıştır. Mudurnu bu isyan günlerinde BMM ve milis kuvvetlerin merkezi destek aldığı güvenli bir limanı olmuştur. Yazışmalar hareket durumları, Mudurnu merkezli yönetilmiştir. Bolu’yu ve Düzce çevresinde isyancı ordularının destekçileri itilafçılar, isyancıların bazıları ayrıca Rum ve Ermeni çeteleri olmuştur. Ayrıca 1919 tarihinden Mudurnu ve çevresindeki isyan hareketlerine, İngiliz ajanlarının ve isyancıların, ayrılıkçıların körüklediği ve faaliyetleri önemlidir (Efe, 2010: 154).

Devrek ve Nallıhan’da isyancılardan kaçanlar, Mudurnu’ya yavaş yavaş gelmiş, 17 Ağustos 1920’de meşhur Demirci Efe Mudurnu’ya 600 yüzden fazla süvarisi ile gelir, yine Mudurnu Kuvay-i Milliye’nin toplanma karargâhı olur 18 ağustos 1920’de Mudurnu’dan Bolu’ya isyancıların üzerine bu kuvvetler yürümüştür.

1920 Ağustos sonlarına doğru Bursa ve İnegöl’den, Yunan işgalinden kaçan muhacirler Mudurnu’ya gelip yerleşmiştir. Bolu’daki isyanı bastırmaya gelen milis güçler, hep Mudurnu üzerinden Bolu’ya geçmiştir. 20 Ağustos 1920 de Bolu’da Ermeni mahallesi yakılmış, Bolu dağlarında çarpışma şiddetlenmiş, Binbaşı Nazım Bey ve Mutasarrıf Halil Beyler Mudurnu’dan Bolu’ya hareket etmişlerdir. 29 Ağustos 1920’de Yozgat isyanından dönen Çolak İbrahim Bey 700 civarı atlı kuvvetiyle Mudurnu’ya gelmiş, ertesi gün kuvvetleriyle o da Düzce’ye hareket etmiştir. 24 Ekim 1920’de Mudurnu’ya Mustafa Kemal Paşa’dan telgraf gelmiş, telgrafta Mudurnu’ya Kuvay-i Milliye’ye verdiğiniz destekten ötürü teşekkür edilmektedir, bu telgraf Mudurnu belediye önünde halka okunmuş, Mudurnu halkı bu olayı büyük gururla karşılamıştır.

1.İnönü savaşı sonrasında Mudurnu halkı Batı cephesine 60 don, 66 gömlek, 353 çift çorap toplayıp yollamıştır. 11 Şubat 1921 Mudurnu Hilal-ı Ahmar Cemiyeti yararına serpuş satılmış, 16 Mart 1921 Hilal-ı Ahmar Cemiyeti Reisi Doktor İrfan Bey

konferans vermiş, jandarma dairesi harp firarileri diye drama oyununu Mudurnu’da sergilenmiş gece sonunda toplanan 11.625 kuruş cepheye gönderilmiştir. Mudurnu’da Hilal-ı Ahmar Cemiyeti 1914 kurulmuştur. Mudurnu posta Müdürü Fehmi Bey, eşi Serfizar Hanım, Hilal-ı Ahmar Kadınlar Reisi Hüsniye Hanım 1921 kadınlar şubesini kurmuşlardır, orduya da 4423 kuruş,16 havlu, 3 çift çorap, 2 gömlek, 1 para kesesini göndermişlerdir. Yine Hüsniye Hanım Mudurnu Kızılay kadınlar şubesi olarak 1921 Nisanında 5800 kuruş toplayıp cepheye göndermiştir. 9 Mayıs 1921 Mudurnu’da Genel Kurmay emriyle 2.ambar kurulmuştur (Evcin,2013:425).

Mudurnu Milli Mücadeleye destek noktasında gerek toplum, gerek birey bazında en duyarlı bölgedir. Örneğin 21 Mayıs 1921 yılında Bolu havalesi Kumandanı Yarbay Osman Bey’in, Mudurnu'daki “Duygu Yurdu”na hediye ettiği Mustafa Kemal Paşa’nın resmi, açık artırma ile satılmış ve 21.400 kuruş toplanmıştır. Mudurnulu Tüccar Halil Efendi bu arttırmada bir defada 50 lira birden arttırmıştır (Evcin, 2013:465) .Yine bu olaydan iki ay sonra Mudurnu halkı Kuvva-i Milliye için 15.000 kuruş yardım toplayarak, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne teslim etmiştir.

Ayrıca eşraftan Besim Fehmi Bey de 140.000 kile zahireyi Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ambarına bağışlamıştır” (Evcin, 2013: 477).

Tüm bunlar göstermiştir ki Mudurnu mili mücadelede etkin ve kilit rol oynamıştır. Düzce, Bolu isyanlarına karşı, Ankara’nın, milis kuvvetlerin geçişi, gelişi, ağırlanışı Mudurnu üzerinde hasıl olmuştur. Mudurnu düzenli orduya geçişten sonra Batı cephesinde teşkil eden 4. Fırkaya en fazla asker veren yer olmuştur. Bu fırka karaçayırda kuruluşunu başlayarak talim görür. Mudurnu cephelere ve savaş döneminde milli orduya gönderdiği askerlerinin yanında maddi olarak destek olmuştur, cemiyetlerin organizasyonu ile destekler gerekli yerlere yollanmıştır. Mudurnu’da cephelerden gelen başarı haberleri ilçe de coşkuyla karşılanmıştır. Bolu mebusu Dr. Fuat Bey’in Mudurnu ile ilgili mecliste yaptığı konuşma Mudurnu’nun nasıl kilit bir rol üstlendiğini anlatır:

“Son Bolu vakasında umumiyetle efendiler Çerkezler, Abazalar Mudurnu'ya girmişlerdi. Malûmu âliniz Mudurnu, Beypazarı taraflarında isyan baş göstermişti.

Oraları Ankara'nın anahtarı mesabesinde bulunuyordu. Kuvvet Mudurnu üzerine hareket etmiştir. Serian oradan çekilmemiz icap ediyor. Çekilmediğiniz surette hepiniz esir olacaksınız diye şu mealde bir telgrafname tahrir ederek orada bulunan asilerin reisine vermiştir ve oradaki Çerkezler çekilmiş ve bilâhare Kuvay-i Milliye gelmiş, Mudurnu'yu işgal etmiş ve Mudurnu'nun müdafaası sayesinde, hatta diyebilirim ki efendiler; Ankara da kurtulmuştur” (TBMM, 1921: 573).

4.4.1.2. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilbilecek diğer tarihi karakterler

19 Mayıs 1919'da Samsuna çıkan Bandırma vapurunda bir Mudurnulu asker vardır, bu kişi Mehmet oğlu Durmuştur (Karabekir; Paşaların hesaplaşması; 1948:284). Mudurnu posta Müdürü Fehmi Bey, eşi Serfizar Hanım, Mudurnu Hilal-ı Ahmar Kadınlar reisi Hüsniye Hanımın milli mücadele döneminde büyük katkıları olmuştur. Mudurnu nokta kumandanı Azizi Bey önemli yerel tarih karakterleridir (Evcin, 2013: 549).

- BMM Reisi Kazım Özalp Paşa
- Binbaşı Nazım Bey
- Ayıcı Arif
- General Refet Bele
- Filibeli Hacı Hafız Mehmet Tevfik Efendi (Filibeli Hoca)
- Lazistan Mebusu Osman Bey
- Trabzon Mebusu Hüsrev (T.B.M.M., 1920: 27).

Teceddüt Fırkası kurucuları ilerideki Reddi İlhak Cemiyetinin başlıca üye ve kurucularıdır (Sarıbay, 1943: 22). Fuat Armutçu Mudurnu Müftüsü Übeydullah Doğulu, Mudurnu Savcısı Salih Zeki Bey Hakkı Durukan, Selim Sarıbay, Besim Bayrak, Binbaşı Şevki Bey, Yüzbaşı Muharrem, Sabri Karaçayır, Kazanzade Saip, Halit Bey, Hilmi Beylerdir. Cemiyetin başkanı Hakkı Durukan'dır (Erkut, 1987: 53) .

Mudurnu'da Kuvay-i Milliye'nin Teşkilatlanmasına Öncülük Edenler

- Teşkilat-ı Mahsusa'nın kurucu önderlerinden Kuşçubaşı Eşref
- Albay Çolak İbrahim Bey
- Talat Paşa'nın adamlarından Sadık Baba (Bulgar Sadık)
- İstanbullu Teğmen Hurşit Bey
- Yüzbaşı Hilmi Bey
- Kurmay Binbaşı Nazım Bey
- Binbaşı Şevki Bey

Mudurnu'da Kuvay-i Milliye Mücadelesine Katılıp Destek Veren Müfreze Komutanları

- Jandarma Üsteğmen Cemal Bey
- Cafer Kaptan
- Ali Efe
- Postlu Mestan Efe
- Selanikli Yüzbaşı Hurşit Bey
- Sarı Efe
- Serezli Pehlivan
- Aydın Dokuzun Efe
- Aydın Jandarma Kumandanı Nuri Bey

Kuvay-i- Milliye'ye Silahlı Olarak Katılan İlk Mudurnulular

• Telli Mustafa Ören	Mehmet Menteş
• Akçahafızların Mehmet Çavuş	Topal Osman
• Koca Eminlerin Hakkı Öztürk	İğnecilerin Mehmet Çavuş
• Cırık İsmail Çavuş	Nizamların Haydar (Pekel)
• Tenekeci Mehmet	
• Köçek Eminin Tevfik	
• Karasenlerin Mehmet Çavuş	Sakar Hakkı (Tunçkol, 2009: 76).

Mudurnu’da Kuvay-i Milliye Katılan Diğer Bazı İsimler

• Eyvazların Osman Efendi	Molhazlı Tenekeci Tahsin
• Akkızın Abbasoğlu İbrahim Bey	Elmacıkdereden Hacı Nuri
• Fındıkların Hacı Mehmet	Karaçomaklı Ali bey
• Nazif Efe	Bekdemirlerli Nuri Efendi
• Dellalların Mehmet Ağa	Dokurcunlu Hamdi Menteş
• Ahmet Bengiboz	Patoğlu Mustafa Bey
• Sırçalılı Mustafa Çavuş	Ali Çavuş
• Başçavuş Armutçuoğlu Servet Bey	Topal Süleyman Çavuş
• Emin Baltacıoğlu	

4.4.1.3. Mudurnu yerel tarihinde öğretilecek tarihi karakterlerden bazıları

4.4.1.3.1. Abdurrahim Naili Boratav (1873–1960)

1873 yılında Ankara’da doğmuş, 1897 Ankara’da maiyet memurluğuna başlamış, yurdun değişik yerlerinde kaymakamlık yapmış, 22 Ekim 1916 yılında Mudurnu kaymakamı olarak göreve başlamış, Temmuz 1920-Eylül 1921 yıllarında bolu tahrirat müdürlüğü yapmış Kasım 1932 yılına kadar Mudurnu kaymakamlığı yapmıştır. Mudurnu’daki isyanlar döneminde milli mücadeleden yana tavır almıştır, Mudurnu’daki 16 yıla aşkın kaymakamlık görevinde halkın sevgi ve saygısını kazanmış, 1932 yılında Mudurnu kaymakamlığından emekli olduktan sonra İstanbul’a yerleşmiş sonra Mudurnu’ya yazları gelip gitmiş, 1960 yılında İstanbul’da vefat etmiştir, Mudurnu yerel tarihinde önemli bir tarihi karakter olarak yer almıştır (Evcin, 2013: 551).

4.4.1.3.2. Çolak İbrahim Bey (1881–1944)

1881 yılında Bozüyük’te doğmuş, 1920 yılında Mustafa Kemal Paşanın emriyle Mudurnu-Taraklı, Göynük, Düzce yörelerine hilafet isyanlarını bastırmakla bizzat

görevlendirilmiş, Mudurnu'daki mücadelesi Mudurnu yerel tarihinde önemli bir tarihi şahsiyet olarak karşımıza çıkmıştır. Mudurnu'da kurduğu Kuvay-i milliye birlikleriyle kahramanlıklar göstermiş, Mudurnu ilçedeki bir sokağın ismini Çolak İbrahimler Sokağı adını vermiş, daha sonra Kurtuluş Savaşına katılmış ardından Bilecik milletvekili olarak TBMM de görev almış, 1944 yılında İstanbul'da vefat etmiştir (Çolak, 1996: 53–54).

4.4.1.3.3. Refet Bele (1881–1963)

1881 yılında İstanbul'da doğmuş, Kurtuluş Savaşının önemli komutanlarından, 1919 da Mustafa Kemal Paşayla Samsuna çıkan heyette yer almış, 1920 yılında Düzce, Bolu isyanlarını bastırmak üzere görevlendirilmiş, Batı cephesinin güney kısmında komutan olmuş, Kurtuluş Savaşının ardından Mustafa Kemal Paşayla görüş ayrılığına düşmüş, Kazım Karabekir'in başkanlığındaki Terakkiperver Cumhuriyet fırkasının önemli yöneticilerinde olmuş, Mudurnu'da isyanlar döneminde Bulanık sözleşmesini imzalayan komutandır, 1963 yılında İstanbul'da vefat etmiştir (Evcin, 2013: 583).

4.4.1.3.4. Bulgar Sadık (Mehmet Sadık Boğda) (1872-)

1872 yılında Şumlu'da doğmuş ömrü cepheden cepheye koşmakla geçen iyi bir asker ve istihbaratçıdır, Boşnak dillerine hâkim, İstanbul'daki Karakol Cemiyeti vasıtasıyla Anadolu'ya geçmiştir, Mudurnu'ya gelir ayaklanmalarda getirdiği malzemeleri milli mücadelecilere verir Mudurnu'daki kuvvetli çarpışmalarda yer alır, Mudurnu da teşkilatçılık özelliğini de kullanarak milli mücadeleye asker toplar, Mudurnu yerel tarihinde önemli bir tarihi karakterdir (Sertoğlu, 1966: 311–312).

4.4.1.3.5. Kuşçubaşı Eşref (Eşref Sencer Bey) (1873–1964)

1873 yılında Balıkesir Manyas'ta doğmuş, İttihat Terakki teşkilatının önemli isimlerinden biri olmuş, Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyet ve teşkilatlarının

kuruluşunda yer almıştır. Kurtuluş Savaşından sonra 150'likler listesinde yer almış, 1964 yılında Manisa da vefat etmiştir (Evcin, 2013: 639).

4.4.1.3.6. Filibeli Hacı Hafız Tevfik Efendi (1796–1929)

1796 yılında Bulgaristan'ın Filibe şehrinde doğmuş lakabında buradan almıştır, Fatih medresesinde eğitim almış, Eyüp'te ve ardından Filibe'ye giderek 50 yıl imamlık yapmış, savaş çıkınca İstanbul'a gelmiş ve imamlık görevi istemiştir, Mudurnulu Sabri Karaçayırın babası Hacı Tevfik Efendinin Şeyhülislama ricasıyla Mudurnu'ya tayin edilmiş 50 yıl Mudurnu Yıldırım Beyazıt Camiinde imamlık yapmıştır caminin medresesinde birçok öğrencisi yetişmiş çevrede sevilip sayılmıştır. Milli mücadelede ünlü Beşkavak mahallesinde vaaz vererek milli mücadeleye destek olmuştur (Sarıbay, 1943: 80). 133 yaşında 1929 yılının şubat ayında vefat etmiştir. Mezarı Şehrül İmran veli türbesinin yanındadır.

4.4.1.3.7. Mudurnulu Şeyh Fahreddin Rumi (?- 1460)

Zeyniye tarikatı mensuplarından olup, adı “zeynüddin ebubekir ibn-i Muhammet safi'dir. İstanbul Köprülü kütüphanesinde bulunan Bursa'lı Rumi efendinin “Osmanlı müelliflerinden Fahreddin-i Rumi” adlı kitabında asıl adının Yahya Fakih olduğu, maslah olarak Fahreddin'i kullandığı, Mudurnu'ya yerleşince Anadolu'ya “diyar-ı Rum” denildiği için Fahreddin-i Rumi imzasını kullandığı kaydedilmektedir. Sultan birinci Beyazıt devri ulema ve şeyhlerindendir. Horasan'ın rey şehrinde doğmuş, tahsilini orada ikmal ettikten sonra Konya'ya gelmiş, oradan Edirne'ye sonra Konya'ya gelmiş, oradan Edirne'ye giderek “Müştemil-ül Ahkam” adını verdiği kitabını yazmıştır. İbadetini sürdürmek ve öğrenci yetiştirmek için o zaman ileri bir eğitim ve kültür merkezi olan Mudurnu'ya yerleşmiştir. Günlerini hem bilimsel çalışmalar yaparak, hem de ibadetle geçirirdi. Para karşılığında ibadet edenlerin arkasında namaz kılmazdı. Gece ve gündüz okunacak duaları toplayıp gerekli gördüğü ek ve güzel açıklamalarla bunlardan bir eser meydana getirdi. Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı

“ÇANDARLI Vezir ailesi”adlı eserinde: “ Osmanlıların beylik döneminde Mudurnulu Şeyh Fahreddin’in kadiri tarikatı ulularından olduğundan bahsetmekle: rivayete göre, Orhan Gazi’nin Şeyh Fahreddin’i ziyarete gittiğini ve şeyhe vezir olmasını teklif ettiğini, şeyhin ise vezirliği kabul etmeyerek. Müritlerinden Mevlana Hayreddin’i tavsiye ettiğini bu suretle Kara Halil’in vezir olduğunu” yazmaktadır. Fahreddin-i Rumi, M.1460 yılında Mudurnu da vefat etmiştir. Mezarı, bugün Kanuni Sultan Süleyman Camii bahçesinde bulunmaktadır (mudurnuhaber.com).

4.4.1.3.8. Abdurrahim Tırsi (?- 1520)

Anadolu evliyalarındandır. İznik yakınlarında Tirse köyünde doğdu. Babası Beyazıt Fakih, köyde imamlık yapıyordu. Doğum tarihi belli değildir. Küçük yaşta babası ile İznik’e giderek büyük veli Eşref oğlu Rumi’nin sohbetlerine katıldı. Eşref oğlu Rumi’nin “Bu çocuğu bize verin, talim ve terbiyesi ile meşgul olalım” buyurması üzerine babasının rızası ile onun yanında kalarak yetişti. Bir süre sonra Eşref oğlu Rumi’nin kızı Züleyha Hatun ile evlendi. Abdurrahim Tırsi, çok ibadet eden, nefsinin arzularını yerine getirmeyen, haramlardan kaçan bizzattı. Talebeliğinde, Hızır Aleyhisselam ile görüşme ve sohbetiyle müşerref olmayı çok istiyordu. Bir gün hocası onu pazara elma almaya gönderdi. Pazardan dönerken yolda bir zat ile karşılaştı. O zat: “sepetini aç, neyin olduğunu göreyim “dedi. Abdurrahim Tırsi, sepeti açınca o zat içinden bir elma alıp yoluna devam etti. Abdurrahim Tırsi de hocasının huzuruna gidip sepeti önüne koydu. Eşref oğlu rumi, sepete bakınca” Abdurrahim, bu elmalardan biri eksik” dedi. Hocası:”o zatın eteğine niçin yapışmadın?” diye sordu. O da: “O zatın kim olduğunu bilmiyordum” deyince, hocası:” Ya Abdurrahim, Hızır’ı görsem deyip dururdun, fakat bilsem demezdin. O zat Hızır idi. Gördün, fakat bilemedin” dedi. Bunun üzerine Abdurrahim Tırsi: “Ah görsem ve bilsem” diye Eşrefoğlu Rumi’den ricada bulundu. Hocası: “Ey Abdurrahim. Bu gece yaylak denen yere git” buyurdu Abdurrahim Tırsi, gece olup yaylağa gittiğinde, gündüz sepetinden elma alan zatın orada olduğunu gördü.

Hak tealaya çok hamd ve senadan sonra Hızır Aleyhisselam da: “ya Abdurrahim, hizmetinde olduğun zatın kadrini ve kıymetini bil. Ondan hayır dua iste” buyurup gözden kayboldu. Bundan sonra hocasının hizmetlerine daha çok gayret ve şevkle koştu ve itina gösterdi. Hocasının vefatından sonra yerine geçip talebe yetiştirmek, insanlara İslamiyetli öğretmek için çalıştı. Abdurrahim Tırsi, 1520 yılı şubat ayında İznik’te vefat etti, hocasının yanına defnedildi.

Her ne kadar Evliyalar ansiklopedisi Cilt:2’de yukarıdaki bilgiler varsa da Mudurnu’da Büyükcami Mahallesindeki bir evin bahçesinde bulunan kabrin kitabesi aşağıdaki şekildedir. Bu da Abdurrahim Tırsi hazretlerinin kabrinin Mudurnu’da olduğunu göstermektedir: ‘Tarihin kim bilmez evvelinden deyu keşfeyledi irfan. İrer maksuduna elbet ziyaret eyleyen ihvan görünce kabri. Kutbül arifin tarikat-i Kadriye’den Abdurrahim Tırsi hazretlerinin. Merkadi şerifidir’ (mudurnuhaber.com).

4.4.1.3.9. Samsa Çavuş (? - ?)

M:1230 yıllarında, Osman Gazinin babası Ertuğrul Gazi ile beraber yanlarında Akçakoca, Konur Alp, Aykut Alp, Hasan Alp, Samsa Çavuş un kardeşi Sülemiş, Abdurrahman Alp, Akbaş ve Karamürsel olduğu halde Kayı Aşireti ile beraber Anadolu’ya gelmiştir. Osmanlı devletinde ilk Çavuş unvanını taşıyan Gazi Samsa ömrünü, Sakarya boyunu tutmakla geçirmiş ve nehrin şimaline atladığı zaman da ismini ondan alan Mudurnu’nun Çavuş deresi köyünde yerleşmiştir. Yerleştiği bir yerin insanlarını, adetlerini ve yöreyi çok iyi tanıyan Samsa Çavuş un burada 50 sene kadar yaşadığı söylenmektedir. Esasen, Osmanlılar adına Bizans hududunu ve Bizanslılar için çok önemli bir merkez olan İznik’i gözetlemekle görevli bulunan Samsa Çavuş, yerli Rumlarla samimiyetini arttırmış, onlara telkin ettiği itimat sebebiyle hem askeri, hem siyasi vazife görerek faydalı olmuştur. Aşık Paşa Zade, Tarih kitabında, Taraklı ve Göynük akınlarından bahsederken ”Samsa Çavuş dahi ol vilayete yakın yerde olur. Ana dahi haber idelüm ki bir fırsat olduğu gibi bize bildire ve aralarında bir müteayyince kafir vardı anı okudular, geldi. Osman Gazi ile ahd-ü peyman ittiler. Samsa Çavuş her neyse anı kabul ettiler. Sual: Samsa Çavuş ne kişidir? Cevap: Bir kişidir kim anın dahi

hayli cemaati vardır. Ve hem yoldaşlığa yarar bir kardeşi vardı (Sülemiş) dirlerdi ol vakit kim Ertuğrul Gazi Söğüde geldi. Bunlar dahi anınla bile gelmişlerdi. Ol tarafta durmadılar, İnegöl kâfirleri müdara idip oturlardı ve ol sebepten Osman Gazi ol vilayeti bunlara ısmarladı” demektedir. Samsa Çavuş yüz yaşının çok üzerinde hayata gözlerini yummuştur. Kabri Çavuşderesi köyü yakınındaki Hacimusalar Köyünde ilkokulun arkasındadır. Son yıllarda hayırsever bir vatandaş tarafından bir türbe yaptırılmıştır, kitabesi yoktur (mudurnuhaber.com).

4.4.1.3.10. Selim Sarıbay (1874–1942)

1874 yılında Mudurnu’da doğmuş, İttihat Terakkinin Mudurnu şubesi kurucularından olmuş, ardından Teceddüt Fırkasının kurucularından, Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaai Hukuk Cemiyetlerinin kurucuları arasında yer almış, Milli mücadele döneminde önemli gayretleri olmuş, savaştan sonra CHP Mudurnu ilçe başkanlığını yapmış, Bolu il genel meclisinde Mudurnu üyeliği yapmış, ticaretle yaşamını idame ettirmiş, istiklal madalyası almış, “İstiklal Savaşında Mudurnu-Bolu-Düzce” adlı hatıra ve günlük kitabı dönemin Mudurnu yargıcı A. Utkan Boyacıgiller tarafından 1943 yılında Aydın halkevi yayınlarında çıkmıştır. Sarıbay Mudurnu yerel tarihinde önemli ve etkili bir tarihi karakterdir bıraktığı kitabı döneme ilişkin özel bilgilerle tarihçilere kaynak olmaktadır, 1942 yılında vefat etmiş, bugün torunları Mudurnu’da ticaretle hayatlarına devam etmektedir (Tunçkol ve Özdemir, 2016: 114).

4.4.1.3.11. Sabri Karaçayır (1899–1949)

1899 yılında Mudurnu da doğmuş, varlıklı bir ailenin üyesi İstanbul’da öğrenim görmüş, Milli mücadeleye hem maddi hem kişisel büyük destekleri olmuş, konağında milli mücadele komutanları misafir etmiş, Mudurnu Türk Ocağı, Halkevi ve CHP ilçe başkanlığı yapmış, 1929–1932 Mudurnu Belediye Başkanlığı yapmış, 1949 yılında Mudurnu’da vefat etmiş, Mudurnu yerel tarihindeki önemli tarihi karakterlerdendir (Tunçkol ve Özdemir, 2016: 113).

4.4.1.3.12. Hakkı Durukan (1871 – 1936)

1871 yılında Mudurnu’da doğmuş, Mudurnu İttihat Terakki, Teceddüt Fırkası, Redd-i İlhak, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurucuları arasında yer almış, Mudurnu Müdafaa-i Hukuk cemiyeti başkanlığı yapmış, Milli mücadeleye desteklerinden ötürü, 1926 yılında TBMM tarafından istiklal madalyası verilmiş, 1932–1936 yıllarında Mudurnu Belediye Başkanlığı yapmış, 1936 yılında vefat etmiştir.

4.4.1.3.13. Ahmet İzzet Bengüboz (1896 – 1969)

1896 yılında Mudurnu’da doğmuş, Hicaz- Yemen cephelerinde savaşmış ordu tarafından ödüllendirilmiş, İngilizlere esir düşmüş 30 ay Mısır’daki İngiliz esir kampında kalmış, esaret yıllarında fotoğrafçılık sanatını öğrenmiş bugün Mudurnu’ya ait 1920 yılların fotolarını çekip günümüze muazzam tarihi belgeler bırakmıştır. 1919 yılında Mudurnu’ya gelmiş Milli mücadeleye destek olmuş, Mudurnu nüfus memurluğuna girmiş, Arapça ve İngilizceyi iyi derecede öğrenmiş, 1969 yılında vefat etmiştir. Mudurnu yerel tarihine belge bırakan önemli ve kültürlü bir tarihi karakterdir. Bengüboz’un resim arşivi ailesinin de katkısıyla “Anadolu’dan bir tanık Bengüboz’un Objektifinden Mudurnu’da Erken Cumhuriyet Dönemi” adlı eser Koç Üniversitesi VEKAM aracılığıyla kitap çıkartılmış, İstanbul, Ankara’da önemli sergi salonlarında tanıtım yapılmıştır (VEKAM, 2016).

4.4.1.3.14. Fuat Armutçu

Mudurnu’nun etkin ailelerinden, Milli mücadeleye destek veren kişilerden olmuş, Mudurnu mili mücadele cemiyetlerinde yer almış, 1925–1928 yıllarında ve 1944–1946 yıllarında Mudurnu Belediye Başkanlığı yapmıştır.

4.4.1.3.15. Salih Efendi Haytazade

Haytalar ailesindendir, çevresince ılımlı tatlı dilli olarak tanınmış Milli mücadelede destek vermiş, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti içinde yer almış, 1920–1921 yıllarında Mudurnu Belediye Başkanlığı yapmıştır.

4.4.1.3.16. Ahibaba Hacı Mehmet Ağa (Keyvanzade) (1860 – 1926)

1860 yılında Mudurnu’da doğmuş, zengin bir aileden ve tabakhane ve deri işletmeciliği yapmış, Mudurnu esnaflarının Ahibabası olarak hizmet vermiş, İttihat Terakkinin İleri gelenlerinden, Teceddüt Fırkasının kurucuları arasında olmuş, Mudurnu Müdafaa-i Hukuk. Red-i İlhak cemiyeti kurucularındandır. İsyancılar döneminde İsyancılar tarafından Bolu’ya götürülmüş bir tüccar dostu sayesinde serbest bırakılmış, eşi Hüsniye Hanım Mudurnu Hilal-i Ahmer Cemiyetinin kurucularından ve başkanı olmuş, Hüsniye hanım cemiyet yararına düzenlenen etkinliklerde cepheye para ve giysi yollamış, Ahibaba Ankara’ya giden heyette yer almış İstiklal madalyasıyla ödüllendirilmiş. Mudurnu meclis idare heyeti üyeliği yapmış, 1926 yılında Mudurnu’da vefat etmiştir. Bugün sahi olduğu tarihi konak Keyvanlar Konağı olarak hizmet vermektedir

4.4.1.3.17. Besim Bayrak (Bayraktarzade) (1878 – 1948)

1878 yılında Mudurnu’da doğmuş, İttihat Terakki, Teceddüt Fırkası, Mudurnu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Redd-i İlhak Cemiyeti üyelerinden olmuş, Milli mücadelede destek vermiş Mudurnu’da sıkıntılı süreci yaşamış, kaçarak hilafet yanlılarının elinden kurtulmuş, orduya gıda yardımında bulunmuş, 1948 yılında Mudurnu’da vefat etmiştir (Tunçkol, Özdemir, 2016: 112).

4.4.1.3.18. Fehmi Bey (Mudurnu Telgraf Müdürü)

Milli mücadele döneminde destek olan Mudurnu'daki gelişmeleri TBMM bildiren vatansever telgraf müdürüdür, eşi Serfiraz hanım Mudurnu Hilal-i Ahmar Cemiyeti kurucularından ve yöneticilerinden olmuş Cepheye birçok yardımın gitmesini sağlamıştır (Evcin, 2013:495).

4.4.1.3.19. Fatma Seher Erden (Kara Fatma) (1888 – 1955)

1888 yılında Erzurum'da doğmuş, Balkan, 1. Dünya savaşı, Kurtuluş Savaşına katılmış, Sivas Kongresinde Mustafa Kemal Paşayla görüşmüş (Tansel, 1991: 26). İzmit ve çevresinde Ermeni ve Rum çeteleriyle mücadele etmiş kurduğu seyyar birlik büyük ün yapmış, Mudurnu'ya 15 kişiden fazla müfrezesiyle gelmiş Mudurnu halkını selamlayıp Kavaslar köyündeki karakola gitmiş bölgeyi tanımaya çalışmış, 1922 yılında Bolu ya da gelmiştir. Kurtuluş Savaşında cephelerde yer almış, Büyük taarruz esnasında Afyonda yunanlılara esir düşmüş, savaştan sonra İstiklal Madalyası verilmiş, üsteğmenlik rütbesiyle ordudan ayrılmış, 1954 yılında yoksulluk içinde yaşarken TBMM maaş bağlamış, 1955 yılında onurlu bir savaşçı vatansever kadın olarak hayata gözlerini yummuştur, Mudurnu yerel tarihinin en ilginç karakterlerinden, en merak edilip ilgi uyandıran şahsiyetlerindendir.

4.4.2. Katılımcı görüşlerine ilaveten Mudurnu yerel tarihinde öğretilbilecek bazı diğer mekânlar

Oğuz boyunun kolları olan köy isimlerinin Mudurnu'da olması nedeniyle o köylerin tarihi ve kültürü öğretilbilir örneğin Mudurnu'daki oğuz boylarına sahip bazı köy isimleri: Dodurga, Çepni gibi. Sonra Babas kaplıcasının olduğu mekân çünkü orada halk tarafından Papazın yaşadığı söylenmekte, Samsa Çavuş türbesinin olduğu Samsa Çavuş köyü, Hacışakirler Konağı, Keyvanlar Konağı, Mudurnu girişinde yer alan hürriyet hanı bölgesi, Dolayüz köyünde yeralan süre meydanı, Mudurnu'ya girişte

yeralan Yarışkaşı mevki, Şehrülimran tepesi, Karaaslan tepesi, Fındıcak köyünde yeralan Hz. Ali tepesi, İstiklal savaşında telgrafhanelerin kurulduğu ve savaş esnasında sözleşme yapılan mekân olan Bulanık köyü, yıllarca Mudurnu ya elektrik ağlayan tarihi elektrik santrali Kurtuluş Savaşında görev alan şehit ve gazilerin yaşamış olduğu mekânlar öğretilbilecek diğer bazı mekanlar olarak düşünülebilir.

Mudurnu yerel tarihindeki tarihi değere sahip mekânların önemli olanları aşağıda kısaca değinilmiştir:

4.4.2.1. Yıldırım Beyazıt Cami

Yıldırım Beyazıt döneminde yapılan Yıldırım Beyazıt Camii (1374) altı yüz yıldır ayakta durmaktadır. Cami, kareye yakın dikdörtgen şeklinde bir ana mekân ve üç bölümlü son cemaat yerinden oluşmaktadır Ana mekânı 19,43 m. çapında yüksek kasnaklı bir kubbe örtmektedir Caminin kuzeybatısında, kesme taş kare kaideli, silindirik gövdeli tuğla minaresi yer almaktadır Moloz taşla inşa edilen cami duvarları, kubbe ağırlığını karşılamak üzere kalın ve alçak tutulmuştur Cami, geniş kubbesi ve planıyla ilk devir Osmanlı mimarisinin önemli bir eseridir. Fetret Devrinde güvenli bir Osmanlı beldesi olarak bilinen Mudurnu, Şehzade Mehmet Çelebi ve Emir Süleyman'a bir dönem sığınak olmuştur. Külliye'nin bugüne ulaşamayan bir de medresesi ve taşhanı olduğu bilinmektedir. Medrese 1925 - 1930 yılları arasında tamamen yıktırılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1989). Ayrıca H. 1334 (M. 1916) tarihli Müstakil Bolu Sancağı Salnamesi'nde, külliye'nin cami, medrese ve çifte hamamdan meydana geldiğine değinilmektedir (Birgören, 2008:258). H. 1157 (M. 1744) yılında, camiye girişin sağında yer alan minarenin yerine yeni baştan bir minare inşa edilmiştir. Fakat bu minare de 1957 yılındaki depremten sonra yıkıldığından, minarenin üst bölümü tuğla Malzemedan yeni baştan inşa edilmiştir. Bugün minarenin kapısının üzerinde yer alan kitabe Bir önceki onarıma (M. 1744) işaret etmektedir. H. 1157 (M. 1744) yılı onarımı dışında, cami 1776, 1839, 1900 ve en son 1956–60 yılları arasında çeşitli tamiratlar geçirmiştir. Son geçirdiği onarımın tarihi olan 1960 yılı ise mahfilin üzerinde denk gelen kubbe eteğine not olarak

düğülmüştür. Ayrıca geirdiğı tamiratlardan 1900 yılına (H. 1318) ait onarım ile ilgili kitabe daha önceleri caminin son cemaat yerine bakan kible kapısında yer almaktaydı (Ayverdi, 1962: 80). Bu kitabe 1956 yılına kadar yerinde dururken günümüzde mevcut değildir. Caminin haziresinde Halveti tarikatına mensup kimselerin kabirleri yer almaktaydı. Zaviyelerin Kapatılması ile birlikte de kabirler ve mezar taşları Kanuni Sultan Süleyman Camii avlusuna taşınmıştır. Cami ayrıca 1999 yılı depreminde de hasar görmüş, bir süre kapalı kaldıktan sonra Yıldırım Bayezıd Camii Onarma ve Yaşatma Derneğı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından çevre düzenlemesi ve restorasyonu yapılarak yeniden ibadete açılmıştır. Caminin M. 1900 (H. 1318) tarihli günümüze ulaşamamış kitabesi son cemaat yerine bakan kible kapısının üzerinde yer almaktadır.

4.4.2.2. Mudurnu Kanuni Sultan Süleyman Cami

Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1546 yılında yaptırılan Caminin duvarları taş tavanı ahşap yapıdır. Caminin günümüzde bir kitabesi bulunmamaktadır. 1967 yılında yapılan bir teze göre, kitabe elli yıldır kayıptır (Sezen, 1967: 26). Cami anıldığı sultanın adından ve mimari ve süsleme özelliklerinden dolayı, 16. yüzyıla ait olmalıdır. Farklı dönem onarım izlerine rastlanıldığından yapının çok sayıda onarım geirdiğı anlaşılmaktadır. Duvarın kalınlığı 90 cm.’dir. Cami’nin tavanı asma tavan olarak yapılmış olup Selçuklu mimarisini andırır. Tek minarelidir. Minare, mimari bir vaziyette tuğladan örölmüş ve tek şerefelidir. Camiinin müştemilatı içerisinde ön tarafta bulunan türbede Halveti tarikatına mensup şeyh ve müridleri yatmaktadır. Halvet: Genel olarak insanlardan ayrı ve yalnız yaşamak demektir. Halvetten maksat, kalbi Allah (c.c.)’dan başka şeylere ilgi duymaktan temizlemektir. Halvetîlik : Kurucusu Ömer Halvetî (ölm. 1397)’dir. Lâhican’da yetişti, sonra Harezm’de bulunan amcası Kerîmüddin Halvetî’ye intisap etti. Müşşidinin vefatından sonra hacca gitti. Sultan Uveys’in daveti üzerine Herat’a geldi ve orada vefat etti. Bir ınar ağacının kovuğunda halvete çekildiğinden veya yalnız olarak zikri tercih ettiğinden “Halvetî” diye anıldı. Bu tarikatın asıl pirinin İbrahim Zahid Gilânî olduğu da söylenir. Tarikatte ikinci pir Yahya Şirvânî’dir. Halvetîliğin yaygınlaşması Şirvanî’den ve onun müridi Dede Ömer

Rûşenî'den sonra olmuştur. Caminin bahçesinde ve dış girişindeki bir kısım yerleri bakımsızlıktan bozulmuştur. Halkın yardımları ve gayretleri ile gene de pek fazla harap olmuş değildir. 1944 yılı vukua gelen büyük depremde hasar görmüşse de tamir olunmuş ve hizmete açılmıştır. Cami ve müştemilatı 1986 yılında esaslı bir suretle yeniden tamir ve restore edilmiştir.

4.4.2.3. Ağaçlarbaşı Cami

Cami, bugünkü Hükümet Konağı'nın hemen yakınında, Kaygana Mahallesi, yer almaktadır. Mimarı bilinmemektedir. Cami 1962 yılında kargir malzemedan yaptırılmıştır. Taştan inşa edilmiş bir subasman üzerinde, Dikdörtgen planlı, ahşap tavanlı ve kiremit kaplı kırma bir çatıyla örtülüdür. Tavanı gibi minaresinin inşasında da ahşap malzeme tercih edilmiştir. Boyutları itibariyle cami 17,5x9,90 m. bir alanı kaplamaktadır. Girişi kuzeydendir. Cephelerini gözden geçirdiğimizde kuzeyde üç, doğuda altta dört, üstte üç olmak üzere yedi, güneyde altta iki, üstte biri yuvarlak formulu olmak üzere toplam üç adet olmak üzere beş, batıda altta dört, üstte üç olmak üzere yedi toplam da ise yirmi iki adet pencere camiyi aydınlatır. Mekânı içte düz bir ahşap tavan örtmektedir. Yapının minaresi kuzeybatıya bitişiktir. Ahşap minarenin şerefe kısmında geometrik kompozisyonlara yer verilmiştir. Üst bölümü ise kurşun kaplı, üzerinde âlemi olan bir külâh örtmektedir. İçte mihrap ve minber özelliksizdir. Mihrap, Kütahya çinileri ile kaplıdır. Girişin üstünde ise ahşap kadınlar mahfili yer alır. İç mekânda bezeme açısından önemli bir detaya rastlanmamaktadır

4.4.2.4. Asil Bey Cami

Cami Musalla Mahallesi, Çaykenarı Sokak'ta yer almaktadır. İnşa tarihi tespit edilemeyen caminin Mudurnu ile ilişkili, ismiyle birlikte anıldığı kişi tarafından yaptırıldığı düşünülmektedir. Bir külliyeinin parçası olduğu anlaşılan yapının H. 25 Şaban 1257 (M. 1840- 41) yılına ait vakıf muhasebe defteri bulunmaktadır. Muhasebe defterinde vakıflarına ve masraflarına değinilen bu cami 1908 yılında yanmıştır (Sarı,

1994: 72–75).Yerine bugünkü cami inşa edilmiştir. İnşa tarihi tespit edilemeyen bu cami de 1969 yılında tamir ettirilmiştir. Ayrıca Tapu Tahrir kayıtlarına göre 16. yüzyıldaki Bolu Sancağı'nı çalışmış olan Kenan Ziya Taş, cami ile aynı isimle anılan zaviyesinden ve hatta zaviyenin yanında yer alan Çaközü Hamamı'nın vakıf gelirinin de bu külliye ve zaviyeye vakfedildiğinden bahsetmektedir (Taş, 1993:199–216).

4.4.2.5. Hatice Hatun Cami

Hızırfakı Mahallesi, Ankara Caddesi, Taş Mektep Sokak no: 96'dadır. İnşa tarihi ve mimarı bilinmemektedir. Baninin camiye adını veren Ayşe Hatun olduğu tahmin edilmektedir. Bu hatunun Âyan Emin Ağa'nın zevcesi olduğu ifade edilmektedir. Eşinden ayrılırken yüklüce bir mihr-i talak almıştır. Başka bir camiye kitap yardımında bulunmuş, bu caminin de büyük olasılıkla inşa masrafları üstlenmiştir (Sarı, 1994: 78–79). Köşeleri ahşap dikmelerle sağlamlaştırılmış caminin ana malzemesi kerpiçtir. Cami içten düz ahşap tavan, dıştan ise kiremit kaplı kırma bir çatıyla örtülüdür. Cami, 9 x7,5 m boyutlarına sahip dikdörtgen planlı bir yapıdır. Son cemaat yeri kapalı bir mekân olarak ele alınmış, minare son cemaat yeri ile ilişkili olarak düşünülmüş ve kuzeybatı köşeye yerleştirilmiştir. Ana mekâna çift kanatlı ahşap bir kapıyla girilmektedir. Cami cephelerinde yer alan dikdörtgen açıklıklı pencerelerden ışık almaktadır. Kuzey cephede altta üç, üstte üç, doğuda altta üç, üstte üç, güneyde altta iki, üstte üç, batıda altta dört üstte dört pencere yer alır. Girişin hemen kuzeyinde ahşap direkler üzerinde oturan, camiye açılan yüzü kafesli panolarla kapatılmış kadınlar mahfili mevcuttur. Ana mekânın duvarları da yaklaşık bir metrelik yüksekliğe kadar lambri kaplıdır, mihrabın bazı kısımlarında da ahşap kaplamaya yer verilmiştir. Benzer şekilde mekânı örten düz tavan da ahşap kaplıdır. Farklı olarak ise beyaz renkli yağlıboya ile boyanmıştır. Minber de yine ahşaptandır. Cami 1930'larda tamamen yenilenmiş ve özgün niteliklerini kaybetmiştir.

4.4.2.6. Hıdırlık Türbesi

Musalla Mahallesi'nde, Hıdırlık Kayası olarak bilinen ve sokağa adını veren kayanın tepesinde yer alır. Türbede Şeyh Hacı Tahir Efendi yatmaktadır. Türbenin 1975 yılında inşa ettirildiği ifade edilmektedir. Sekizgen planlı türbenin inşasında duvarlarda tuğla kullanılmıştır. Duvarlar ve mekânı örten kubbe çimento sıvalıdır. Kapı ve Pencereler ahşaptandır ve ayrıca demir parmaklıdır. Kapının olduğu cephe dışında kalan yedi cephesinde basık kemerli pencereler açılmıştır. Kapının üzerinde betondan bir saçak göze çarpar. Türbeye gelen yol üzerinde sağda niteliksiz ve yeni bir çeşme yer alır (Mudurnu Kültürel Miras Yönetim Planı, 2014: 50).

4.4.2.7. Rufai Tarikatı Türbesi

Türbe, Musalla Mahallesi, Çaykenarı Sokaktadır. İnşa tarihini Tespit edemediğimiz türbede Rufai tarikatına mensup kimselerin olduğu ve türbenin hemen yakınında da bir tekke binasının olduğu tahmin edilmekle birlikte buna dair bir iz tespit edilememektedir. Günümüzde türbenin içerisinde dört adet sanduka yer alır.

4.4.2.8. Doruk Türbe

Büyükcami Mahallesi, Hisaraltı Sokaktadır. Saat Kulesi'ne yakın bir konumdadır. Daha önce ahşap ve taştan inşa edilmiş olduğu bilinen türbe 1990lı yıllarda taştan, tespit edemediğimiz bir tarihte de yeniden betonarme olarak inşa edilmiştir. Günümüzde içeriden düz tavan, dışarıdan ise kiremit kaplı kırma çatıyla örtülüdür.

4.4.2.9. Yıldırım Bayezid Hamamı

Büyükcami Mahallesi'nde, Yıldırım Bayezid Camii karşısındadır. Yıldırım Bayezid Külliyesi'nin bir parçası olan hamam, sultanın şehzadeligi zamanında H. 784

(M. 1382) yılında yaptırılmış, erkekler ve kadınlar bölümünden meydana gelen bir çift hamamdır. Hamamın mimarı Ömer bin İbrahim'dir. Gerek tarih, gerekse mimar ismine erkekler bölümüne ait soğukluğun giriş kapısının üzerinde yer verilmiştir. Mukarnaslı mermer taç kapının mukarnas bezemelerinin altında tek satırlık nesih vakfiye ile bunun da hemen altında aynı yazı stiliyle yazılmış üç satırlık kitabe yer alır. Kitabede, bu mübarek hamamı: 'Emir'ül kebir, adaletin ve ihsanın naşırı Sultan Orhanoğlu, Muradoğlu, Sultan Bayezıd'ın yaptırdığı' ifade edilerek, devletin devamı için dua edilmekte, kitabenin sonunda da H. 784 tarihi yer almaktadır. Bu kitabenin altında üçüncü bir kitabe daha yer almakta, burada ise Allah'ın talep ve gazabından kaçınmak için bu hamamın, bu beldedeki, ilim yoluna vakfedildiği ve iptal edene lanet edildiği, ayrıca hamamı inşa eden mimarın Ömer bin İbrahim olduğu bilgisi verilmektedir (Ayverdi, 1962: 86).

26 Haziran 1998'den önce tamirat geçiren hamamın erkekler bölümü bu tarihten sonra hizmete açılmıştır. Bu gün gerek kadınlar gerekse erkekler bölümü hizmet vermektedir. En üstte yer alan vakfiyede ise hamamın 'galle' olarak geçen gelirinin önce imaretine yani cami ve medresesine harcanması, geri kalan galeden günde iki dirhem hamamda külhanda çalışanlara, ayrıca birtakım gelirlerin de âlimlere, fakihlere ve hafızlara dağıtılması belirtilmektedir (Ayverdi, 1962: 85).

4.4.2.10. Yukarı Hamam

Hamam Büyükcami Mahallesi, Yukarı Hamam Sokakta yer alır. Özel şahıs mülkiyetinde yer almaktadır. Hamamın ilk kapısından sonra ikinci kapısının dış yüzünde yer alan yazıttan M. 1899 (H. 1317) tarihinde bir onarım geçirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca hamamın bacalarından biri üzerinde yer alan yazıdan 1949 yılında da ikinci bir onarım geçirdiği anlaşılmaktadır.

4.4.2.11. Kaplıca Hamam Kalıntısı (Gürçam Köyü)

Mudurnu'nun merkezine yaklaşık 5–6 km, Gürçam Köyü sınırları içinde ve köy merkezine yaklaşık 1 km. mesafede yeralan hamam, taç ocağı olarak kullanılan mermer kaynaklarına giden eğimli yolun solunda ve bir tepe üzerinde yer almaktadır. Büyük ölçüde yıkılmış durumda olan Hamamdan bazı bölümler günümüze gelebilmiştir. Kitabesi mevcut değildir ve ne zaman inşa edilmiş olduğuna dair bir bilgi mevcut olmamakla birlikte, bazı kaynaklarda Erken Osmanlı dönemine ait olabileceğine dair yorumlar söz konusudur (Güneş, 2011: 400).

4.4.2.12. Tarihi Köprü

Hızırfağı Mahallesi, Çaykenarı Sokak, Nallıhan- Ankara karayolunun kesiştiği kavşakta yer alan kesme taştan inşa edilmiş tek gözlü, kemerli köprü Mudurnu Çayı'nın üzerinden geçiş sağlamaktadır. Üzerine sonradan beton atılmış ve demir korkuluk eklenmiştir. Kitabesi yoktur, ancak 1846 yılında yapıldığı bilinmektedir. Ankara KTVKK'nun 16.10.1995 tarih ve 4219 sayılı kararı ve 163 envanter no. ile tescil edilmiştir (Barlas, Nalbant, 1995; Güneş,2011:410)

4.4.2.13. Tabakhane

Mudurnu da 1950'lere kadar ilçede zenginliğin esas kaynaklarından biri dericiliktir; özellikle 19. yüzyılda başka ülkelere ihraç edebilecek kalitede deri üretildiği anlaşılmaktadır (Sarı, 1992: 137). Endüstriyel üretimin dericilik olduğu bu dönemde özellikle küçükbaş hayvan ve yaban hayvanlarının derileri işlenmiştir. Söz konusu üretimin yapıldığı mekânlar olan tabakhanelerde, son ustaların ölümü ile bu imalat artık kentte yapılamamaktadır. Ancak üretimin yapıldığı ahşap karkas dört adet bina bugün de varlığını sürdürmektedir. Mudurnu Çayı'nın kentin kuzey ucunda yer alan kısmının kıyısında konumlanmış olan bu binalar tescilli olmayıp özel mülkiyete konudur. Bu yerlerin ve üretimin kentin tarihindeki yeri önemli görülmektedir.

4.4.2.14. Eski Elektrik Santrali

Kentin 1950'lere kadar elektriğinin sağlandığı santral binası, kentin güneyden, Babas tarafından girişinde bulunmaktadır.

4.4.2.15. Mudurnu Kalesi

1650 yılında Mudurnu'ya gelen Evliya Çelebi Mudurnu Kalesini 8 köşeli, 20 kuleli, bir kapılı, binası kararmış, sur ve kaleleri çökmüş eski bir yapı olarak tasvir eder. Bursa Rum Tekfurunun kızı Matarni, buraya bir kale yaptırmış ve Matarni ismi, Modrones, Moderna, Mudurlu gibi değişmelere uğrayarak şimdiki ismini almıştır. Bizans döneminden günümüze kadar ulaşmış olan kale kurtarılmayı beklemektedir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde kaleyle ilgili şu bilgileri vermektedir:

‘Evcî semâya beraber bir kûhî bülendin zirvei a‘lâsında şekli müsemmen yigirmi kuleli ve bir kapulu seng-binâ bir kal‘aim köhne-binâ kararmış kalmış, ca-be-câ burc [u] bârûları rahnedâr olmuş sûrî bâlâdır. İc-il olmak ile ol kadar cebehânesi ve etrâfında handaki yoktur. Ancak birkaç şâhî topu ve kifayet mikdârı Cebehânesi vardır. Ammâ derûnı kal‘ada (. .) aded hâneler ve bir câmi‘ vardır. AmmâÇârsûyî bâzâr ve hamâm u hân u imâret yokdur. Kal‘adan aşağı şehre kayalardan çam Oluklar ile âbı hayâtlar cereyân eder’ (Evliya Çelebi, 1999: 153).

M. J. E. Dauzats, 1855’de Mudurnu’yu gezmiş ve kale hakkında kısa bilgiler vermiştir:

‘Şehirde şayanı dikkati çeken harabeler var. Maalesef abidelerin eski Yunanca kitabelerinin hemen hepsi kazınmış. Bilhassa, iyi muhafaza olunmuş esmer mermerden Bir sütun gözüme çarptı. Şehre hâkim bir tepe üzerinde, yer altı mahzenleri ile beraber bir Osmanlı Kalesi’nin harabeleri vardı’ (Dauzats, tarihsiz:12)

4.4.2.16. Anıt Ağaç – Çınar Ağacı

Musalla mahallesinde bulunan tarihi Çınar ağacının uzmanlar tarafından 2005 yılında yapılan araştırma ve incelemeye göre 495 yıllık türünün de Doğu çınarı (*Platanus orientalis*) olduğu Anadolu’da genellikle çınar ağaçlarının roma askeri yollarını belirlemek amacıyla dikildiği bilinmektedir. Mudurnu’da halk arasındaki bir söylenceye göre yakın dönemlere (1950) kadar yörede oynanan Aşık oyunu başladı mı bırakılmak istenmezmiş. Bu oyunu oynayan mahalle gençlerinden birinin düğünü yapılırken arkadaşları damadı Aşık oyunu oynamaya davet ederler ve oyun geç saatlere kadar devam ederken güvey girme zamanı gelir ve halk damat evinin önünde dualarla güvey koymayı beklerken damat ortada yoktur... bu arada oyunu bırakmak istemeyen damat Anıt ağacın kovuğuna saklanır uzun aramalardan sonra bulunan damat gelinin yanına götürülür.

4.4.2.17. Mudurnu Yıldırım Beyazıt Hamamı

Beyazıt şehzadeliği döneminde yapıldığı, hamamın kapı üzerinde yazılı bulunan kitabesinde M.1382 ibaresinden anlaşılmaktadır. Kitabeye; “Hamamın ustası (mimar) İbrahim oğlu Ömer” diye yazılmıştır. Hamamın erkekler kısmı daha büyük, kadınlar tarafı daha küçüktür. Hamamın stalak titleri Osmanlı mimari süslemeleri tarihinde bir dönüm noktası oluşturacak derecede önemlidir.

Hamamın iç taksimat ve tezyinatı, tanınmış mimarlar tarafından eşine ender rastlanan şaheser bir yapı olarak ifade edilmektedir. Keçeciler bölümü ile giriş kapısının soluna gelen her tarafı geometrik esaslara göre süslenmiş olan üzeri kubbe ve tonoz kemerli soğukluk kısmı ile balıklı kurnası, göbek taşı ve sıcak halveti ile hamam görülmeye değer tarihi bir eser olup, günümüzde de hizmet vermektedir.

4.4.2.18. Orhan Bey Camii

Orhan Bey Camisinin yapılış tarihi tam bilinmemekle birlikte 1920’li yıllara ait siyah, beyaz Mudurnu fotoğraflarında görülmektedir. Mudurnu, Osmanlı döneminde üç sultan adına camii yapılmış kültür ve ticaret merkezi olan bir yeridir.

4.4.2.19. Hacı Şakirler Konağı

Konak 170 yıllık ve 4 kuşak Hacı Şakirler Evi olarak anılmaktadır. Konağımızın mimari özelliklerinden yapan ustanın Bektaşî olduğu, konağı yaptıran Hacı Şakir Dede’nin Osmanlı Devletinin son döneminde Osmanlı Bankası’nda çalıştığı ve emekli olduktan sonrada ceviz ağacı ticareti yaptığı anlatılmaktadır. Ayrıca Hacı Şakir Dede’nin İstanbul Beyoğlu’nda bir ofisinin olduğu ve adına özel yapım İngiliz bir fötr şapka yaptırdığı daha doğrusu şapkası ile ünlü bir zat olduğu söylenmektedir. Oldukça entelektüel bir şahıs olan Hacı Şakir Dede’nin Londra’dan el yapımı bu özel şapkası konağın kıymetli eşyaları arasında teşhire sunulmuştur. Konakta zaman içerisinde ipek böceği kozacılığı ve ipek üretiminin yapıldığı bu nedenle bahçesine dut ağaçlarının ekildiği biliniyor. Dut ağaçlarımız hala mevsiminde meyve vermektedir. Altı adet odası olan konağımızın geleneksel Türk evi mimari karakterini yansıttığı görülmektedir. Restorasyonu bire bir aslının korunmasına özen gösterilmiştir. Üst kat odalarımız yazlık ev tarzında alt kat ise daha alçak tavanlı yoğun kış şartlarında uygun ısıtma amaçlı olarak yapılmıştır (hacışakirler.com).

Bahçesinde Ekolojik sebze üretimi yapılmakta ve konuklarımızın hem yetiştirme hem de mutfağında lezzetli yemeklerle beğenisine sunulmaktadır. Mudurnu ilçesinin en güzel evlerinden biri olan Hacı Şakirler Konağı Kültürel ve Doğal Mirası Koruma Derneği tarafından son derece harap bir şekilde alınarak restore edilmiş ve kültür mirasımıza geri kazandırılmıştır. Konak aynı zamanda evden çıkan eski eşyalar ve çevreden toplanan eski eşyalarla zaman içerisinde etnografik bir müze olarak teşhir edilir. Konakta, Eko-Yaşam Doğrultusunda doğaya en az zarar verecek şekilde hizmet verilmektedir. Bu amaçla eğitim ve seminer çalışmaları yapılabilmesi için eskiden evin

ahırı olan girişteki bölümlerden biri cep sineması olarak düzenlenmiştir (Cantürk, 2016: 12-15).

4.4.2.20. Armutçular Konağı

Armutçular Konağı'nın Mudurnu evleri arasında ayrı bir yeri var. İlçeye gelenlerin ilk ziyaret ettikleri yer olan bu ahşap konak, İstanbul'dan getirilen ustalar tarafından yaptırılmış. 1860 tarihli konağın çatısı orijinal Marsilya kiremitleriyle örtülü. Dört katlı, kare plânlı konakta 17 oda, 4 büyük salon ve bir büyük sofa bulunuyor

4.4.2.21. Kaya Evleri

Mudurnu merkezden güneybatıya, Babas Kaplıcaları yönüne giden modern asfalt yolun 4-4,5. km sinde yolun hemen batı kenarında kayaya oyma üç katlı ev ya da barınaklar bulunmaktadır. İki kaya odasında aşağı açılan delikler bulunmaktadır. Bu delikler aşağı katlara geçiş için kullanılmış olabileceği gibi (Ortaç, 2012,s. 134), banyo, tuvalet mutfak gibi alanların atık Su tahliye işlevini de görmüş olabilirler. Fakat evler yakın zamanda zarar görmüş olup, yola yakın kısımları göçmüştür. Acil olarak tescil edilip, korumaya alınması gerekmektedir. Benzer evlerin Seben ilçesi Alpogut - Muslar Mahallesi ve Solaklar - Çeltikdere vadisinde de bulunduğu rapor edilmektedir (Ortaç, 2012: 134).

4.4.2.22. Arasta

Yerleşimin merkezinde, Seyrancı Mahallesi'nde yer almaktadır Çarşı ve arasta olarak adlandırılan bu bölümde bir ve iki katlı ahşap dükkânlardan meydana gelen birbirine paralel üç sokak mevcuttur. Bu dükkânlar 19. yüzyıl sonu ve 20.yüzyıl başına aittir. Bu dükkânlar iğnecilik, çakıcılık, bakırcılık ve demircilik gibi zanaat kollarına aitti. Dükkânlar karşılıklı olup, büyüklükleri değişmekle birlikte yaklaşık benzer ölçülere sahiptirler. Plan açısından bakıldığında dikdörtgen bir ana mekân ile arkasında veya üst katta depo veya imalat bölümleri yer almaktadır. Dükkânların kısmen

korunabilmiş en önemli özelliği seyyar tezgâh ve kepenkleridir. Arasta, bir yandan içindeki dükkânların oluşturduğu bütün ve kentin önemli bir merkezi nirengi noktası olması itibarıyla anıtsal yapı niteliğinde, diğer yandan tamamen dükkânlardan ve aralarındaki sokaklardan oluşan bir doku olması itibarıyla sivil mimari niteliğindedir (Mudurnu Kültürel Miras Yönetim Planı, 2014: 63).

4.4.2.23. Mudurnu Saat Kulesi

Mudurnu Saat Kulesi Mudurnu'nun doğusundaki bir yamaç üzerindeki saat kulesi, 1890–1891 tarihlerinde ahşap olarak yapılmış, 1900 yılındaki bir yangında yanmıştır 1905 yılında çevreden getirilen taşlar ile Mudurnu hapishanesindeki mahkûmlara yaptırılan kuleye Mudurnulu demirci ustasının yaptığı saat takılmıştır Kule yaklaşık olarak 3.80×3.80 boyutlarında kare prizma gövdeli ve 12 m. yüksekliğindedir Doğuya dikdörtgen söveli bir kapısı vardır Bu kapıdan 30 basamaklı ahşap merdivenlerle üç yöndeki saat kadrانlarının bulunduğu yere çıkılmaktadır Kule üzerindeki çanın ağırlığı 140 okka (yaklaşık 185 kg.) civarındadır. Saat kulesinin dış cephesi 1995'li yıllarda ahşap ile kaplanmış ve günümüzde de Mudurnululara ve gelen konuklarına her saat başı, zamanı hatırlatmaktadır.

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuç

Bu araştırmayla yerel tarihin ve yerel tarih öğretiminin önemi, nasıl öğretilbileceği üzerinde durulmuş, Mudurnu örneğinde yerelin tarihinin öğretimi ve önemine değinilmiş elde edilen veriler açıklanıp yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda Mudurnu özelinde yerel tarih öğretimi konusunda Mudurnu Dumlupınar ilkokulundan ve Mudurnu ortaokulundan 20 öğretmen, Mudurnu halkından random usulüyle seçilmiş 20 kişi ve Mudurnu Ortaokulu 8.sınıfta öğrenim gören 70 öğrencinin uzman görüşüne göre hazırlanan 6 açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar açıklanıp, sınıflandırılarak frekans değerleri, yüzdelik oranlarıyla ortaya konmuştur.

Araştırmaya kaynak olarak belirlemiş katılımcılar, veri toplamak için hazırlanmış görüşme formuna verdikleri kişisel bilgiler bölümüne göre, katılımcı öğretmenlerin sayısı 20 olup, öğretmenlerin 9'u kadın, 11'i erkektir. Öğretmenlerin 17'si mesleğinde 0–10 yıl, 3'ü mesleğinde 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin 11'i Sınıf, 2'si İngilizce, 2'si Sosyal Bilgiler, 2'si Türkçe, 1'i Matematik, 1'i Rehberlik, 1'i Fen ve Teknoloji öğretmenliği branşlarına mensuptur.

Katılımcı yöre halkının 15'i erkek, 5'i kadın olmak üzere toplam 20 kişidir. Katılımcı yöre halkının 10'u 40 ve üzeri yaşa, 10'u 40 ve altında yaşa sahiptir. Katılımcı yöre halkının 6'sı esnaf, 2'si konak işletmecisi, 4'ü memur, 3'ü emekli, 2'si emekli öğretmen, 2'si işçi, 1'i Kaymakamdır. Katılımcı yöre halkının 14'ü üniversite mezunu, 4'ü lise, 1'i ortaokul, 1'i ilkokul mezunudur.

Katılımcı öğrencilerin 29'u kız, 41'i erkek toplam 70 kişidir. Öğrencilerin tamamı 14 yaşında ve Mudurnu ortaokulunda öğrenim görmektedir. Katılımcı öğrencilerin tamamı 8. sınıf öğrencisidir.

Yerel tarih, geniş manada bir ülkenin; dar manada bir beldenin veya bölgenin kendine özgü niteliklerinin öne ya da ortaya çıkarılmasıdır. Bazı tarihçiler yerel tarihin dar manada ki tanımını ön plana çıkartarak yerel tarihin bütünü yansıtamayacağı görüşünü savunmaktadırlar. Oysaki yerel tarih, içerisinde aktörü olduğumuz bir film gibi etrafımızda serpilmektedir. Yerel tarih, ailemizin, mahallemizin, köyümüzün ve şehrimizin de tarihidir. Bütün tarihler bir dereceye kadar yerel nitelik taşımaktadır. Yerel tarihi, genel tarihin yaşanan olay ve olgularının sonuçlarının değerlendirilmesine de katkı sağladığı düşünülmektedir.

Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden? Sorusuna katılımcılarımızdan 110 yanıt alınmış olup cevapları bütünleştirilerek ve analiz yapılarak birleştirilmiş ve alınan yanıtların verilerine yer verilmiştir. Katılımcıların %38'si Milli Mücadele Döneminde Mudurnu Olayları, %32 Genel Mudurnu Tarihi Olayları, %13 Osmanlı Döneminde Mudurnu Olayları, %7 Mudurnu'nun İpek Yolundaki Önemi, %4 Mudurnu'da Ahilik Teşkilatı, %4 Mudurnu gelenekleri, %2 Mudurnu İsminin Nereden Geldiği ile ilgili olayları dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?" sorusun gerekçesi olarak katılımcıların %45'i Tarihi olarak önemli bir olay olduğu için, %21 Gelecek kuşaklara aktarmak için, %20 Yaşadığımız yerin tarihini öğrenmemiz için, %14 Günümüzde etkisinin devam etmesi için bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü öğretilecek olayların gerekçelerinde ilk sırada Mudurnu tarihinde önemli olduğunu belirtmişler.

Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz? sorusuna katılımcıların %24'ü Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkesin, %13 Kaymakam Ali Naili Bey, %13 Kara Fatma, %8'i Pertev Nail Boratav, %7 Karaaslan , %7 Şehrül İmran %6 Çolak

İbrahim, %6 Yıldırım Beyazıt Han, %5 Kanuni Sultan Süleyman, %4 Samsa Çavuş, %2 Şeyh Fahreddin Rumi, %1 Abdurrahim Tirsi, %1 Araçlı Abdullah, %1 Selim Sarıbay, %1 Sabri Karaçayır, %1 Ahmet İzzet Bengiboz, %1 Çandarlı Kara Halil'in öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar Mudurnu Yerel Tarihinde İleri Gelen Herkesin öğretilmesi gerektiğini düşünmekte, ardından Kaymakam Ali Naili Bey, Kara Fatma'nın öğretilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. 'Mudurnu yerel tarihinde kimleri öğretmeliyiz?' sorusunun gerekçesi olarak katılımcıların %64'ü Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %21 Gelecek Kuşaklara Aktarmak İçin, %11 Yıldırım Beyazıt Hanın ve Kanuni Sultan Süleyman'ın Camisi Olduğu İçin, %4 Günümüze Etkisi Devam Ettiği İçin Mudurnu yerel tarihinde öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?" sorusuna katılımcıların %43'ü Milli Mücadele Dönemi, %25 Osmanlı Dönemi, %23 Genel Mudurnu Tarihi, %9 Bizans Dönemini dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Dönemi Öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Neden?" sorusuna katılımcılar gerekçe olarak %30'u Mudurnu Tarihini Öğrenmek İçin, %24 Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %22 Milli Mücadelede Mudurnu Önemli Olduğu İçin, %16 Osmanlı Döneminden Birçok Eser Olduğu İçin, %3 Osmanlı Döneminde Mudurnu'nun Önemi Öğrenmek İçin, %3 Bizanslılarını Mudurnu'da nasıl yaşadıklarını öğrenmek ve ilgi çekici olduğu için, %2 Milli Mücadelede ayaklanmaların bastırılmasına Mudurnu destek verdiği İçin bu olayların öğretilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir

"Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekanları Öğretmeliyiz?" sorusuna katılımcıların %41'i Dini Mimari Örnekleri, Cami, türbe vb. %30 Sivil Mimari Örnekleri, Konaklar, Evler, %14 Saat Kulesi, %7 Savaşa Yapılmış Alanlar, %3 Pertev Nail Boratav Kültür Evi, %3 Musalla Mahallesindeki. Tarihi Çınar Ağacı, %2 Babas Kaplıcalarını dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Mudurnu Yerel Tarihinde Hangi Mekânları Öğretmeliyiz?" sorusuna katılımcılar gerekçe olarak %47'si Mudurnu Yerel Tarihinde Önemli Olduğu İçin, %29 Mudurnu Yerel Tarihi Açısından Öğrenilmesi Gerektiği İçin, %14 Mudurnu Yerel Tarihinde İlgi Çekici Olduğu İçin, %4 Bu Gibi Yerler Tarihi Yansıttığı İçin, %4 Mudurnu Tarihi Gezilerek

Öğrenilebileceği İçin, %2 Haç şeklinde Mimari Yapısı Olduğu İçin bu tarihi mekanları dile getirmişler ve öğretilmesi gerektiği görüşlerini ifade etmişlerdir.

Mudurnu Yerel Tarihi Nasıl öğretilmeli?” sorusuna katılımcıların %12’si Halka ve Öğrencilere Seminer verilip, %15 profesyonel eğitimcilerce, % 17 gerçeklere dayalı, %14 kitapçık ve broşür bastırılarak, %8 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli, %17 Gezi yoluyla Öğretilmeli, %6 sayısal verilerden yararlanılmasına, %5 Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine,%5 Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına, %3 Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak,%2 Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesinin gerektiğini dile getirmişler. “Mudurnu Yerel Tarihi Öğretiminde Nelere Dikkat Edilmeli?”sorusuna katılımcıların %23’ü Mudurnu Yerel Tarihinin Objektif Anlatılmasına Dikkat Edilmeli, %23 Mudurnu’daki Tarihi Mekânların Gezilerek Anlatılmasına, %9 Profesyonel Eğitimcilerce anlatılmasına, %8 İlgi Çekici Şekilde Öğretilmeli,%7 Mudurnu yerel tarihi kitapçık ve broşür basılarak öğretilmesine, % 5 Mudurnu yerel tarihi bize sevdirecek öğretilmesine, %5 Mudurnu yerel tarihi konferans ve sempozyumlarla anlatılmalı, %5 Okullarda öğrencilere Mudurnu yerel tarihini anlatan kitapçıklar verilmeli, %3 Sayısal verilerden yararlanılmasına, %3 Mudurnu yerel tarihi sosyal bilimciler tarafından öğretilmesine, %3 Atalarımızın hatıralarının da kullanılmasına,%1 Görsel materyal kullanılarak ve belgesel yapılarak, %1 Mudurnu yerel tarihinin ayrıntılı öğretilmesine, %1 Mudurnu yerel tarihinin olayları ve belgeleri dikkate alınmasına, %1 Dönemin tanıklarının anılarından yararlanarak, %1 Mudurnu yerel tarihinin kronolojik sırayla öğretilmesine, %1 Mudurnu yerel tarihi Mudurnu üzerine çalışmış, araştırmış kişilerin kitaplarından öğretilmesine dikkat edilmesi gerektiği görüşlerini bildirmişlerdir.

Milli Mücadelede Mudurnu ile İlgili Bildikleriniz Nelerdir? sorusuna katılımcıların %47’si Mudurnu Çevresinde İsyanlar Varken Milli Mücadeleye destek verip Önemli Rol Üstlendiğini Biliyorum, %21 M. Kemal Paşa’nın Milli Mücadeleye Destek Verdiğinden Dolayı Mudurnululara Teşekkür Telgrafı Çektiğini Biliyorum,%10 Kara Fatma’yı Biliyorum, %8 Çolak İbrahim’i Biliyorum, %3 Şehrül İmran tepesi ve Karaaslan tepesinde şehrin isyancılara karşı savunulduğunu biliyorum , %2 Mudurnu Redd-i İlhak ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini, %2 Mudurnu’da Ahilik kültürü olması

sebebiyle Milli Mücadeleye destek verdiğini biliyorum, %2 Mudurnu'nun Kurtuluş savaşında cepheye ciddi yardımlarda bulunduğunu biliyorum, %2 Mudurnu'dan Kurtuluş Savaşına askerlerin gittiğini biliyorum, %2 Mudurnu'dan Çanakkale ve Kurtuluş savaşında çok şehit ve gazinin olduğunu biliyorum, %1 Mudurnu'nun Kurtuluş savaşında, İstanbul ve Ankara'ya yakın olduğu için stratejik önemini biliyorum, %1 Selim Sarıbayın ve Sabri Karaçayırın Mudurnu'da Kuvay-i Milliye cemiyetlerinin kurulmasına öncülük ettiğini bildiklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmamızda yerel tarihe yakın olan yere ilginin var olduğu, katılımcıların Mudurnu yerel tarihine ilgi duydukları ve öğrenmek istediklerini ortaya koymuştur.

Katılımcıların Mudurnu yerel tarihini tam anlamıyla bilmedikleri, genel bilgilerin dışında ayrıntılı şekilde Mudurnu yerel tarihine hâkim olmadıkları görülmüştür.

Katılımcılar Mudurnu yerel tarihini öğrenmek istedikleri, uzmanların Mudurnu yerel tarihini öğretmesini, kitap, broşür hazırlanarak Mudurnu yerel tarihini öğrenilebileceğini ortaya koymuşlardır. Yine katılımcılar dönemsel olarak en fazla oranda Milli Mücadele döneminin yakın tarihte olması sebebiyle öğretilmesini istediklerini ortaya koymuşlardır. Mudurnu zengin bir yerel tarih birikimine sahip olması sebebiyle çalışmamızda hem dönemsel hem tarihi karakter noktasında katılımcıların öğretilmesini istedikleri ortaya koymuştur. Yerel tarih öğretimi ilgi çekici olması sebebiyle öğretilmesi gereken ve genel tarihe de katkı yapabilecek bir konudur.

5.2. Öneriler

5.2.1. Yerel tarih öğretimi ile ilgili öneriler

1. Yerel tarihin tarih eğitimi açısından önemli getirileri bulunmaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin derse karşı olumlu düşünceler geliştirmesi konusunda

da anahtar olarak görülebilir. Bu nedenle tarih derslerinde yerelliğe yer veren aktiviteler uygulanabilir.

2. İşlenen konuların öğrencilerin zihinlerinde somutlaşmasını sağlayan geziler, derste işlenen konularla bağlantılı olarak sıklıkla gerçekleştirilebilir.
3. Öğrenciler kendilerine yakın olanın tarihine ilgi duyduğuna göre yaşadıkları semt, mahalle, sokak, bir yapı veya benzeri mekânları tarihsel açıdan araştırıp inceleyebilir, sözlü tarih yöntemini kullanarak araştırmalarına farklı bir boyut kazandırabilirler.
4. Derslere görselliğin katılması öğrenmeyi kolaylaştıracağından öğrenciler müzelere götürülebilir.
5. Sosyal Bilgiler öğretmenlerine derslerinde bu tür aktivitelerin sağlayacağı katkıları ve bu konuda neler yapabileceklerini göstermeye yönelik hizmet içi eğitimler ve seminerler verilebilir.
6. Ders kitaplarında yaşananlara yöreye özgü bölümlere yer verilebilir.
7. Toplumların ve şahısların yereli merak ettiği ve daha çok ilgi duyacağı bilinmeli bu tip çalışmalar özendirilmelidir.
8. Yerel kurumların ve yerel yöneticilerin yerel tarih eğitimi konusunda bilinçlenmesi sağlanmalı bu şekilde bu tip çalışmalar çoğaltılmalıdır.
9. Sosyal bilgiler dersinde Sosyal bilgiler öğretmenleri program geliştirmede derslerin işlevsel ve esnekliğinden yararlanarak yerel tarih konularına değinmeli yakınlık ilişkisiyle yerel tarih konularını ortaya koyabilmelidir. Bu durum Sosyal bilgiler dersine öğrencilere hem ilgiyi hem de bilgi dağarcığında birikim sağlayacaktır.

10. Müzeler, sadece tarihî değerlerin korunduğu yerler olmaktan çıkarılmalıdır; bunun yanında birer eğitim merkezleri işlevini de üstlenmelidir. Kent müzeleri, tarihi alan ve mekânlar öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmelidir.

5.2.2. Mudurnu Yerel Tarihi Öğretimiyle İlgili Öneriler

1. Mudurnu kültürünün öğretimi, Mudurnu’da bir günlük köy yaşamı ile yapılabilir.
2. Sözlü tarih öğretimiyle Mudurnu yerel tarihi öğretilbilir.
3. Müze öğretimi yapılabilir, Mudurnu kent müzesinin işlevselliği ve objeleri artırılabilir.
4. Mudurnu yerel tarihi uzman kişilerce konferans ve seminerler verilerek öğretilbilir
5. Mudurnu yerel tarihiyle ilgili kitap ve broşür bastırılabilir.
6. Mudurnu yerel tarihini işleyen belgesel yapılabilir.
7. Mudurnu kültürel mirasının aktarımı ve yaşatılması gençlere ve çocuklarımıza öğretilerek yapılabilir.
8. Mudurnu yerel tarih proje fuarı yapılabilir sürece halk ve öğrenciler katılıp ulusal düzeye hitap edebilir.
9. Mudurnu yerel tarihi açısından zengin bir tarihsel birikime sahiptir bu birikim Britanyalılardan cumhuriyet dönemine uzanan bir tarihsel süreçtir. Bu süreci gerek öğrenci gerekse Mudurnu yerel halkının öğrenmek istediği

görülmüştür, bunun için Mudurnu yerel yöneticileri yerel tarih öğretimine önem verip yerel tarih uzmanlarını destekleyebilir, Mudurnu tarihinin öğretimini teşvik edebilir.

10. Kentlerin büyüklüğü taşıdıkları tarihsel ve kültürel etkenlere bağlı olduğundan Mudurnu'da bu tarihsel birikimini genç kuşaklara aktararak bu tarihin yaşatılması sağlanabilir.
11. Mudurnu tarihi kentler birliğine ve ipek yolu kentler birliğine üyedir, Mudurnu yerel tarih argümanları bu birliklerde anlatılıp, Mudurnu yerel tarih öğelerinin tanınması ve tanıtılması sağlanabilir.
12. Mudurnu yerel tarihindeki önemli şahsiyetler Mudurnu sokaklarına daha fazla verilerek yerel tarih öğretimine katkı sağlanabilir.
13. Mudurnu'ya 1920'de gelen ilk otomobilin figürü bulunarak Mudurnu'daki o tarihi dönem yaşatılabilir.
14. MEB'nın 2015–2016 öğretim yılında İstanbul'da pilot olarak uygulamaya başladığı “Şehir Kültürü” dersleriyle İstanbul'daki Üniversiteler, liseler ve ortaokullarda öğrencilerin şehir ve ilçelerindeki tarihi ve kültürel zenginlikleri öğrenmesi hedeflenmiştir. Mudurnu da bu ders uygulamaya konularak yerel tarih öğretimi yapılabilir.
15. Mudurnu yerel tarih öğretimi okullarda aile tarihi, sözlü tarih çalışması ve soyağacı gibi çalışmalarla desteklenebilir.
16. Mudurnu yerel tarihini ve kültürünü konu edinen kısa film festivalleri yapılabilir.
17. Mudurnu tarihi mekânlarının minyatürleri yapılarak Mudurnu Minyatür Müzesi adıyla açılacak müzede sergilenebilir.

18. Mudurnu yerel tarihinde önemli olan; ipek yolu, Ahilik geleneği, yerel tarihte öne çıkan önemli tarihi karakterlerin sergilendiği Mudurnu yerel tarih müzesi açılabilir.
19. Mudurnu köylerindeki tarihi mekân ve kalıntılar gün yüzüne çıkarılıp tasnif edilerek tanıtımı ve öğretimi yapılabilir.
20. Mudurnu köylerinde var olan tarihi obje ve koleksiyon değeri olan materyaller yerel yöneticilerin (Muhtarların) desteğiyle ortaya çıkarılıp köy konaklarında bir bölüm ayrılarak köy müzeleri kurulabilir. Bu çalışma Mudurnu yerel tarihinin zenginliğini artıracak gibi köylerin gelişimine ve ekonomisine de orta vadede gelir sağlayabilir.
21. Mudurnu yerel tarih ve kültürel değerleri, AB, AB Bakanlığı, Ulusal Ajans, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Başbakanlık Tanıtma Fonu gibi kanallardan sağlanan ekonomik kaynaklarla tanıtılıp öğretiler.
22. Mudurnu da yerel tarih sempozyumu yapılarak Mudurnu yerel tarih değerlerin öğretiminde farkındalık oluşturulabilir.
23. Milli mücadele döneminde Mudurnu’da Refet Bele tarafından imza altına alınan Bulanık Sözleşmesi’nin yapıldığı Bulanık Köyü’ndeki alan yerel tarih açısından tescillenerek koruma altına alınabilir.
24. Mudurnu hem city slow (yavaş şehir) adayı, hem de UNESCO geçici miras listesine girmiştir. İlçenin uluslararası kuruluşlara girmesinden kaynaklı avantajıyla, tarihsel ve kültürel birikimini bu kuruluşlar vasıtasıyla tanıtılması ve öğretilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abbott, L. ve Grayson, R.S. (2011). Community Engagement in Local History: A Report on the Hemel at War Project. Teaching History, 145, s.(4-12).
- Akçalı, A. (2007). Yerel Tarih ve Tarih Eğitime Katkısı, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Tezi.
- Akçalı, A. ve Aslan E. (2011). “Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih”, Mayıs 2012 Cilt:20 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi.
- Akçalı, A. (2013). Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Bir Çözüm Önerisi: Yerel Tarih, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Akif, A. ve Meydan, A. (2013). “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarih ve Coğrafi Mekan Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:4, Sayı:13, s: (14–30).
- Akif, A. ve Meydan, A. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi. Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 29, Ocak– 2014.
- Aktekin, S. (2001). İngiliz Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri. Bulunduğu Eser: Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi. (Ed. Funda Çelebi), s. 205–212. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Aktekin, S. (2010). Ortaöğretim Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri ve Önemi, Eğitimde Kuram ve Uygulama 2010, 6 (1): 86-105 Journal of Theory and Practice in Education.

- Alkış, S. ve Oğuzoğlu, Y. (2005). İlköğretim Öğrencilerinin Tarihi Çevre Bilgisinin Değerlendirilmesi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII (1), 2005, 23–46.
- Alkış, S. Oğuzoğlu, Y. (2005). Ülkemiz Koşullarında Tarihi Çevre Eğitiminin Önemi ve Gerekliliğini Arttıran Etkenler, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII (2), 2005, 347–361.
- Arslan, Y. (2013). “Sözlü Tarihin Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Yansımaları”. Tunceli Merkez Örneği, Türk Tarih Eğitim Dergisi Şubat Sayısı.
- Aslan, E. (2005). Türkiye’de Tarih Eğitiminin Sorunları, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 18. (2005).
- Aşıkpaşaoğlu (1992). Âşık Paşaoğlu Tarihi (Çev. Atsız), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihî Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin “Müze Eğitimine” İlişkin Görüşleri*, yayımlanmamış doktora tezi, G.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Ayverdi, E. H. (1962), ‘Mudurnu’da Yıldırım Bayezid Manzumesi ve Taş Vakfiyesi’, Vakıflar Dergisi, Sayı 5, Ankara.
- Babalı, M. (2007). Mudurnu’nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal, İstanbul.
- Barlas, T. (1995). Mudurnu Koruma Amaçlı İmar Planı.
- Bayraktar, H. (2006). Konya Merkezindeki Müzelerin ve Tarihi Mekânların Tarih Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Lise Tarih Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Birgören, H. (2009). Mehmet Zekai’nin Kaleminden İsyan Günlerinde Bolu, Bolu Belediyesi Bolu Araştırmaları Merkezi, Kemal Matbaacılık, Bolu.

Bolu İl Yıllığı (1968).

Busby, R.S. ve Hubbard, J.D. (2007). Using Local Oral History in the Elementary Classroom. *Social Studies Research and Practice*, 2 (3), s.(367).

Cantürk, M. (2016). Kişisel Arşiv Notları, s.(12–15), Mudurnu.

Çalışkan, H. ve Çerkez S. (2012). Sosyal Bilgiler Derslerindeki Müzeyle Eğitim Uygulamalarının Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 162–173.

Çolak, İ. (1996). Milli Mücadele Esnasında kuvay-i Seyyare Kumandanlığına Ait Hatıratım, Eylül,.

Danacıoğlu, E. (2001). Geçmişin İzleri: Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Danacıoğlu, E. (2001b). Yerel Tarih Çalışmalarında Kaynak Kullanımı. *Bulunduğu Eser: Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi*. (Ed. Funda Çelebi), s.172-178. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Dauzats, J.E. (tarihsiz). 1885’de Anadolu’nun Bir Köşesi (İzmit-Geyve-Torbalı Mudurnu-Nallıhan-Bey pazarı-Sivrihisar-Gemlik) (Çev. R. Koçu), Çığır Kitabevi, İstanbul.

Demircioğlu, İ. (2005). “Sözlü Tarihin Bir Öğretim Yaklaşımı Olarak Tarih Derslerinde Kullanımı”, *Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildirileri*, s,310–315.

DERNEK (2006–2009). Mudurnulular Derneği Bülteni, Muhtelif Sayılar.

Dikyol, D., İnce, E. ve Usta, S. (2011). Öğretmen adaylarının Tarihi Mekânlara ve Eserlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 16 (2011–2)*, 57–68.

Efe, A. (2010). Efsaneden Gerçeğe Kuşçubaşı Eşref, Bengi Yayınları, İstanbul.

- Ekincikli, M. (1996). Temettuat Defterleri'ne göre 1261 (1844) Mudurnu Kazasının Sosyo Ekonomik Yapısı, İstanbul.
- Erkut, S. (1987). Tarihte Mudurnu, Bolu.
- Evcin, E. (2013). Birinci Dünya Savaşı'ndan Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşuna Bolu Ve Çevresi Olaylar ve İz Bırakanlar, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.
- Evliya Çelebi (Haz. Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı, 1999), Evliya Çelebi Seyahatnamesi, C. 3, Yapı Kredi Bankası Yayınları, İstanbul.
- Göç, N. (2008). “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması; Karşılaşılan Güçlükler Ve Çözüm Önerileri: Yozgat Örneği”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Güçlü, M. (2013). “Eğitim Araştırmalarında Sözlü Tarih Uygulaması”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Kış 2013, 11(1), 100–113.
- Güneş, M.Y. vd. (2011). Bolu Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri, Bolu Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Hali, S. ve Turan, R. (2014). Tarih Öğretiminde Yerel Tarih Çalışmalarının Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi, İşte Tam Metinler.
- Hoskins, W.G. (1984). Local History in England. New York: Addison Wesley Longman Limited.
- Işık, H. (2008). İlköğretimde Tarih Konularının Yerel Tarih ile İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(4), 290–310.
- İbn Battûta, (çev. A.S. Aykut, 2004), İbn Battûta Seyahatnamesi, C. I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

- İlyasoğlu, A. (2001). Yerel Tarih Gruplarıyla Tanışırken: Konular, Sorunlar. Bulunduğu Eser: Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi. (Ed. Funda Çelebi), s.37–42. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- İncegöl S. (2010). “Sosyal Bilgilerde Örnek Bir Tarih Uygulaması” Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kabapınar, Y. (1998). Kredili Sistem ve Lise Tarih Kitapları. Salih Özbaran (Haz.), Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları içinde (s.221-236). İzmir: Dokuz Eylül.
- Karabekir, K. (1948). Paşaların hesaplaşması (s.284). Emre Yayınları, İstanbul.
- Kâtip Çelebi (2014). Cihannüma, Boyut Yayınları, İstanbul.
- Kaya, M. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılabilecek Bir Öğretim Yöntemi Olarak Sözlü Tarih: Amaç, İçerik, Uygulama, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılcan, B. (2012). Sözlü Tarih Çalışmalarına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi 2012 Cilt: 2, Sayı: 1.
- Koçkar, M. (2013). Mudurnu Yöresinin Depremselliği ve Jeolojik Yapısı, Bolu İl Yıllığı, 1968.
- Konukçu, E. (1993). “Bolu’nun Tarihçesi” Cumhuriyetin 70. yılında Bolu, Bolu.
- Marino, P.M. (2012). Urban Space as a Primary Source: Local History and Historical Thinking in New York City. The Social Studies, 103(3), s.(107–116).
- Mehmed N. (Yay. F.R. Unat- Köymen, M.A. 1987), Kitab-ı Cihannüma (Neşri Tarihi), 2. Baskı, T. T. K. Yayınları, Ankara.
- Mudurnu Kültürel Miras Yönetim Planı (2014). 2014–2018-T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı.

- Müderrişoğlu, M.F. (2009). “Osmanlı’da Bir Şehzade Yerleşimi: Mudurnu”, 6. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri, C. V, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Oran, M. (2013). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders içi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği”, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Orhonlu, C. (1992). “Bolu”, İslam Ansiklopedisi, C.6, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ortaç, M. (2013). “Bolu Merkez, Mudurnu, Yeniçağa ve Dörtdivan İlçeleri Antikçağ Tarım Teknolojisi: Pres Ağırlık Taşları (Litularlar)”, Ankara.
- Öner, G. (2015). Tarihi Mekanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:15 (USBES Özel Sayısı I), 108–133.
- Örten, H. (2008). Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Tokat Örneği, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Özer, E. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel ve Sözlü Tarih Etkinliklerinin Programlanması, Konya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, N. ve Tunçkol, M. (2016). Anadolu’dan Bir Tanık Bengüboz’un Objektifinden Mudurnu’da Erken Cumhuriyet Dönemi-Koç Üniversitesi, VEKAM, s, (30-115), Ankara.
- Öztürk, M. (2001). Sihirli Aynayı Kırarak: Yeni basımdaki Tarih ve Öğretmenler. Bulunduğu Eser: Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları

- Deneyimi. (Ed. Funda Çelebi), s.199–205. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Perez K. ve Kite, S. (2011). It's not the End of the World But You Can See it from Here: The Importance of Local History in a Rural Setting, *The History Teacher*, 44(2), 261-272.
- Sarı, H. (1994). Şer'iyye Sicillerinde Mudurnu Sosyal, Kültürel, Askeri Durum, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Sarı, İ. (2006). Akademik Tarih Ve Tarih Öğretiminde Sözlü Tarihin Yeri ve Önemi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Sarıbay, S. (1943). İstiklâl Savaşı'nda Mudurnu-Bolu-Düzce, Aydın Halkevi Yayını, Aydın.
- Sertoğlu, M. (1966). Büyük Türk Casusu Bulgar Sadık, İtimat Kitabevi, İstanbul.
- Stradling, R. (2002). Hassas Konular Nasıl Öğretilmeli? *Toplumsal Tarih*. Sayı 100. (Nisan 2002).
- Sezen, Z. (1967). Bolu ve Mudurnu Türk Eserleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk ve İslam Sanatı Kürsüsü (Yayınlanmamış Lisans Tezi), İstanbul.
- Şahin, C. (2011). Yerel Tarih Uygulamalarının Başarıya ve Öğrenci Ürünlerine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 453–463.
- Taş, K.Z. (1993). Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda Bolu Sancağı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Genel Türk Tarihi) Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Tunçkol, M. (2009). Mudurnulular Derneği Bülteni, Yıl:4,sayı:4, s -76.
- Tunçkol, M. (2015). Milli Mücadele Günlerinde Bolu, Pelin Ofset, Ankara.

T.B.M.M. (2015). Milli Mücadele Dönemi, Celseleri, 1. ve 2. cilt.

Türk İstiklâl Harbi (1974). İç Ayaklanmalar, 1919–1922, Genelkurmay Yayını, Ankara.

Türk İstiklâl Harbi (1974). 1919–1922, Cilt. VI, Genelkurmay Yayını, Ankara.

Türkiye Ansiklopedisi (1957). C.IV., Ankara.

Şeker M. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, Marmara Üniversiten Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

VEKAM (2016). Anadolu'dan bir tanık Bengüboz'un Objektifinden Mudurnu'da Erken Cumhuriyet Dönemi-Koç Üniversitesi, Ankara.

Yazıcıoğlu M. (2010). “Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihi Mekânların Kullanımının Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Gazi Üniversiten Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Yeşilbursa, C.C. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara.

(<http://tez.yok.gov.tr>)

(mudurnuhaber.com)

EK-1. ETİK KURUL ONAYI

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

İbrahim DURSUN
 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Eğitim Fakültesi
 İlköğretim Bölümü

Sayın İbrahim DURSUN,

“Yerel Tarih Öğretimine Bir Örnek: Mudurnu Yerel Tarih Öğretimi ” konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2016/131) Kurulumuzun 21.09.2016 tarihli ve 2016/05 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

 Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

 Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

 Doç. Dr. Altay Eren (Üye)

 Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

 Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

 Y. Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Av.

(Üye)

EK-2. TEZ BAŞLIK DEĞİŞİKLİĞİ İLE İLGİLİ TUTANAK**TUTANAK**

İbrahim DURSUN tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Öğretiminde: Mudurnu Örneği” isimli yüksek lisans tezinin başlığı jüri tarafından “Yerel Tarih Öğretimi : Mudurnu Örneği” olarak değiştirilmesine karar verilmiştir. 15.05.2017

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Üye :Doç. Dr. Fatma ÜNAL

Üye : Yrd.Doç.Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

EK-3. ANKET FORMU**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ****ANKET FORMU****ANKET SORULARI**

1. Mudurnu yerel tarihinde hangi olayları öğretmeliyiz? Neden?

2. Mudurnu yerel tarihinde hangi tarihi karakterleri öğretmeliyiz? Neden?

3. Mudurnu yerel tarihinde hangi dönemi öğretmeliyiz? Bizans, Osmanlı, Milli Mücadele Dönemi, Cumhuriyet Dönemi Neden?

4. Mudurnu yerel tarihinde hangi mekânları öğretmeliyiz? Neden?

5. Mudurnu yerel tarihi nasıl öğreilmeli, nelere dikkat edilmeli?

6. Milli Mücadelede Mudurnu ile ilgili bildikleriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Bolu'nun Mudurnu ilçesinde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Bolu'da tamamladım. 2000 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümüne ÖSS Bolu birincisi olarak kazandım. 2004 yılında mezun oldum 2009 yılına kadar değişik okul ve dershanelerde öğretmenlik yaptım. 2010 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığında Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak çalışmaktayım. 2012 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Tezli Yüksek Lisans eğitimine başladım. Şu anda “Yerel Tarih Öğretimi: Mudurnu Örneği” isimli yüksek lisans çalışmamı tamamlamış bulunmaktayım.